

Kjære kunde,

Det gleder oss at du har valgt en bobil fra **HYMER**, og vi takker for den tillit du dermed viser vårt selskap.

Denne bruksanvisningen hjelper deg til å bli kjent med og bruke din bobilen. **Les og følg sikkerhetsanvisningene i kapittel 2.**

Henvend deg ved behov til en av våre **HYMER**-servicestasjoner. Disse verkstedene har medarbeidere som kjenner ditt kjøretøy og som står til disposisjon for deg. Vår oversikt over **HYMER**-servicestasjonene i Europa oppdateres regelmessig. Nyeste utgave får du hos vår kundeserviceavdeling eller din **HYMER**-forhandler.

I tillegg til bruksanvisningen gir vi deg også

- **en servicemappe med all informasjon om inspeksjonsintervaller og tetthetskontroller,**
- **separate bruksanvisninger for basiskjøretøyet og de ulike innebygde apparatene.**

Du vil sikkert ha mye glede av bobilen din. Vi ønsker deg god tur.

Du finner **HYMER GmbH & Co. KG** på Internett også, adressen er: <http://www.hymer.com>

Ditt **HYMER GmbH & Co. KG**

Følg alltid bruks- og betjeningsanvisningen fra chassisets produsent.

Begrepene som er brukt for vektangivelsene i denne bruksanvisningen er forklart i detalj en gang til på slutten av bruksanvisningen (juridiske merknader til vektrelaterte opplysninger). På hjemmesiden vår under "Vektinformasjon" på www.hymer.com/de/en/weight-information finner du mer informasjon om vektangivelser

Sjekkliste før igangsetting av kjøretøyet	7	5	Oppstilling av bobilen	41
1 Innledning.....	9	5.1	Håndbremsse	41
1.1 Generelt	9	5.2	Stigtrinn	41
1.2 Miljøvernanvisninger.....	10	5.3	230 V-tilkobling.....	41
2 Sikkerhet.....	11	5.4	Kjøleskap.....	41
2.1 Brannvern	11	5.5	Markise	41
2.1.1 Hvordan unngå brannfare.....	11	6	Å bo i bobil	45
2.1.2 Brannslukking	11	6.1	Ytterdører	45
2.1.3 Ved brann	11	6.1.1	Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart.....	45
2.2 Generelt	11	6.2	Utvendige luker.....	46
2.3 Trafikksikkerhet	12	6.2.1	Utvendig luke toalett-kassett	46
2.4 Kobling av tilhenger	13	6.3	Lufting.....	46
2.5 Gassanlegg	14	6.4	Vinduer	47
2.5.1 Generelle råd.....	14	6.4.1	Vindu med åpning utover	48
2.5.2 Gassflasker.....	15	6.4.2	Blendingsfoldegardin og myggnetting	50
2.6 Elektrisk anlegg	16	6.4.3	Blendingsfoldegardin for frontruten	50
2.7 Vannanlegg	16	6.4.4	Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu.....	51
3 Før kjøring	17	6.5	Taklucker.....	51
3.1 Første igangsetting.....	17	6.5.1	Takluke med smekklås.....	52
3.2 Last.....	17	6.5.2	Vippe-takluke.....	53
3.2.1 Begrep	18	6.6	Sovetak.....	55
3.2.2 Beregning av tilleggslast.....	21	6.7	Dreie seter	59
3.2.3 Lastsikring og lastfordeling.....	22	6.8	Oppbevaringsrom.....	60
3.3 Sykkelstativ.....	27	6.8.1	Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet.....	60
3.4 Taklast	27	6.9	Bord	61
3.5 Kobling av tilhenger	28	6.9.1	Anhengsbord, sammenklappbart	61
3.6 Tilhengerkobling	28	6.9.2	Anhengsbord med delbar støtteben	62
3.7 Stigtrinn (Thule Slide-Out Step G2).....	29	6.9.3	Forlengelse av benk	63
3.8 Fjernsynsapparat.....	29	6.10	TV-anlegg/forberedelse (tilleggsutstyr)	63
3.9 Kjøkkenområde	30	6.11	Belysning.....	64
3.10 Kjettinger.....	30	6.12	Stikkontakter.....	65
3.11 Trafikksikkerhet	30	6.13	Røykvarsler	65
4 Under kjøring.....	33	6.14	Senger	66
4.1 Kjøring	33	6.14.1	Kryssengen med rullbare madrasser.....	66
4.2 Kjørehastighet	33	6.14.2	Oppstigningshjelp, sammenleggbare	68
4.3 Bremses	34	6.14.3	Seng i sovetak.....	68
4.4 Sikkerhetsbelter	34	6.14.4	Ekstra seng (ominnredning av sittegruppe).....	69
4.4.1 Generelt.....	34	6.15	Multifunksjonsskinne	70
4.4.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet.....	34	7	Gassanlegg.....	71
4.5 Barnesikringssystemer	35	7.1	Generelle råd.....	71
4.5.1 Barnesete	35	7.2	Gassflasker.....	72
4.5.2 Isofix festesystem for barnesete.....	36	7.3	Å bytte gassflaske	73
4.6 Førersete og passasjerete.....	37	7.4	Gassavstengeventiler	74
4.7 Nakkestøtter	38	8	Elektrisk anlegg	75
4.8 Sitteplassforordning.....	38	8.1	Generelle sikkerhetsanvisninger	75
4.9 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu.....	39	8.2	Begrep	75
4.10 Ytterdører.....	39	8.3	7"-panel	76
4.11 Fylle på drivstoff	39	8.4	System Control Unit (SCU)	77
4.12 Sleping.....	40			

8.5	HYMER Connect-app	78	11	Stell	123
8.6	12 V-spenning	79	11.1	Generelt.....	123
8.6.1	Startbatteri	79	11.2	Utvendig stell.....	123
8.6.2	Boenhets-batteri (HYMER Smart-Battery-System).....	80	11.2.1	Vaske med høytrykksspyler	123
8.6.3	Energistatus til boenhets-batteri.....	81	11.2.2	Vaske kjøretøyet	124
8.6.4	Senere montering av en vekselretter	83	11.2.3	Vindusruter av akrylglass	124
8.7	Strømsentral (EBL 402).....	83	11.2.4	Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)	125
8.7.1	Batteri-skillebryter.....	86	11.2.5	Undergulv	125
8.7.2	Batteriovervåking.....	86	11.2.6	Motorrom	125
8.7.3	Batterilading.....	87	11.2.7	Vindusspyleranlegg og vindusvisker.....	126
8.8	Vekselretter (Victron) med integrert lader	87	11.2.8	Takvindu.....	126
8.9	230 V-spenning	88	11.2.9	Stigtrinn	127
8.9.1	230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt).....	89	11.2.10	Gjør rent sovetaket.....	127
8.9.2	Kople til 230 V-forsyning	89	11.3	Innvendig stell	127
8.10	Solaranlegg (tilleggsutstyr).....	90	11.4	Kjøkkeninnredning.....	128
8.11	Sikringer	90	11.4.1	Generelle vedlikeholdsanvisninger	128
8.11.1	Sikringer 12 V.....	91	11.4.2	Kjøleskap.....	129
8.11.2	230 V-sikring.....	94	11.5	Overflater i rustfritt stål	129
9	Innebygde apparater.....	95	11.6	Puter	130
9.1	Generelt.....	95	11.7	Vannanlegg	131
9.2	Betjeningsdeler.....	96	11.7.1	Rengjør vanntanken	131
9.3	Varmeanlegg og varmtvannsbereder (dieseldrift).....	96	11.7.2	Rengjøre vannledninger	132
9.3.1	Riktig oppvarming.....	97	11.7.3	Desinfisere vannanlegget.....	133
9.3.2	Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder Truma Combi D med digital betjeningsdel CP plus	98	11.7.4	Rengjør spillvannstanken	133
9.3.3	Digital kontroll av Truma-apparater	103	11.8	Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren.....	133
9.3.4	Veggpipe	104	11.9	Lagring.....	134
9.4	Kokeplass	104	11.9.1	Midlertidig lagring	134
9.4.1	Gasskomfyr	105	11.9.2	Lagring om vinteren.....	135
9.5	Kjøleskap.....	106	11.9.3	Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring.....	136
9.5.1	Thetford T2000.....	106	12	Kundeservice og vedlikehold	137
9.5.2	Kjøleskapdør-lås.....	108	12.1	Lovlige kontroller	137
10	Sanitæranlegg.....	109	12.2	Inspeksjonsarbeider	138
10.1	Vannforsyning, generelt	109	12.3	Vedlikeholdsarbeid	138
10.2	Vannanlegg	110	12.4	Sovetak.....	138
10.2.1	Vannfilter clearIQ travel	110	12.5	Utskiftning av lyspærer, utvendig	139
10.2.2	Vanntank	111	12.6	Belysning i boenheten	139
10.2.3	Påfylling av vannanlegget	111	12.7	Batteriskifte røykvarsler.....	139
10.2.4	Etterfyll med vann.....	113	12.8	Reservedeler	140
10.2.5	Tømme vann	114	12.9	Typeskilt kjøretøy	141
10.2.6	Redusere vannmengden for kjøring ...	114	12.10	Varsel- og henvisningsklistremerker.....	141
10.2.7	Tømme vannanlegg.....	114	12.11	Forhandler	142
10.3	Spillvannstank	115	12.12	Reservenøkkel	142
10.4	Toalettrom	117	13	Hjul og dekk	143
10.4.1	Vask.....	118	13.1	Generelt.....	143
10.5	Toalett.....	119	13.2	Dekkutvalg.....	144
10.5.1	Toalett med fast benk.....	119	13.3	Betegnelser på dekket.....	145
10.5.2	Tøm toalett-kassetten.....	120			
10.5.3	Vinterdrift	121			
10.5.4	Midlertidig lagring	121			

13.4	Grovstrukturerte dekk – 16"/18" (spesialmodeller)	145	14.6	Kjøleskap.....	154
13.5	Håndtering av dekkene.....	145	14.6.1	Generelt.....	154
13.6	Hjulbytte.....	146	14.6.2	Thetford T2000.....	154
13.6.1	Generelle råd.....	146	14.7	Vannforsyning.....	155
13.6.2	Bytte hjul.....	147	14.8	Karosseri	156
13.6.3	Bytte hjul med alufelger	147	15	Tilleggsutstyr	157
13.7	Dekktrykk.....	148	15.1	Vekt og tilleggsutstyr	157
14	Feillokalisering.....	149	16	Tekniske data	159
14.1	Bremseanlegg	149	16.1	Tekniske data	159
14.2	Elektrisk anlegg	149	17	Juridisk informasjon om vektrelatert informasjon	161
14.3	Gassanlegg	151	Stikkord	165	
14.4	Kokeplass	151			
14.5	Varmeanlegg/varmtvannsbereder	152			
14.5.1	Varmeanlegg/varmtvannsbereder med digitalt betjeningsdel CP plus	152			

Før kjøretøyet tas i bruk første gang, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ Trekk til hjulmuttere/hjulskruer etter 50 km.
- ▶ Les bruksanvisningen for å unngå skader på personer og utstyr.

Før hver igangsetting av kjøretøyet, må du legge merke til følgende anvisninger:

- ▶ **Kontroller trykket i dekkene.** Se avsnittet Dekktrykk.
- ▶ **Last kjøretøyet riktig.** Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Se avsnittet Last.
- ▶ **Lad batteriene helt opp før hver tur.** Se avsnittene Starterbatteri og Boenhets-batteri.
- ▶ **Ved utetemperaturer under 0 °C må kjøretøyet varmes opp før vannanlegget fylles.** Se avsnittet Vannforsyning/Påfylling av vanntanken.
- ▶ **Gassflasker skal bare transporteres godt sikret i gasskapene.**
- ▶ **De automatiske luftesystemet må ikke tildekkes.** Se avsnittene Takluker og Lufting.
- ▶ **Før det fylles drivstoff skal de gassdrevne innebygde apparatene slås av.**

Følg følgende anvisninger ved frostfare:

- ▶ **Varm alltid opp kjøretøyet hvis det er fare for frost.** Se avsnittet Varmeanlegg.
- ▶ **Når kjøretøyet ikke benyttes ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes.** Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Slik unngår man frostskafer på innebygde apparater i kjøretøyet. Se avsnittet Tømming av vannanlegget.

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

- ▶ Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

- ▶ Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

- ▶ Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

- ▶ Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller tilleggsutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette tilleggsutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer tilleggsutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Tilleggsutstyret beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

- ▶ Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.
- ▶ Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

1.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksevest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overhold sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevde kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

1.2 Miljøvernansvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i renne- steiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstilfeller i eg- nede beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Tøm spillvannstanken og toalett-kassetten bare på anvist tømmestasjon på campingplasser eller parkeringsplasser for bobiler. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponeringsstasjo- ner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).
Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evt. avløpslednin- gen med rent vann ved hver tømming.
- ▷ La aldri toalett-kassetten bli for full. Tøm toalett-kassetten umiddelbart og senest når fyllenivåmåler lyser.
- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søp- pel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Tøm avfallsbeholderne så ofte som mulig i containere som er beregnet til dette. På denne måten unngår man lukt og problematisk oppsamling av søppel om bord.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskade- lige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.
- ▷ Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- ▷ Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- ▷ Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

2.1 Brannvern

2.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

2.1.2 Brannslukking

- ▶ Vennligst informer deg om de lands- og stedsspesifikke kravene til brannslukking som gjelder der du oppholder deg, og sørg for å ha det nødvendige utstyret tilgjengelig.

2.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømmettet.
- ▶ Lukk hovedavstengningsventilen på gassflasken.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

2.2 Generelt

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvifter). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremses osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller tilleggsutstyr kan forandre kjøretøyets dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.
- ▷ Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

- ▷ Steng alle dører og vinduer når du forlater kjøretøyet. Når kjøretøyet er utstyrt med utvendige luker, skal også de utvendige lukene lukkes.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksest, varsel-trekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

2.3 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinene er trukket helt inn.
- ▶ Lukk og lås sovetaket før avreise.
- ▶ Før avreise skal blindinggardiner ved frontruten og på fører-/passasjersiden trekkes opp og låses.
- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- ▶ Før avreise må fjernsynsapparatet sikres.
- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 4). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.

- ▶ Plasser barnesikringsystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette.
- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ I underkjøringer, tunneler eller liknende vær oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- ▶ Fjern snø og is fra taket før start.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- ▶ Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 3).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akslene (se vognkortet).
- ▷ Steng og sikre alle skuffer og klaffer før avreise.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker (hvis tilgjengelig) og klaffelåser før avreise.
- ▷ Fjern eksterne støtter før avreise.
- ▷ Plasser antennen i parkeringsstilling før du begynner å kjøre.
- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 13).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

2.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

2.5 Gassanlegg

2.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.

- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

2.5.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjennet. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

2.6 Elektrisk anlegg

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømmettet kobles fra.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

2.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se avsnittet 11.7.3).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekklister hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

3.1 Første igangsetting

- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

Nærmere opplysninger i kapittel 12.

3.2 Last

- ▶ Hvis kjøretøyet eller akslenes totalvekt overskrides, kan dette f.eks. føre til at styresystemets reaksjonsevne reduseres (endret kjøreadferd), at dekkene overbelastes og dermed til at det foreligger økt risiko for at dekkene eksploderer, eller til at bremsestrekningen øker. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare.
Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, hhv. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk kjøretøyvekt), men ikke kjøretøyet med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.
- ▶ Ujevn lasting eller overlast påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▶ Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsestrekningen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt som er angitt i vognkortet og teknisk tillatt totalvekt på askselen må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- ▷ Innebygd tilbehør og tilleggsutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- ▷ Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøyets kjøreegenskaper forandres.

- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte teknisk tillatte totalvekt under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.

3.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt

Teknisk tillatt totalvekt er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner heller aldri må overskride i belastet (f.eks. 3500 kg) tilstand. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt på den modellen du velger, finner du i godkjenning dokumentene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

1		2		3	
TYP		HYMER GmbH&Co. KG			
FIN		WHY			
				KG	
		1-		KG	
		2-		KG	
		3-		KG	
					HYW09118
9	8	7	6	5	4

- 1 Type
- 2 Produsent- og karosserinummer
- 3 Teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet
- 4 Ledig
- 5 Teknisk tillatt totalvekt på bakaksel
- 6 Teknisk tillatt totalvekt på foraksel
- 7 Teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet med tilhenger
- 8 Chassisnummer basiskjøretøy
- 9 Serienummer

Bilde 1 Typegodkjenningsskilt

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den **faktiske kjøretøyvekten og tilleggslasten**.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk kjøretøyvekt

Den faktiske kjøretøyvekten er vekten til kjøretøyet i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt tilleggsutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand

Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten tilleggsutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikk (uten tilleggsutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret
- Påfylt smørefett, oljer og kjølevæsker
- Opptil 100 % fylt ferskvannstank
- Opptil 100 % fylt aluminiumsgassflaske
- Opptil 90 % fylt drivstofftank

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen
- Et fylt toalettspyleanlegg
- Innbyggingssett for ekstrabatteri, når det er ekstrabatteri er mulig

Spillvannstanken og toalett-kassetten er tomme.

Eksempel på beregning av grunnutstyr

Vanntank med 20 l (under kjøringen)	20 kg
Gassflasker (11 kg _{gass} + 14 kg _{flaske})	+ 25 kg
230 V-forsyningsledning	+ 4 kg
Innbyggingssett ekstrabatteri	+ 20 kg
Sum	= 69 kg

Vekten i kjøreklar tilstand og den faktiske kjøretøyvekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Gjenværende lastemulighet

For å beregne gjenværende lastemulighet er det viktig at du kjenner kjøretøyets faktiske vektverdi. Derfor undersøker vi det ferdige kjøretøyets faktiske vekt først ved produksjonsslutt. Dette omfatter vekten i kjøreklar tilstand pluss vekten på alt tilleggsutstyr og tilbehør som ble bestilt og montert på fabrikk.

Utfra denne faktiske vektverdien kan du beregne gjenværende lastemulighet for bagasje eller annet tilbehør.

Eksempel:

Teknisk tillatt totalvekt	- Faktisk vektverdi	- Vekten på passasjerene	= Gjenværende lastemulighet
3500 kg	- 3000 kg	- 225 kg (3 x 75 kg)	= 275 kg

- ▷ Vær oppmerksom på at i fabrikkens beregning av gjenværende lastemulighet er det anslått en standardvekt for sjåfør (inkludert i faktisk vektverdi) og passasjervekt på 75 kg pr. sete. Avvikende kroppsvekt kan virke inn på kjøretøyets faktiske gjenværende lastemulighet.
- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi kan senere også variere ubetydelig på grunn av værforholdene, f.eks. gjennom opptak eller reduksjon av fuktighet. All annen senere endring på kjøretøyet, f.eks. på grunn av ettermontering av tilbehør hos handelspartner eller andre påbygg/ombygginger, påvirker kjøretøyets meddelte faktiske vektverdi og følgelig også gjenværende lastemulighet. Ansvar for å forhindre at teknisk tillatt totalvekt overskrides ligger hos handelspartneren fra kjøretøyet hentes fra fabrikk og til det leveres til deg. Når handelspartneren har levert kjøretøyet til deg, er dette ditt ansvar. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▷ Kjøretøyets faktiske vektverdi som vi fastslo ved fabrikk og følgelig resterende lastemulighet meddeler vi til handelspartneren i samband med fremleggelse av faktura. Han er forpliktet til å gi denne opplysningen videre til deg. Hvis dette ikke er skjedd, kan du ta kontakt med din handelspartner og be om opplysningene. Bilene våre oppfyller alle krav i henhold til lovbestemmelser og standarder og blir regelmessig vedlikeholdt, inspisert og kalibrert. Likevel er det teknisk ikke mulig å unngå ubetydelige toleranser. I tillegg kan vekten på kjøretøyet variere noe på grunn av værforhold og f.eks. opptak og avgivelse av fuktighet. Derfor kan kjøretøyets faktiske vekt avvike noen få kilo fra den meddelte faktiske vekten.

Tilleggslasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Tilleggsutstyr
- Personlig utstyr

- ▷ Kjøretøyets tilleggslast kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholderne eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i tilleggslast finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning

Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.

Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand og skal ikke regnes med.

Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.

Tilleggsutstyr Tilleggsutstyr omfatter alt utstyr som ikke er inkludert i standardutstyret og som er montert til kjøretøyet under produsentens ansvar.

- Tilhengerkobling
- Sykkel- eller motorsykkelstativ
- Satellittanlegg

Vektangivelsene for forskjellig tilleggsutstyr fås hos produsenten.

Personlig utstyr Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen eller tilleggsutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:

- Matvarer
- Servise
- Fjernsynsapparat
- Radio
- Klær
- Sengetøy
- Leker
- Bøker
- Toalettsaker
- Vann i varmtvannsberederen

Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:

- Dyr
- Sykler
- Båter
- Surfebrett
- Sportsutstyr

For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelserpunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:

Formel $\text{Minstevekt } M \text{ (kg)} = 10 \times N + 10 \times L$

Forklaring N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger
L = Kjørtøyets totale lengde i meter

3.2.2 Beregning av tilleggslast

- ▶ Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må aldri overskrides!
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert tilleggsutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Tilleggslasten (se avsnittet 3.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- den faktiske kjøretøyvekten.

Eksempel på beregning av tilleggslast

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3500	
Faktisk kjøretøyvekt inklusive standardutstyr iht. vognkortet	- 3070	
Fremgår som tillatt last	430	
Totalverdi på 10 kg per meter kjøretøylengde (i eksempelet: 7,00 m)	- 70	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Tilleggsutstyr og tilbehør	- 40	
Utgjør til personlig nyttelast	= 95	

Nyttelasten beregnes på grunnlag av forordningen (EU) nr. 1230/2012.

Beregningen av nyttelasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske kjøretøyvekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett tilleggsutstyr (og tilbehør), kan den virkelige tilleggslasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir det momentane aksellastene. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 3.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige tilleggslasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige lasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

3.2.3 Lastsikring og lastfordeling

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Vær oppmerksom på den teknisk tillatte totalvekten på akselen, som er angitt i kjøretøydokumentene. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 13).

- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ($\frac{l_1}{l_2} = \frac{F_2}{F_1}$). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykkel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøretretningen, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takscape.
- ▶ Fordel gjenstander (last) jevnt i rom og skap.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.

- ▷ Belast skuffene kun med maksimalt 15 kg.
- ▷ Vær oppmerksom på maksimal belastning for takscape. Maksimal belastning per lineær meter takscape er 8 kg.
Ved lastning, ta hensyn til den respektive lengden på takscape og beregne maksimal belastning deretter.
Eksempel på et 0,5 m langt takscape: 8 kg maksimal belastning per lineær meter x 0,5 m lengde på oppbevaringsrommet = 4 kg belastning mulig.

- ▷ Følg alltid maksimalt tillatt last i hekkgarasje eller bagasjerom. Angitt maksimalt tillatt last av hekkgarasjen eller bagasjerommet kan påvirkes av hvilket annet spesialutstyr som velges, som f.eks. tilhengerkoblinger eller rammeforlengelser. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke i noe tilfelle overskrides. Særlig når lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykkelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Vær derfor oppmerksom på at maksimal last ev. ikke må utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.
- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18) og "Teknisk tillatt totalvekt på akselen (aksellast)" (side 25).

Store oppbevaringsrom har også plass til store gjenstander. Akseltrykket på for- og bakakselen blir dermed overskredet under visse omstendigheter.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

Ta hensyn til følgende merknader når du skal laste kjøretøyet for å sikre trygg kjøring:

- Bagasje og andre gjenstander som medføres i kjøretøyet må fordeles jevnt mellom kjøretøyets venstre og høyre side.
- Tunge eller store gjenstander bør helst ligge ned mot bunnen i rommene som er beregnet på lagring og nær akselen samt være sikret mot forskyvninger.
- Lette og andre gjenstander kan oppbevares i skapene og oppbevaringsrommene.

- Pass alltid på at dørene og lukene på skapene og oppbevaringsrommene er sikret på forsvarlig måte.
- Bruk kun egnede festesystemer til sikring mot forskyvning. Kontroller alle festemidler en gang til før reisen begynner.

- ▶ Ujevn lastning påvirker kjøreadferden negativt. Spesielt vil for stor hekklast gjøre at forakselen får mindre belastning (vektstangprinsippet) og traksjonskraften reduseres. Dette gjør styresystemets reaksjonsevne dårligere (endret kjøreadferd) og overbelaster dekkene som risikerer å eksplodere. Dette øker faren for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du og andre trafikanter settes i fare. Når lasten er jevnt fordelt på hele kjøretøyet, blir kjøreadferden optimal under hele reisen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides. Særlig hvis lasten anbringes i hekk eller du laster tungt utstyr eller utstyr som lastes tungt (som f.eks. motorsykelstativer eller sykkelstativer), skal aksellasten kontrolleres og overholdes. Hvis du ikke er sikker på om det lastede kjøretøyet overholder teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på aksel, kan du veie/kontrollere kjøretøyet på en offentlig vekt eller hos enkelte handelspartnere.
- ▷ For enkelte modeller har produsenten av ettermonteringene fastsatt en maksimal lastgrense for skap, skuffer eller andre oppbevaringsrom. Den finner du på etiketten som ble limt på på stedet og skal alltid følges. Teknisk tillatt totalvekt samt teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke i noe tilfelle overskrides. Vær derfor oppmerksom på at angitt maksimal last ev. ikke kan utnyttes helt hvis teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen i så fall ville overskrides.
- ▷ Mer informasjon om riktig lastning finner du i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 18) og "Teknisk tillatt totalvekt på aksel (aksellast)" (side 25).

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

$A \times G : R = \text{Vekt på bakakslingen}$

$\text{Vekt på bakakslingen} - G = \text{Vekt på framakslingen}$

Forklaring

A = Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm

G = Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg

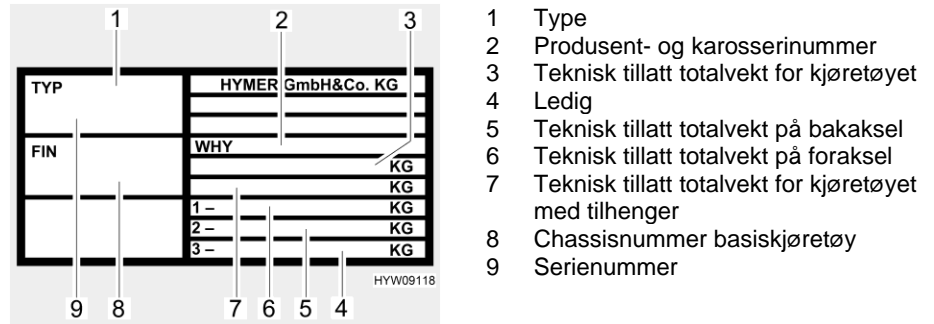
R = Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Teknisk tillatt totalvekt på aksel (aksellast)

Teknisk tillatt totalvekt på aksel eller akselgruppe (heretter kalt aksellast) betegner den tillatte kjøretøy- og akselspesifikke belastningen som overføres fra hjulene på en aksel eller akselgruppe og til veibanen. Aksellast er en verdi som produsenten har fastlagt og som kjøretøyet av sikkerhetsgrunner aldri må overskride i lastet tilstand. Opplysninger om aksellasten på ditt kjøretøy finner du i godkjenningsskiltene og på produsentens typegodkjenningsskilt som er anbrakt på kjøretøyet.

Bilde 2 Typegodkjenningsskilt

► Ved overskridelse av teknisk tillatt totalvekt på aksel kan kjøretøyet bli skadet (f.eks. på grunn av brudd i aksel eller eksplosjon i et dekk) og påvirke kjøreadferden betydelig. Dette fører til fare for at du mister kontrollen over kjøretøyet og at du setter deg selv og andre trafikanter i fare. Derfor anbefaler vi å veie det endelig lastede kjøretøyet inkludert alle passasjerene før reisen starter, slik at det er garantert at aksellast og teknisk tillatt totalvekt overholdes. I slike tilfeller kan kjøretøyet veies/kontrolleres på offentlige vekter eller hos enkelte handelspartnere.

- ▷ Vær oppmerksom på at aksellasten på de ulike akslene eller akselgruppene kan avvike fra hverandre. Les derfor nøye angivelsene om dette i godkjenningsskiltene.
- ▷ Hvis kjøretøyet overskrider produsentens angitte teknisk tillatte totalvekt på akselen under praktisk kjøring, truer rettslige konsekvenser, f.eks. bot eller tap av forsikring.
- ▷ Det er mulig at chassisprodusenten for ditt kjøretøy angir en lav belastning på forakselen for å oppnå optimal kjøreadferd. Ta derfor alltid hensyn til angivelsene om dette i bruksanvisningen fra chassisprodusenten.
- ▷ I avsnittet "Lastsikring og lastfordeling" (side 22) finner du mer informasjon om riktig lastning.

Beregne aksellast:

- Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.
- I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakselen blir **belastet**. Noter denne verdien.

- På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.
- Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse. Hvordan bakaksellasten og forakseltrykket bestemmes er beskrevet i avsnittet 3.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider den tillatte aksellasten, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanelen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til aksellasten)		138,5 (kg)	38,5 (kg)
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra aksellasten)		38,5 (kg)	
Belastning av framakslingen (må regnes til aksellasten)			-11,5 (kg)

Økning og reduksjon av nyttelasten

Hvis nyttelasten økes, økes som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv., fordi chassiset da er endret.

Hvis nyttelasten reduseres, i motsetning til hvis den økes, reduseres som regel også kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatt totalvekt på aksel og dermed også betinget gjenværende lastemulighet for bagasje, campingutstyr osv. Som regel fører ikke dette til endring på chassiset.

- ▷ På grunn av endret teknisk tillatt totalvekt kan økning eller reduksjon av nyttelasten ha innflytelse på tillatt antall seter, chassiset og aksellasten. Hvis du har spørsmål om dette, kan du gjerne be om råd hos en ansvarlig teknisk kontrollinstans.
- ▷ Økning eller reduksjon av nyttelasten kan medføre at andre lovbestemmelser må tas hensyn til som et resultat av kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt. Dette gjelder spesielt for de lovsatte kravene som stilles i vegtrafikkloven, i loven om registrering av kjøretøyer samt i skatte- og forsikringstekniske bestemmelser. Økning av teknisk tillatt totalvekt til mer enn 3500 kg kan f.eks. påvirke førerkortklassen eller føre til at andre hastighetsgrenser eller gjennomkjørings- samt forbikjøringsforbud gjelder. Dette kan også ha betydning for kravene om betaling av bompenger på grunn av den nye teknisk tillatte totalvekten. Derfor bør du informere deg om gjeldende lovverk i forbindelse med kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt, og innhente råd hos tilsvarende instanser. Vær oppmerksom på at nasjonale regler i et land du vil reise til og de landene som du reiser gjennom for å komme dit, kan avvike fra reglene i ditt hjemland.
- ▷ Mer informasjon om gjenværende lastemulighet finner du i avsnittet "Gjenværende lastemulighet" (side 19).

3.3 Sykkelstativ

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lastning av sykkelstativ.
- ▶ En total bredde på 2,55 m må ikke overskrides. Still inn festene for syklene tilsvarende. Hvis festet eller syklene stikker ut til siden eller bak, må dette merkes på forskriftsmessig måte.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Ikke transporter mer enn tillatt antall sykler for sykkelstativet (maks. 50 kg).
- ▶ Kontroller at syklene er godt festet til sykkelstativet etter 10 km kjøring, og deretter ved hver stans.
- ▶ Bruk ikke sykkelstativet som bagasjebærer eller stige.

- ▷ Nummerskiltet og baklysene må ikke tildekkes.
- ▷ Ikke kjør med utfelt sykkelstativ dersom det er tomt.
- ▷ Før hver avreise skal det sjekkes om:
Sykkelstativet - uten sykler - er slått riktig sammen?
Syklene er festet godt til stativet med beltene?

3.4 Taklast

- ▶ Ikke belast taket for mye. Med økende taklast blir kjøreegenskapene og bremseegenskapene dårligere.

- ▷ Maksimalt tillatt taklast er 50 kg.
- ▷ Taklasten må festes på en sikker måte med strammeseler. Bruk ikke festebånd av gummi.
- ▷ Kontroller kjøretøyets totalhøyde etter pålastet takrail.

- ▷ Fest en lapp med totalhøyden godt synlig i førerhuset. Så trenger du ikke å beregne totalhøyden hver gang du vil kjøre under en bro eller en gjennomkjøring.

Bilde 3 Sovetak med takrail

3.5 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt støttelast og bakaksellast. Støttelast og bakakseltrykk må ikke overskrides. Følg verdiene til støttelasten og bakakseltrykket som finnes i vognkortet og i tilhengerpapirene.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

- ▷ Basiskjøretøy Mercedes-Benz: Avhengig av modell er maksimal tillatt støttebelastning 100 kg til 140 kg.

3.6 Tilhengerkobling

- ▶ Ved montering av tilhengerkobling finner du maks. støttelast og teknisk tillatt tilhengervekt i vognkortet.
- ▶ Etter 1 000 driftstimer trekkes festeskrueene til tilhengerkoblingen til.

- ▷ Sykkelstativ og tilhengerkobling må ikke brukes samtidig.

- ▷ Hvis tilhengerkoblingen er bygd fra fabrikken er den oppført i vognkortet. De tilsvarende dokumentene skal alltid oppbevares i kjøretøyet.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 4 Tilhengerkobling (avtagbar)

Innføring i vognkortet

La forhandleren eller servicestasjonen montere tilleggsutstyr. De vil også ta hånd om alle formaliteter for deg.

3.7 Stigtrinn (Thule Slide-Out Step G2)

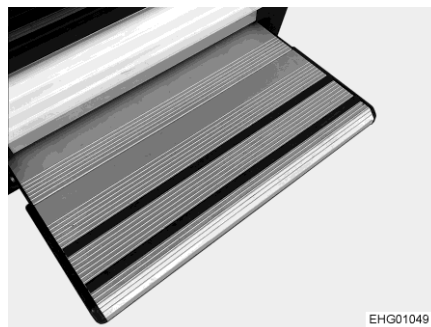
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Ikke stå i det direkte utgangsområdet til stigtrinnet mens det kjører inn eller ut.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ For å unngå sklifare, skal stigtrinnet rengjøres ved behov (snø, is, søle ...), før du trår på det.
- ▶ Når kjøretøyets motor går og stigtrinnet er forlenget, lyder et varselsignal. I dette tilfellet trekker du tilbake stigtrinnet. Varselsignalet dempes når stigtrinnet trekkes inn. Etter en kaldstart av kjøretøyets motor kan det ta noen sekunder før varselsignalet lyder, som indikerer at stigtrinnet fortsatt er forlenget.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på stigtrinnet iht. bruksanvisningen til produsenten må følges.

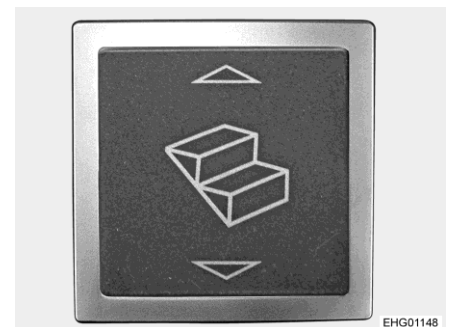
- ▷ Ikke smør de bevegelige (Bilde 5) delene av stigtrinnet (se kapittel 11).

- ▷ Vippetasten for å betjene stigtrinnet er plassert inne i kjøretøyet i området ved stuedøren.

Bilde 5 Stigtrinn

Bilde 6 Vippetast for stigtrinn (inngangsområde)

Trekke inn eller skyve ut:

- Trykk på vippetasten (Bilde 6) i inngangsområdet. Stigtrinnet strekker seg horisontalt.

3.8 Fjernsynsapparat

- ▶ Før avreise må fjernsynsapparatet oppbevares på et sikkert sted.

3.9 Kjøkkenområde

- ▶ Ved en ulykke eller kraftig oppbremsing kan omkringflyvende gjenstander skade passasjerene. Før du begynner å kjøre, må alle bevegelige gjenstander sikres, og alle løse gjenstander må være pakket bort på en sikker måte.

3.10 Kjettinger

- ▷ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.
- ▷ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.
- ▷ Legg ikke kjettinger på alufelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

3.11 Trafikksikkerhet

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- ▶ Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

Basiskjøretøy

Nr.	Kontroll	Kontrollert
1	Alle bilpapirer om bord	
2	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
3	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
4	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
5	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fylt opp	
6	Bremsene fungerer	
7	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
8	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	

Boenhet utvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
9	Markise kjørt helt inn	
10	Sovetak lukket og låst	
11	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
12	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
13	Eksterne støtter fjernet	
14	Stigrinn kjørt inn (varselsignal)	
15	Bakre døre låst	
16	Forteltlampen slått av	
17	Kjøretøyets totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

18	Vinduer, takluker og sovetak lukket og låst	
19	Fjernsynsapparat sikret	
20	Alle løse gjenstander festet eller sikret	
21	Åpne hyller etc. tømt	
22	Kjøleskapdør sikret	
23	Alle skuffer og klaffer lukket	
24	Barneseter kun montert på seter som er tillat for dette	
25	Svingsetelås for fører sete og passasjer sete i lås	
26	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	
27	Alle lys slått av	

Gassanlegg

28	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
29	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
30	Gassflaskens hovedventil og gassavstengeventil stengt	

Elektrisk anlegg

31	<p>Kontroller batterispenning/batterikapasitet (i %) av startbatteriet og boenhets-batteriet (se kapittel 8). Hvis batterispenningen/batterikapasiteten vises på panelet, må det respektive batteriet lades. Se anvisningene i kapittel 8</p> <p> ▷ Start reisen med fullt ladet start- og boenhets-batteri.</p>	
----	---	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du veiledning for hvordan du skal kjøre en campervan.

4.1 Kjøring

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (varebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varselsignalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet vare inntil 15 sekunder til varselsignalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyets godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 2 må overholdes.

4.2 Kjørehastighet

- ▶ Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy slutthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- ▶ Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- ▶ Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- ▶ På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- ▶ Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

4.3 Bremseser

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

4.4 Sikkerhetsbelter

4.4.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

- ▶ Før avreise må man feste sikkerhetsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- ▶ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.
- ▶ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.
- ▶ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av **en** person.
- ▶ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.
- ▶ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.
- ▶ Under kjøring må ryggstøtet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbeltet som det skal lenger.

4.4.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

- ▶ Sikkerhetsbeltet må ikke vris. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- ▶ Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

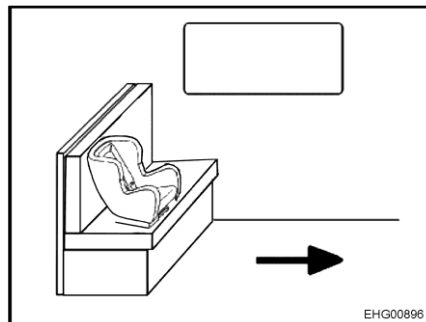
Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

4.5 Barnesikringssystemer

4.5.1 Barnesete

- ▶ Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- ▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- ▶ Bruk aldri bakovervendt barnesikring på et sete med aktivert kollisjonspute foran. Dette kan føre til død eller at barn blir alvorlig skadet.
- ▶ Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspennet under turen.
- ▶ Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnesikringssystemer som vender bakover på passasjeret ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- ▶ Dersom det er nødvendig å transportere et småbarn i babysengen på passasjeret mot kjøreretningen, må kollisjonsputene på passasjer-siden deaktiveres via set-up-menyen til basiskjøretøyet. Når kollisjonsputene er deaktivert, må en indikatorlampe på instrumentpanelet lyse (se bruksanvisningen til basiskjøretøyet). Kontroller om indikatorlampen lyser før du begynner å kjøre. Skyv passasjeret helt bakover, slik at barnesetet ikke berører dashbordet.

Bilde 7 Barnesete på sittebenken

På sittebenken (Bilde 7) er det kun tillatt med et barnesete på gangsidens. Fold ned anhengsbordet.

Barnesikringssystemene er inndelt i fem klasser:

Klasse	Kroppsvekt	Ca. alder
0	Inntil 10 kg	Inntil 9 måneder
0+	Inntil 13 kg	Inntil 18 måneder
I	9 kg til 18 kg	9 måneder til 4 år
II	15 kg til 25 kg	3 år til 7 ½ år
III	22 kg til 36 kg	6 år til 12 år

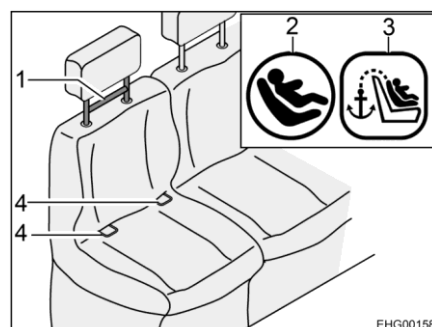
Følgende tabell viser hvilke barnesikringssystemer som kan brukes på hvilke sitteplasser.

Seter	Aldersgrupper			
	< 10 kg (0-9 måneder)	< 13 kg (0-24 måneder)	< 9-18 kg (9-48 måneder)	15-36 kg (4-12 år)
Passasjerse- te foran	U ¹⁾	U ¹⁾	UF	UF
Andre sete- rekke	U	U	U	U

Betydning av merkingen:	
U:	Egnet for "universelle" sikringssystemer som passer for denne aldersgruppen.
UF:	Egnet for fremoverrettede "universelle" sikringssystemer som passer for denne aldersgruppen.
U ¹⁾ :	Kun ved deaktivert kollisjonspute på passasjersiden.

4.5.2 Isofix festesystem for barnesete

Monteringssted Isofix festesystemet monteres på sittebenken på gangsidens.

Bilde 8 Sete med Isofix

Bilde 9 Feste med Isofix

- ▶ Kun barneseter som er egnet og ment for Isofix-festesystemer med Top-Tether, må festes på Isofix-festesystemer!
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og monteringsanvisningen til produsenten av barnesetet!

Bilseter som egner seg for Isofix er utstyrt med Isofix-symbolet (Bilde 8,2). Plasseringen til Top-Tether er tilsvarende markert med et symbol (Bilde 8,3).

- Montering:*
- La sperreamene (Bilde 9,8) gå i lås i holdebøylen (Bilde 8,4). En markant klikkelyd må være hørbar i den forbindelse.
 - Foreta et kraftig rykk for å kontrollere at barnesetet (Bilde 9,7) sitter godt fast.
 - Før Top-Tether-beltet (Bilde 9,5) over nakkestøtten til bilsetet.
 - Festekroken (Bilde 9,6) hektes på Top-Tether (Bilde 8,1).

Demontering foretas i omvendt rekkefølge.

4.6 Førersetet og passasjeretset

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.

- ▷ Førersetet og passasjeretsetet er del av basis-kjøretøyet, alt etter modell og utstyrsvariant. I så fall er regulering av setene beskrevet i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Bilde 10 Betjeningselementer ved setet

Dreie setet i kjørestilling

Fører- og passasjeretsetet må være dreid og låst i kjøreretningen når man kjører.

- Still begge armlenene oppover.
- Skyv setet bakover eller til midtstilling.
- Drei setet innover i kjøreretningen og lås det.

- ▷ Dreiiing av setene når kjøretøyet står i ro er beskrevet i kapittel 6.

Innstilling av setets lengderetning

Still inn førersetet slik at føreren kan trå pedalene helt ned uten vanskeligheter.

- Trekk bøylen (Bilde 10,2) opp.
- Skyv setet framover eller bakover.
- Slipp bøylen. Setet må gå hørbart i inngrep.

- Innstilling av setehelling** Still setets helling inn slik at lårene hviler på seteflaten uten noe trykk.
- Trekk håndtaket (Bilde 10,3) opp.
 - Plasser den fremre seteflaten i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
 - Slipp håndtaket. Seteflaten må gå hørbart i inngrep.
 - Trekk håndtaket (Bilde 10,4) opp.
 - Plasser den bakre seteflaten i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
 - Slipp håndtaket. Seteflaten må gå hørbart i inngrep.
- Innstilling av ryggstø** Hellingen på førersetets ryggstø stilles inn slik at rattet kan holdes med armene i lett vinkel.
- Drei det riflete hjulet (Bilde 10,5). Avhengig av hvilken retning hjulet dreies, heller ryggstøet seg forover eller bakover.
- Innstilling av armlenene** Armlenene kan høydejusteres trinnløst.
- Drei det riflete hjulet (Bilde 10,1). Avhengig av hvilken retning hjulet dreies, heller armlenet seg oppover eller nedover.

4.7 Nakkestøtter

1 Opplåsingsknapp

Bilde 11 Nakkestøtte (sittebenk)

Før avreise må nakkestøtten innstilles slik at bakhodet støttes omtrent på høyde med ørene.

Innstill nakkestøtten:

- På siden av nakkestøtten, skyv opplåsingsknappen (Bilde 11,1) fremover og trekk hodestøtten opp eller skyv den ned til den går i inngrep i styrehylsene i ønsket posisjon.

4.8 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Under kjøring er det forbudt å sitte på de langsgående benkene.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

4.9 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

► Blendingsfoldegardinene for fører- og passasjervindu skal være trukket opp, blokkert og sikret under kjøring.

- Sikre:**
- Skyv blendingsfoldegardinene for sidevinduene forsiktig helt tilbake.
 - Sikre blendingsfoldegardinene.

4.10 Ytterdører

► Ytterdørene skal være lukket under kjøring.

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemennskaper å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Dørene er en del av basiskjøretøyet. Åpning og lukking av dørene er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

4.11 Fylle på drivstoff

► Under tanking må alle apparater med gassdrift være slått av. Eksplosjonsfare!

- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er en del av basiskjøretøyet.
- ▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er merket med teksten "Diesel".

Bilde 12 Advarsel (påfyllingsstuss for drivstoff)

Plasseringen av påfyllingsstussene for drivstoff finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

4.12 Sleping

- ▶ Hvis ikke tenningsøkkelen kan vris i tenningslåsen, skal ikke kjøretøyet slepes. Styringsystemet er låst.

- ▷ Når motoren ikke går eller spenningen er forstyrret, fungerer ikke servostøtten for styre- og bremsesystemene. For å styre og å bremse kreves stor fysisk styrke.

- ▷ Følg i tillegg henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.
- ▷ De nasjonale forskriftene gjelder ved sleping.

Hvis kjøretøyet på slepes bort, bør kjøretøyet om mulig fraktes på en transporter eller en tilhenger. Hvis det ikke er mulig, anbefaler vi å alltid bruke en slepestag ved sleping. Slepestangen må være godkjent for kjøretøyet vekt.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

5.1 Håndbremse

Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

5.2 Stigtrinn

Stigtrinnet må være skjøvet helt ut før man går ut av kjøretøyet. Hvis stigtrinnet kjøres ut, mens motoren fortsatt går, lyder et varselsignal.

5.3 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 8).

5.4 Kjølenskap

Koble kjøretøyet til 230 V-forsyningen (når mulig), slik at boenhets-batteriet ikke utlades.

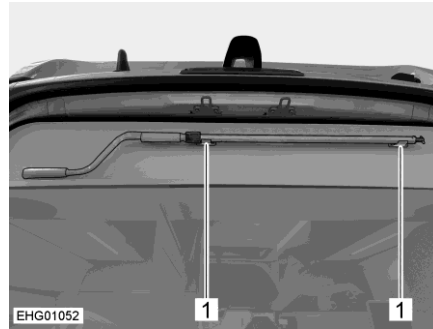
5.5 Markise

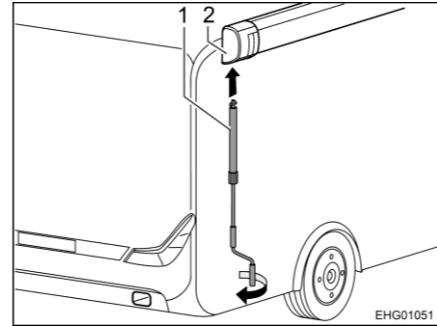
- ▷ Når støttebenene ikke er satt opp, kjøres markisen ut maks. 1 m.
- ▷ Når det er kraftig vind, mye regn eller sne, kjøres markisen inn.
- ▷ Når det er litt regn, forkortes ett av støttebenene, slik at vannet kan renne av.
- ▷ Ved lett vind eller regn skal markisen strammes med tau på begge sider.
- ▷ Kjør inn markisen kun når duken er tørr. Hvis markisen må kjøres inn med våt duk: Kjør ut markisen igjen så fort som mulig for å få tørket duken.
- ▷ Fjern løv og smuss fra markisen før den kjøres inn.

- ▷ Markisen er utstyrt med en omsluttende LED-bånd. Bryteren for belysningen er plassert ved siden av stuedøren.
- ▷ Sveiven til markisen leveres løs som standard. En festeanordning (Bilde 13,1) er tilgjengelig for sveiven som tilleggsutstyr.

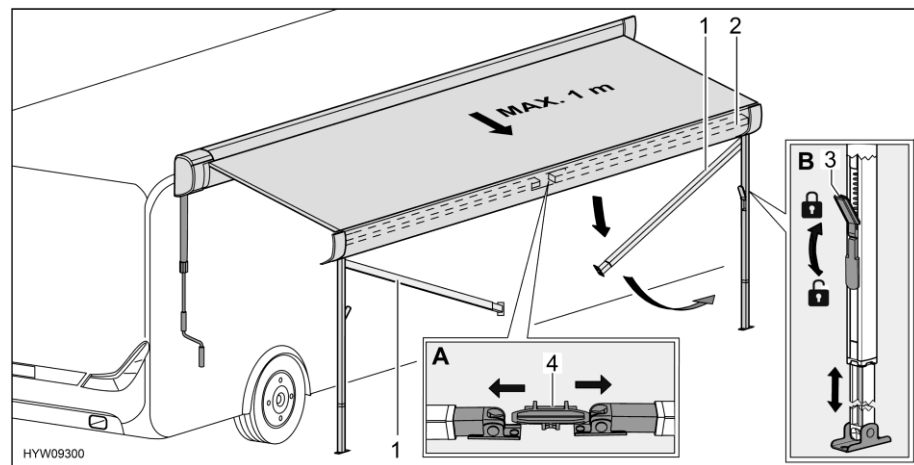
Bilde 13 Sveiv i festeordning (tilleggsutstyr)

Bilde 14 Montere sveiv

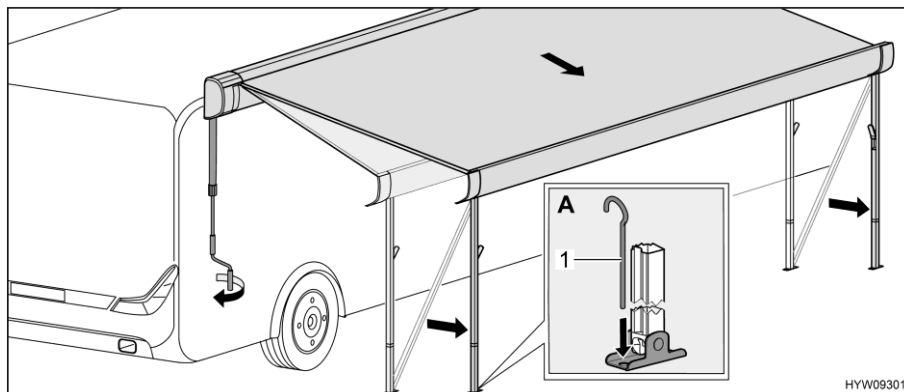
Kjøre ut markise:

- Stikk sveiven (Bilde 14,1) inn i bajonettfeste (Bilde 14,2) til markisen.
- Drei sveiven mot urviseren, helt til markisen er trukket ut maks. 1 m.

Bilde 15 Forberede støttebenene

- Løsne støtteben (Bilde 15,1) fra festeordning (Bilde 15,4) i frontlisten (Bilde 15,2). Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden (Bilde 15,A).
- Folde ut støttebenene.
- Løsne låsen (Bilde 15,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket nedover.
- Trekk ut den nederste delen av støttebenene til ønsket lengde (Bilde 15,B).
- Sette opp støttebenene.
- Steng låsen (Bilde 15,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket oppover.

Bilde 16 Sett markisen i endeosisjon

- Kjør markisen helt ut med sveiven. Når du gjør dette, må du repositionere støttebenene flere ganger.
- Stille inn støttebenene til endelig høyde.
- Trekk av sveiven og legg den i den bakre lasteluken.
- Fest støtteben med teltplugger (Bilde 16,1) på gulvet (Bilde 16,A).

Kjøre inn markise:

- Hvis det finnes, fjern strammetau og teltplugger.
- Sett sveiven i bajonettfestet til markisen og drei med urviseren, frem til markisen er kjørt inn til ca. 1 m.
- Om nødvendig, rengjør støttebenene.
- Åpne låsen på støttebenene. For å gjøre dette, vrir du låsehåndtaket nedover.
- Skyv inn den nedre delen av støttebenene fullstendig.
- Fold begge støttebenene etter hverandre oppover i frontlisten og la de gå i lås. Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden.
- Drei sveiven videre til markisen er kjørt inn fullstendig.
- Trekk sveiven ut av bajonettfestet og pakk den bort.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

6.1 Ytterdører

▶ Ytterdørene skal være lukket under kjøring.

- ▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.
- ▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemansker å ta seg inn i bilen.
- ▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Dørene er en del av basiskjøretøyet. Åpning og lukking av dørene er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

6.1.1 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart

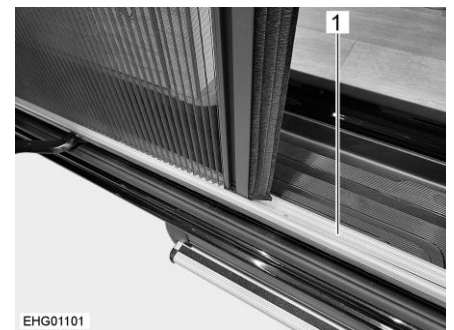
- ▷ Åpne myggnettingen helt, før boenhetsdøren lukkes.
- ▷ Hold listen med begge hender ved lukking og åpning. Dette reduserer risikoen for at myggnettingen går i klem i føringene (Bilde 18,1).
- ▷ Ikke trykk på nettingområdet ved åpning og lukking av myggnettingen.
- ▷ Hold hunder og katter borte fra myggnettingen.
- ▷ Før kjøretøyet forlates må alltid myggnettingen føres fullstendig tilbake i dørfestet.

- ▷ Produsenten overtar intet ansvar, når skaden på enheten kan føres tilbake til påvirkning av tredjepart eller er selvforskyldt.

Bilde 17 Myggnetting (boenhetsdør)

Bilde 18 Myggnetting (nedre føring)

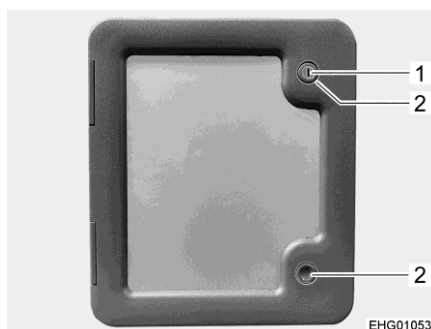
- For å stenge:*
- Ta tak i listen (Bilde 17,2) med begge hender og trekk myggnettingen (Bilde 17,1) jevnt ut av dørfestet.
 - Skyv myggnettingen frem til anslaget på den motsatte siden.
- For å åpne:*
- Ta tak i listen (Bilde 17,2) med begge hender og skyv myggnettingen (Bilde 17,1) med lett trykk tilbake i dørfestet.

6.2 Utvendige luker

- ▷ Lukk og lås utvendig luke før avreise.

6.2.1 Utvendig luke toalett-kassett

- 1 Låsesylinder
- 2 Trykkåser

Bilde 19 Utvendig luke toalett-kassett

- For å åpne:*
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen til trykklåsen (Bilde 19,1) og vri en kvart omdreining.
 - Trekk ut nøkkelen.
 - Trykk begge trykklåser (Bilde 19,2) samtidig med tomlene og åpne utvendig luke.
- For å stenge:*
- Steng og trykk igjen utvendig luke.
 - Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 19,1) og vri en kvart omdreining.
 - Trekk ut nøkkelen.

6.3 Lufting

- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Luften som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvvifter). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO₂-konsentrasjon.

- ▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.
- ▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takhettevifter, takluker, stikkontakter, påfyllingsstusser, luker osv.).

- ▷ Hvis kjøretøyet ikke brukes over lengre tid:
 - Boenheten skal luftes godt hver tredje uke. Sovetaket må samtidig være åpent.
 - Fjern madrasser fra kjøretøyet, og oppbevar dem på et tørt sted.
 - Sett opp en luftavfukter (granulat). Følg produsentens angivelser.
- Hvis luftfuktigheten i boenheten er økt over lengre tid, kan mugg og jordslag dannes.

Kondens

Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Kun slik unngår man at det dannes seg kondens i kaldt vær, med påfølgende dannelse av jordslag. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft. Her skal ikke bare innvendige rom, men også rom som er tilgjengelige utenfra, luftes. Når kjøretøyet er parkert i et lukket rom (f.eks. en garasje), skal også oppstillingsplassen luftes. Hvis det oppstår kondens, kan det føre til dannelse av jordslag.

6.4 Vinduer

- ▷ Vinduene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Ta tak i midten av avslutningslisten til rullegardinene når du åpner og lukker dem. Hvis du ikke tar tak i midten av avslutningslisten, kan rullegardinen bli klemt og skadd.
- ▷ Nå blendingsgardinen eller blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og vinduet. Vinduet kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Dessuten skal vinduet settes i posisjon "langvarig lufting".
- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

6.4.1 Vindu med åpning utover

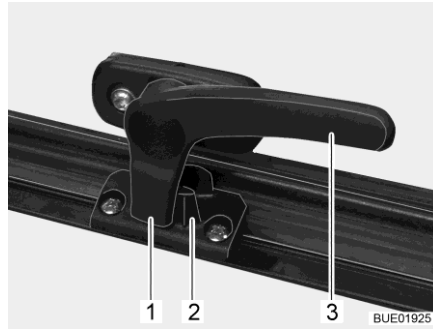

- ▷ Når det er montert vindu med åpning utover, må man åpne vinduet så mye at låsingen frigjøres. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.
- ▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.
- ▷ Lukk og lås vinduet med åpning utover (Bilde 20,1), som befinner seg i skyvedøren, før skyvedøren åpnes eller lukkes. Ellers kan vibrasjonen skade vinduet.

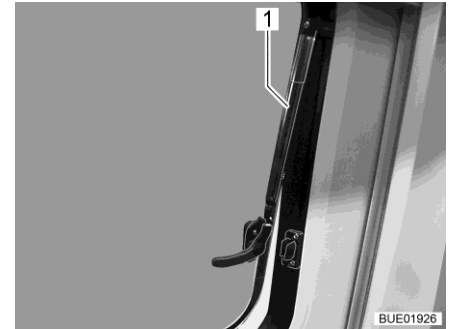

Bilde 20 Vindu med åpning utover
(høyre side)

Vinduene med åpning utover har to stillinger: "låst" og "langvarig lufting".

Bilde 21 Låsehåndtak (stilling "lukket")

Bilde 22 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

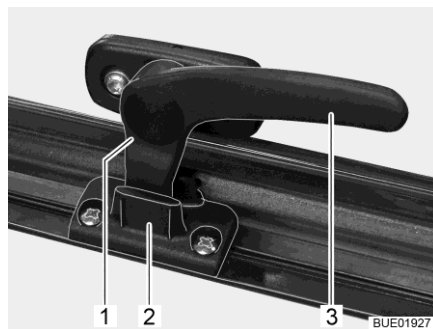
For å åpne:

- Drei låsehåndtaket (Bilde 21,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Sett vinduet med åpning utover til ønsket stilling. La vinduet med åpning utover og automatiske armer (Bilde 22,1) gå i lås av seg selv.

Vinduet blir stående i ønsket posisjon.

For å stenge:

- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
- Lukk vinduet.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 21,3) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 21,1) ligger på innsiden av vinduslåsen (Bilde 21,2).

Bilde 23 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 23)
- I stilling "lukket" (Bilde 21).

For å stille vindu med åpning utover i posisjon for "langvarig lufting":

- Drei låsehåndtaket (Bilde 23,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket i loddrett posisjon eller drei det en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 23,1) må gripe inn i utsparringen i vinduslåsen (Bilde 23,2).

Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

6.4.2 Blendingsfoldegardin og myggnetting

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og myggnetting. Blendingsfoldegardin og myggnetting kan betjenes atskilt fra hverandre eller sammen. Ved felles betjening holdes håndtakene magnetisk sammen.

- 1 Håndtak for blendingsfoldegardin
- 2 Håndtak myggnetting

Bilde 24 Blendingsfoldegardin og myggnetting

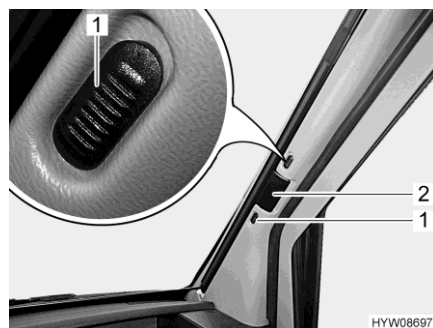
Blendingsfoldegardin åpne/lukke:

- Grip håndtaket (Bilde 24,1) i midten og dra forsiktig nedover/oppover. Blendingsfoldegardinen blir stående i enhver ønskelig stilling.

Myggnetting åpne/lukke:

- Grip håndtaket (Bilde 24,2) i midten og dra forsiktig nedover/oppover. Myggnettingen blir stående i enhver ønskelig stilling.

6.4.3 Blendingsfoldegardin for frontruten

Bilde 25 Blendingsfoldegardin (frontrute)

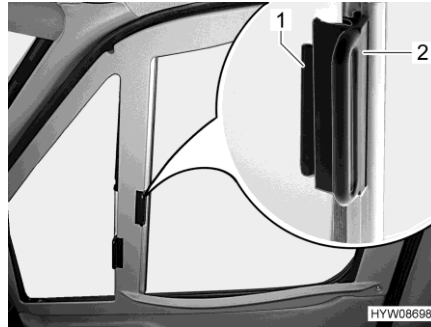
For å stenge:

- Skyv opplåsingsknappene (Bilde 25,1) opp eller ned (rødt punkt = åpen).
- Trekk blendingsfoldegardinen for frontruten på håndtaket (Bilde 25,2) til midt på vinduet.
- Lukk den andre blendingsfoldegardinen for frontruten på samme måte. En magnetlås holder begge delene av blendingsfoldegardinen sammen på midten.

For å åpne:

- Skyv begge halvdelene til blendingsfoldegardinen for frontruten utover på håndtaket (Bilde 25,2) til den stopper.
- Skyv opplåsingsknappene (Bilde 25,1) opp eller ned (ikke rødt punkt = låst).

6.4.4 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

Bilde 26 Blendingsfoldegardin (fører-/passasjervindu)

- For å stenge:*
- Trekk blendingsfoldegardinen for førervinduet og passasjervinduet etter håndtaket (Bilde 26,2) mot den andre siden av vinduet og fest den til magnetstrimlene.
- For å åpne:*
- Skyv inn blendingsfoldegardinen for førervinduet og passasjervinduet ved å ta tak i håndtaket (Bilde 26,2) til det stopper.
 - Skyv håndtaket (Bilde 26,2) på påsatsen (Bilde 26,1).

6.5 Takluker

- ▶ Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. De automatiske luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

- ▷ Taklukene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalousier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalousien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalousiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Nå blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftstilling.
- ▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.
- ▷ Tråkk ikke på taklukene.
- ▷ Steng taklukene før kjøring.
- ▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

- ▷ Før avreisen startes skal blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner åpnes.

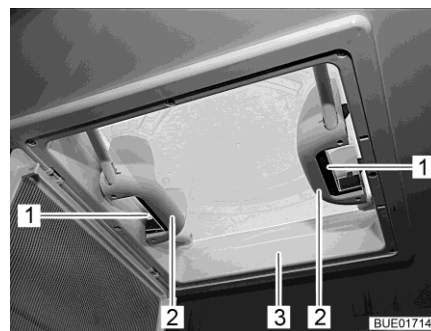

- ▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

6.5.1 Takluke med smekklås

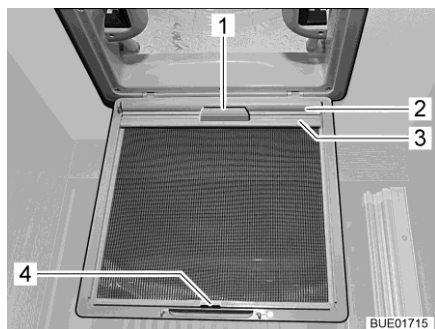
Bilde 27 Takluke med smekklås

Bilde 28 Håndtak med smekklås

Takluken kan åpnes på en eller begge sider.

- For å åpne:*
- Ta tak i håndtaket (Bilde 27,1) på myggnettingen (Bilde 27,2) og vri det nedover.
 - Trykk smekklåsen (Bilde 28,1) innover mot takluken (Bilde 28,3). Press samtidig takluken oppover med håndtaket (Bilde 28,2).
 - Sving myggnettingen opp til den knepper inn i låsen.
- For å stenge:*
- Ta tak i håndtaket (Bilde 27,1) på myggnettingen (Bilde 27,2) og vri det nedover.
 - Ta takluke (Bilde 28,3) i håndtakene (Bilde 28,2) og trekk kraftig nedover til begge smekklåsene (Bilde 28,1) hakes i.
 - Sving myggnettingen opp til den knepper inn i låsen.

Bilde 29 Blendingsgardin (takluke)

Blendingsgardin Avhengig av utstyret vil det være montert en blendingsgardin.

For å stenge:

- Ta tak i håndtaket (Bilde 27,1) på myggnettingen (Bilde 27,2) og vri det nedover.
- Trekk ut blendingsgardinen (Bilde 29,2) med håndtaket (Bilde 29,1) og fest festelisten (Bilde 29,3) i krokene (Bilde 29,4) på myggnettingen.
- Sving myggnettingen opp til den knepper inn i låsen.

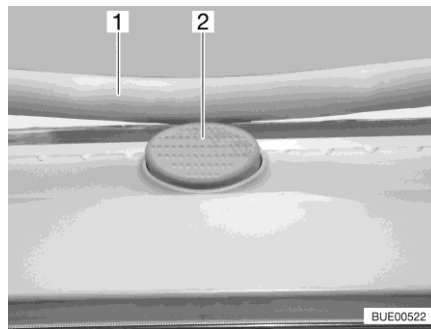
For å åpne:

- Ta tak i håndtaket (Bilde 27,1) på myggnettingen (Bilde 27,2) og vri det nedover.
- Løsne festelisten (Bilde 29,3) fra kroken (Bilde 29,4) og før blendingsgardinen langsomt tilbake (Bilde 29,2) med håndtaket (Bilde 29,1).
- Sving myggnettingen opp til den knepper inn i låsen.

6.5.2 Vippe-takluke

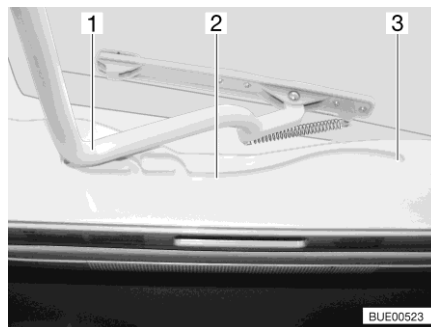

- ▷ Ved regn kan vannet komme inn i boenheten hvis vippe-takluken står i luftstilling. Lukk derfor vippe-takluken helt.

- 1 Bøyle
- 2 Sikringsknapp

Bilde 30 Sikringsknapp (vippe-takluke)

- 1 Bøyle
- 2 Føring
- 3 Posisjon "Takluke åpnet"

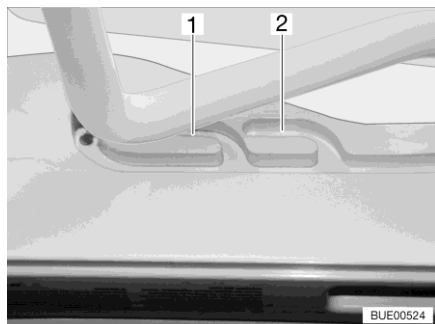
Bilde 31 Føring (vippe-takluke)

Vippe-takluken åpnes en vei.

For å åpne:

- Trykk sikringsknapp (Bilde 30,2) og trekk bøylene (Bilde 30,1) nedover med begge hender.
- Trekk bøylene (Bilde 31,1) i føringene (Bilde 31,2) til den bakerste posisjonen (posisjon "Takluke åpnet", Bilde 31,3).

- For å stenge:*
- Trykk bøylene (Bilde 31,1) lett oppover med begge hender.
 - Skyv bøylene tilbake i føringene.
 - Trykk bøylene oppover med begge hender, til bøylene ligger over sikringsknappen (Bilde 30,2).

- 1 "Dårlig vær"-stilling
- 2 Midtstilling

Bilde 32 Førings (luftstilling)

Luftstilling Vippe-takluken kan stilles i to luftstillinger: "Dårlig vær"-stilling (Bilde 32,1) og midtstilling (Bilde 32,2).

- Trykk sikringsknapp (Bilde 30,2) og trekk bøylene (Bilde 30,1) nedover med begge hender.
- Trekk bøylene i føringene (Bilde 31,2) til ønsket stilling.
- Trykk bøylene lett oppover og skyv den i valgt føring (Bilde 32, 1 eller 2).

Blendingsfoldegardin For å lukke og åpne blendingsfoldegardinen:

For å stenge:

- Trekk blendingsfoldegardinen ut ved grepet og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:

- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Myggnetting For å lukke og åpne myggnettingen:

For å stenge:

- Trekk myggnettingen i håndtaket til det ligger mot grepet på blendingsfoldegardinen.

For å åpne:

- Trykk håndtaket til myggnettingen bakover. Hakene slipper taket.
- Ta tak i håndtaket og før myggnettingen forsiktig tilbake.

6.6 Sovetak

- ▶ Livsfare på grunn av lynnedslag!
Ingen må oppholde seg under sovetaket i tordenvær. Personer som oppholder seg under sovetaket, kann bli påført livsfarlige personska-der fra lynnedslag.
- ▶ Lukk og lås sovetaket før avreise.
- ▶ Når kjøretøyets motor går og sovetaket er helt lukket, lyder et varselsignal. I dette tilfellet skal sovetaket lukkes helt. Varselsignalet stopper når sovetaket lukkes. Etter en kaldstart av kjøretøyets motor kan det ta noen sekunder før varselsignalet lyder, som indikerer at sovetaket fortsatt er trukket ut.
- ▶ Sovetaket skal bare lukkes når teltduken er tørr. Hvis sovetaket må lukkes med fuktig teltduk, må: Sovetaket åpnes så raskt som mulig igjen, slik at teltduken kan tørke helt.

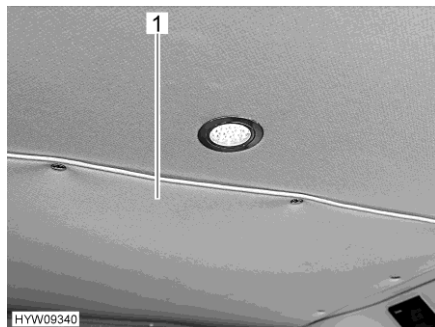
- ▷ Før hver avreise skal det kontrolleres at sovetaket er lukket korrekt og er sikret mot selvstendig åpning.
Et oppslått eller usikret sovetak risikerer å bli hengende i trær, skilt, stolper, parkeringshusinnkjørsler eller i andre gjenstander, kann bli revet av under kjøring, og forårsake alvorlige skader på kjøretøyet og tredjeparters eiendom.
- ▷ Før man lukker igjen sovetaket, må man alltid lukke glidelåsene og borrelåsene på ventilasjonsåpningene.
- ▷ Åpne et vindu eller inngangsdøren før du lukker sovetaket. Dermed unngår man at det oppstår en luftstrømning. Teltduken kann bli skadet mekanisk hvis det oppstår luftstrømning.
- ▷ Pass på at teltduken ikke kommer i klem mellom sovetaket og taket til kjøretøyet.
- ▷ Hvis kjøretøyet ikke brukes over lengre tid:
 - Boenheten skal luftes godt hver tredje uke. Sovetaket må samtidig være åpent.
 - Sett opp en luftavfukter (granulat). Følg produsentens angivelser.
 Hvis luftfuktigheten i boenheten er økt over lengre tid, kann mugg og jordslag dannes.

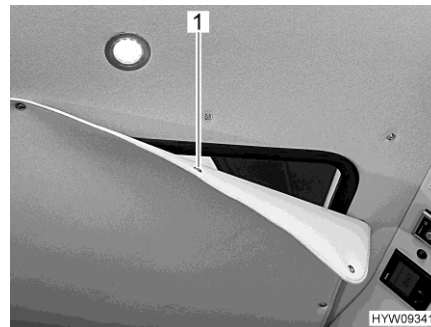
- ▷ For ekstra ventilasjon kan ventilasjonsåpninger i teltduken på sovetaket åpnes ved hjelp av glidelåser eller borrelås.

Sovetaket er satt opp på den ene siden.

Passasje til sovetaket Når sovetaket ikke er i bruk kan passasjen til sovetaket lukkes med lokk.

Bilde 33 Deksel (lukket)

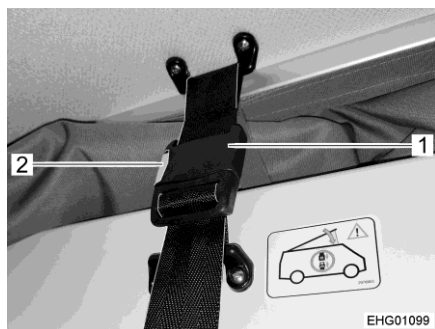

Bilde 34 Deksel (delvis lukket)

Åpne passasjen: ■ Fjern dekselet (Bilde 33,1) fra takforingen til boenheten. For å gjøre dette, løsne trykknappene (Bilde 34,1) rundt.

Lukke passasjen: ■ Fest dekselet med trykknapper fra takforingen til boenheten.

Når sovetaket er lukket, holdes det på venstre og høyre side av en hurtiglås med ekstra smekklås.

Bilde 35 Låsing (sovetak)

For å åpne sovetaket: ■ Åpne (Bilde 35,1) smekklåsen. For å gjøre dette, trykk på den røde (Bilde 35,2) trykknappen.

■ Trykk lett mot sovetaket. Sovetaket svinger automatisk opp.

Stige

- ▶ Bruk kun den medfølgende stigen til å klatre opp til liggeflaten i sovetaket.
- ▶ Stigen er en teleskopstige som må trekkes ut før bruk, til man hører at den låses opp.
- ▶ Lagre stigen på et sikkert sted før turen starter.

Bilde 36 Stige

Bruke stigen:

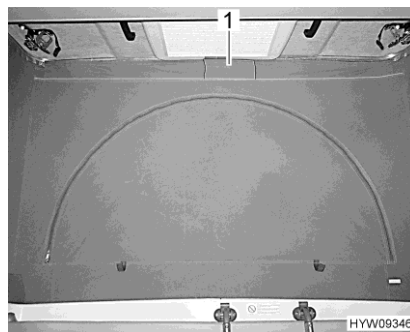
- Skyv ut stigen til man hører at den låses opp.
- Hekt stigen i de tilhørende holderne ved stigeåpningen.

Lagre stigen:

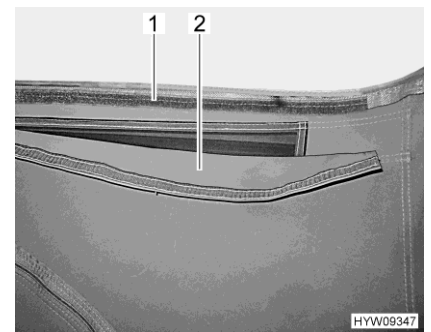
- Hekt av stigen.
- Skyv sammen stigen trinn 57et topp57. For å gjøre dette trykker du på de røde sikringsknappene (Bilde 36,1) under hvert trinn.
- Lagre stigen på et sikkert sted.

Lufting

Når sovetaket er åpent, er det en stoffklaff som kann åpnes for ventilasjon.

Bilde 37 Lufting (stengt)

Bilde 38 Lufting (åpnet)

Åpne luftingen:

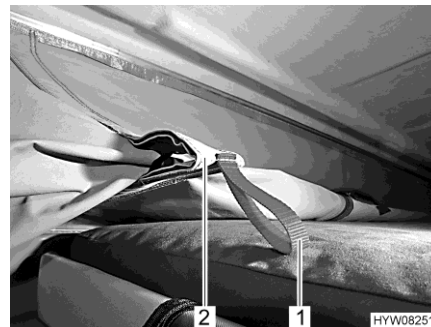
- Løsne borrelåsen på stoffklaffen (Bilde 37,1) under sovetaket. En nettingskjerm er festet bak stoffklaffen som beskyttelse mot insekter.

Steng luftingen:

- Trekk stoffklaffen (Bilde 38,2) opp og trykk den på borrelåsstroppen (Bilde 38,1).

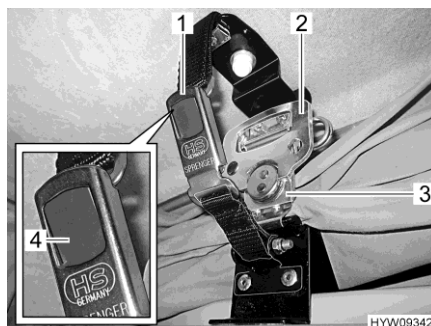
Bilde 39 Hjelpelbelle (sovetak)

Bilde 40 Inntrekkingsinnretning (sovetak)

For å stenge sovetaket:

- Trekk sovetaket sakte ned ved hjelp av hjelpebeltet (Bilde 39,1) til sovetaket stopper automatisk i denne posisjonen. Pass på at inntrekkingsinnretningene (Bilde 40,2) bøyer seg innover.
- Hvis inntrekkingsinnretningene ikke er bøyd innover: Åpne sovetaket igjen og lukk det saktere.
- Trekk teltduken innover på de røde klaffene (Bilde 40,1) på inntrekkingsinnretningene (Bilde 40,2).

Bilde 41 Låsing (sovetak)

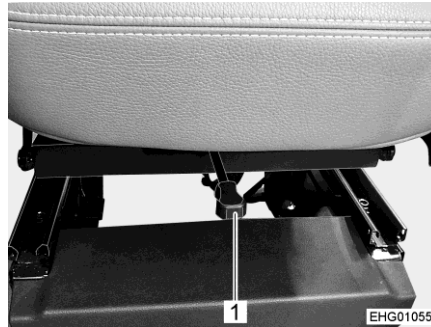
- Trekk hurtiglåsen (Bilde 41,3) ned på begge sider og heft den inn i holdeplaten.
- Klapp ut hvert håndtak (Bilde 41,2) på hurtiglåsen og vri den en halv omdreining med urviseren.
- Sett de to delene til smekklåsen (Bilde 41,1) sammen. Den grå trykkknappen (Bilde 41,4) klikker på plass.
- Lukk passasjen til sovetaket med deksel (Bilde 33,1).

6.7 Dreie seter

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.

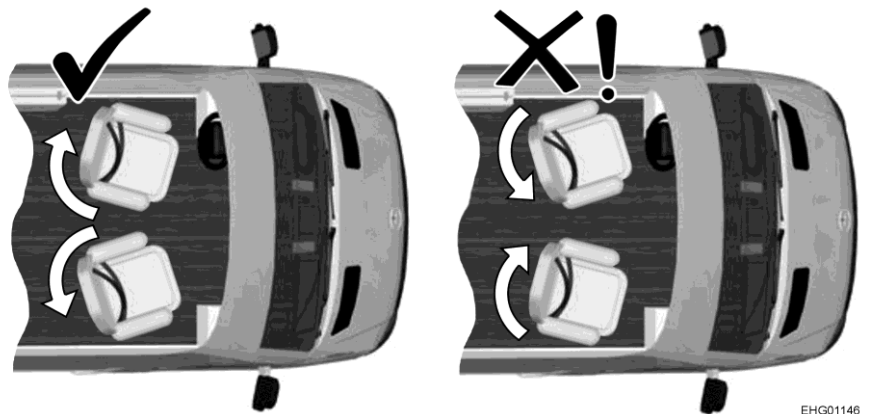
Stangen for å dreie setet er plassert nederst i midten av setet.

1 Stang (drei setet)

Bilde 42 Førersete og passasjerse

- Dreie:*
- Still begge armlenene på førersete/passasjerse oppover.
 - Skyv førersetet/passasjersetet bakover eller til midtstilling.
 - Trekk stangen (Bilde 42,1) til siden for å rotere setet. Setet frigjøres.

Bilde 43 Vær oppmerksom på dreieretningen til fører-/passasjerse

- Drei setet innover i retning av kjøretøyets innside, helt til du når ønsket posisjon.

6.8 Oppbevaringsrom

- ▶ Overhold sikkerhetsanvisningene (klistremerker) som angir når et rom ikke er tillatt brukt som oppbevaringsrom (f.eks. gassflaskekassen eller rom i nærheten av elektriske ledninger).
- ▶ Overhold den teknisk tillatte totalvekten på fram-/bakakselen og den teknisk tillatte totalvekten (se avsnittet 3.2.3).
- ▶ Det må det ikke oppbevares væsker som avgir helseskadelige gasser i boligrommet.
- ▶ Lukk væskebeholdere tett og sikre de slik at de ikke sklir og faller ned.
- ▶ Tunge gjenstander må alltid oppbevares i gulvområdet og sikres mot å skli. Lettere gjenstander kan også oppbevares trygt på høyereliggende steder.

- ▷ Ikke oppbevar fuktige klær i skap eller oppbevaringsrom.

- ▷ Ved pakking bør det tas hensyn til, hvor lett tilgjengelige de ulike gjenstandene skal være og hvor ofte de brukes.

I kjøretøyet foreligger følgende oppbevaringsmuligheter:

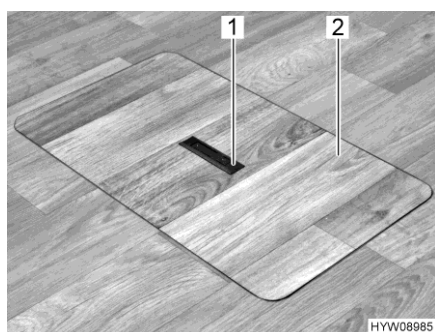
- Dobbeltgulvområde
- Veggskap

6.8.1 Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet

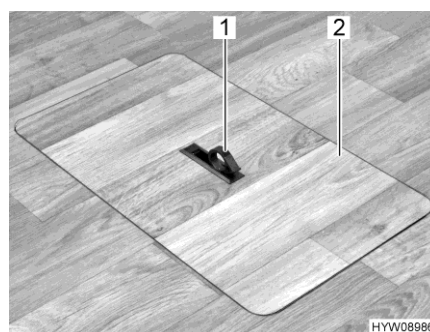

- ▷ Avhengig av utførelsen må først et teppegulvsegment legges til siden, for at oppbevaringsrommene skal være tilgjengelige.

Oppbevaringsrommene er tilgjengelige fra boenheten via dekslet. Anordningen av oppbevaringsrommene er modellavhengig.

Bilde 44 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak senket)

Bilde 45 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak svingt ut)

For å åpne:

- Legg evt. teppegulvsegment til siden.
- Trykk håndtakplaten (Bilde 44,1) nedover. Håndtaket (Bilde 45,1) svinges oppover.
- Dekslet (Bilde 45,2) trekkes opp og av.

- ▶ Lukk igjen dekslet så snart som mulig og forsenk håndtaket. Det består ellers snublefare på grunn av det åpne gulvoppbevaringsrommet eller det utstående håndtaket.
- ▶ Ikke brett teppegulvsegmenter.
- ▶ Ikke la teppegulvsegmenter ligge i rommet. Snublefare!

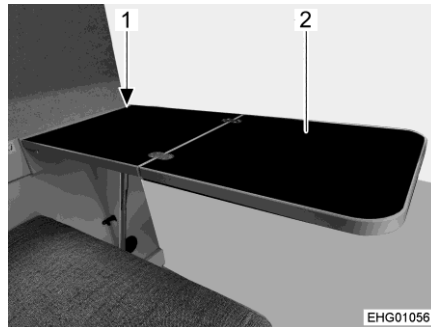
For å stenge:

- Dekslet (Bilde 45,2) settes inn i rammen på gulvet.
- Sving håndtaket nedover.

6.9 Bord

Avhengig av utstyret monteres enten et anhengsbord med sammenklappbar bordplateforlengelse eller et anhengsbord med delbart støtteben i kjøretøyet.

6.9.1 Anhengsbord, sammenklappbart

Bilde 46 Bord

Bilde 47 Støttebenet (låst opp)

Rett opp bordet:

- Trekk den sammenklappede bordplaten (Bilde 46,1) til horisontal stilling og la støttebenet (Bilde 47,2) gå i inngrep.

Forleng bordplaten:

- Trekk ut bordforlengelsen (Bilde 47,1).
- Løsne trykknappen og festetappen til bordplateforlengelsen (Bilde 46,2).
- Klapp ut bordplateforlengelsen.

Forkorte bordplaten:

- Vipp inn bordplateforlengelsen (Bilde 46,2).
- Sikre bordplateforlengelsen. For å gjøre dette, lukker du sikringsklaffen med en trykknapp.
- Skyv inn bordforlengelsen (Bilde 47,1).

Senke bordet:

- Hev bordplaten litt foran.
- Press den øvre delen av støttebenet (Bilde 47,2) mot ytterveggen.
- Hold nede den øvre delen av støttebenet og senk bordet.

6.9.2 Anhengsbord med delbar støtteben

- ▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

- 1 Bordplateforlengelse
- 2 Knapp (låsing)
- 3 Nedre holdestang
- 4 Støtteben (nedre del)
- 5 Støtteben (øvre del)
- 6 Bordplate

Bilde 48 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

- Utvide:*
- Trekk knappen (Bilde 48,2) på låsen nedover og sving ut bordplateforlengelsen (Bilde 48,1).

- Forminske:*
- Sving bordplateforlengelsen (Bilde 48,1) under bordplaten (Bilde 48,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

- Gjør om til en sengebase:*
- Løft bordplaten (Bilde 48,6) ca. 45° foran.
 - Trekk den nedre delen av støttebenet (Bilde 48,4) ned og legg til side.
 - Ta bordplaten ut av den øvre holdelisen.
 - Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holdestangen (Bilde 48,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støttebenet (Bilde 48,5).

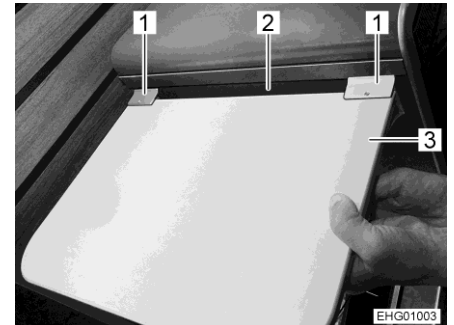
6.9.3 Forlengelse av benk

► Forlengelse av benk er ikke konstruert for høy belastning. Ikke bruk benkehylle som en hylle for store, tunge gjenstander.

Bilde 49 Forlengelse av benk (parkeringsposisjon)

Bilde 50 Forlengelse av benk (hengt inn)

Plasser forlengelse av benk:

- Ta forlengelse av benk (Bilde 49,1) ut av kjøkken-uttrekket.
- Heng forlengelsen av benk (Bilde 50,3) inn i de to forbindelseselementene (Bilde 50,1) i listen (Bilde 50,2) på skaprekkenes framside.

Demonter forlengelsen av benk:

- Heng av forlengelsen av benk på skaprekken.
- Oppbevar forlengelsen av benk i kjøkken-uttrekket.

6.10 TV-anlegg/forberedelse (tilleggsutstyr)

En DVB-T-kabel kan kobles til kjøretøyets TV-anlegg. Boksen er plassert i taksaket over sittegruppen. DVB-T-antennen er installert bak A-søylen på kjøretøyet.

Bilde 51 Stikkontakter (DVB-T-antenne)

- 1 DVB-T-antenne (utgang)
- 2 12 V-stikkontakt

Koble til DVB-T-antenne:

- Koble tilkoblingskabelen til DVB-T-antennen inn i kontakten (Bilde 51,1) som følger med.

6.11 Belysning

Grunnutstyret i kjøretøyet inkluderer taklys, arbeidslys og leselys i form av profillys. Omgivelsesbelysning, pendellamper og vegglamper er tilgjengelig som tilleggsutstyr. All belysning er basert på LED-lys.

All belysning kan styres individuelt via HYMER Connect-appen eller det 7" panelet, og ulike lysscenerier kan lagres.

Multi-lysbrytere (Bilde 52) er dessuten installert på forskjellige steder i kjøretøyet, som lysene kan slås av og på med individuelt.

Bilde 52 Multi-lysbrytere (eksempel)

Betydningen av brytersymbolene tilhørende multi-lysbryterne er forklart i tabellen nedenfor.

Brytersymbol	Betydning
	Hovedlysbryter (slår av all belysning)
	Pendellampe
	Innfelte spot-lys / taklys / omgivelsesbelysning
	Indirekte belysning over takskep mot taket
	Arbeidslys kjøkken / leselys
	Nattlys (indirekte belysning mot gulvet)

Betjening Lampene kan slås av og på og dimmes med lysbryterne.

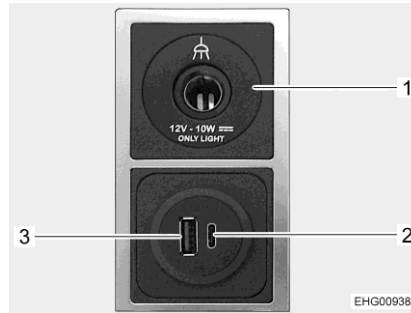
- Slå på lampe: Trykk kort på lysbryteren.
- Dim lampe: Trykk på lysbryteren og hold til ønsket lyshet er oppnådd.
- Slå av lampe: Trykk kort på lysbryteren.

6.12 Stikkontakter

I kjøretøyet er det innebygget flere stikkontakter for driften og lading av elektriske apparater. Stikkontaktene kan være montert enkeltvis eller i kombinasjon.

- ▷ Tilkoblingen for pendellampen er en kanal som kan dimmes og kan kun brukes til hengelampen. Andre lamper kan være skadet.

- 1 Tilkobling for pendellampe (tilleggsutstyr)
- 2 USB-C-bøssing
- 3 USB-A-bøssing

Bilde 53 Kombinasjonsstikkontakt
12 V/USB

USB-stikkontakter

Batteriene til enheter apparater med en ladestrøm på opptil 2,5 A kan lades ved hjelp av USB-kontakten.

Tilkobling for pendellampe (tilleggsutstyr)

Pendellampen som kan dimmes kan kobles til koblingen for pendellampen (Bilde 53,1) (tilleggsutstyr).

Stikkontakt 230 V

Standard husholdningsapparater kan kobles til 230 V-kontakten.

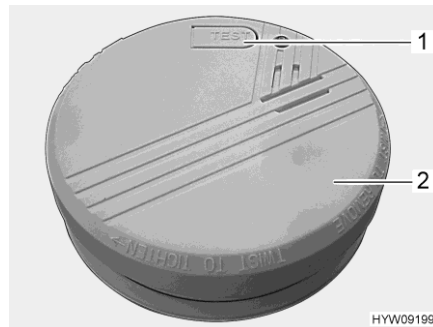
6.13 Røykvarsler

På taket til kjøretøyet er en røykvarsler montert. Røykvarsleren er utstyrt med et eget batteri og er ikke koblet til det elektriske systemet til kjøretøyet. Derfor vil røykvarsleren virke selv om strømforsyningen til kjøretøyet blir slått av.

Hvis det kommer til røykutvikling i kjøretøyet, lyder en høy alarm som et varsel om en mulig brann.

- ▷ Røykvarsleren kan verken hindre eller slukke brann. Ved hjelp av alarmen kan røykvarsleren bidra til at kjøretøyet forlates i tide i tilfelle brann.

Bilde 54 Røykvarsler

- Aktivere røykvarsler:*
- Fjern beskyttelsesfolien til batteriet og sett inn batteriet (se avsnittet 12.7).
- Teste røykvarsler:*
- Trykk prøvetasten (Bilde 54,1) på røykvarsleren (Bilde 54,2), inntil alarmen lyder. Alarmtonen går av etter at prøvetasten slippes.

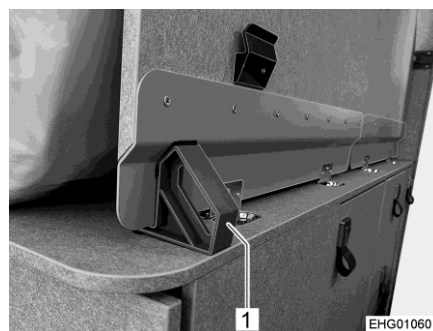

- ▷ Test røykvarsleren én gang i uken, og i tillegg etter skifte av batteri og etter rengjøring.
- ▷ Når batteriet til røykvarsleren er nesten tomt, lyder et varselsignal med et intervall på 30 til 40 sekunder. Skift batteriet så snart som mulig (se avsnittet 12.7).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til apparatprodusenten som er vedlagt separat.

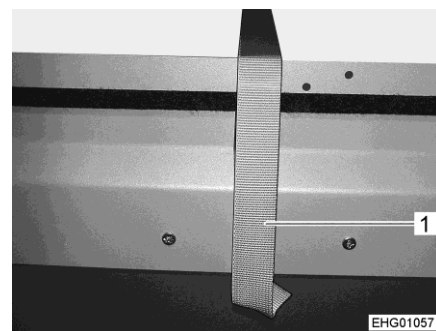
6.14 Senger

6.14.1 Kryssengen med rullbare madrasser

Kryssengen bak er utstyrt med to madrasser som kan ruller på. Tallerknefjærer og opplegg er allerede integrert i disse madrassene.

Bilde 55 Sikkeretskile

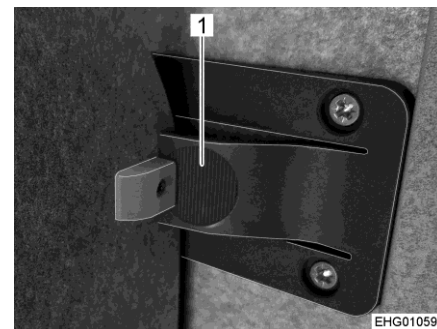

Bilde 56 Sikringsklaff, bakre oppleggingsplate

- Monter sengen:*
- Trekk sikringskilen (Bilde 55,1) ut sidelengs.
 - Løsne sikringsklaffen (Bilde 56,1).

Bilde 57 Bakre madrass (rullet sammen)

Bilde 58 Låsning, fremre oppleggingsplate

- Klapp den bakre oppleggingsplaten (Bilde 57,2) ned 90° og plasser den på motsatt underskap.
- Rull ut bakre madrass (Bilde 57,3).
- Løsne låsingen (Bilde 58,1) på den fremre oppleggingsplaten (Bilde 57,1).
- Klapp den fremre oppleggingsplaten ned 90° og plasser den på motsatt underskap.
- Rull ut framre madrass (ikke vist på bilde).

Demonger seng:

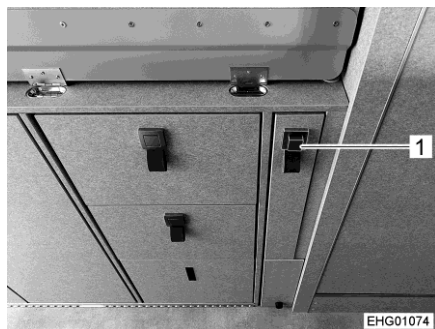
- Rull opp framre madrass (ikke vist på bilde).
- Klapp framre oppleggingsplate 90° opp.
- Fest framre oppleggingsplate med låsingen (Bilde 58,1).
- Rull opp bakre madrass (Bilde 57,3).
- Klapp bakre oppleggingsplate (Bilde 57,2) 90° opp.
- Fest den bakre oppleggingsplaten med sikringsklaffen (Bilde 56,1).
- Skyv inn sikringskilen (Bilde 55,1).

- ▷ De to enkeltsengene som hører til kryssengen bak kan settes opp uavhengig av hverandre. Om nødvendig kan kun en enkeltseng settes opp og dermed er det mer oppbevaringsrom bak.

6.14.2 Oppstigningshjelp, sammenleggbar

Det er lettere å entre den bakre sengen, takket være sammenleggbar oppstigningshjelp.

Bilde 59 Oppstigningshjelp, stuert bort

Bilde 60 Oppstigningshjelp, klappet ut

Slå ut oppstigningshjelpen:

- Trykk på trykknappen (Bilde 59,1).
- Trekk skilleveggen (Bilde 60,1) med oppstigningshjelpen (Bilde 60,2) ut av oppbevaringsrommet.
- Klapp ut oppstigningstrinnet.

Slå inn oppstigningshjelpen:

- Hev og klapp sammen oppstigningstrinnet.
- Skyv skilleveggen (Bilde 60,1) med oppstigningshjelpen (Bilde 60,2) inn i oppbevaringsrommet.

6.14.3 Seng i sovetak

- ▶ Livsfare på grunn av lynnedslag!
Ingen må oppholde seg under sovetaket i tordenvær. Personer som oppholder seg under sovetaket, kan bli påført livsfarlige personskader fra lynnedslag.
- ▶ Belast sengen i sovetaket med maks. 200 kg.
- ▶ Før avreise må sengen sikres. Slå ned sovetaket og lås det.
- ▶ Bruk kun sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ La aldri små barn ligge i sengen i sovetaket uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen i sovetaket.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.

- ▷ Sengen i sovetaket må ikke brukes til oppbevaring av bagasje. Når sengen ikke er i bruk, må kun stigen og sengetøy for to personer oppbevares der.
- ▷ Trekk aldri ned sengen i sovetaket sammen med sovetaket.

På enkelte modeller er kjøretøyet utstyrt med sovetak. Sengen i sovetaket kan brukes umiddelbart etter åpning av sovetaket (se avsnittet 6.6) uten ekstra ombygginger.

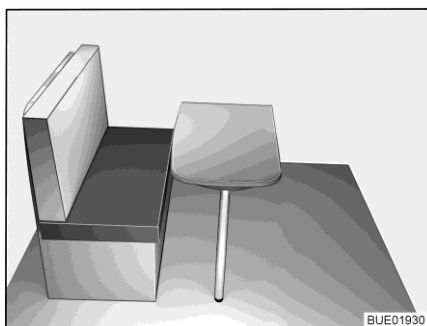
Sikkerhetsnett Spenn sikkerhetsnettet fast først når personene befinner seg i sengen.

Stige Klatre alltid opp til sengen i sovetaket ved å bruke stigen som følger med standardmessig (se avsnittet 6.6).

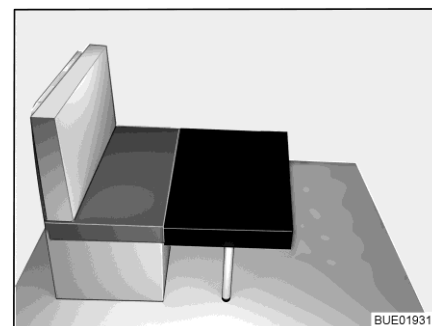
6.14.4 Ekstra seng (ominnredning av sittegruppe)

- ▷ Avhengig av utstyret kan sittegruppen ominnredes til en ekstra soveplass.
- ▷ Før ombygging av bord til sengebase: Løft opp eller fold opp sitteputene, slik at bordplaten ikke treffer dem når den beveges.

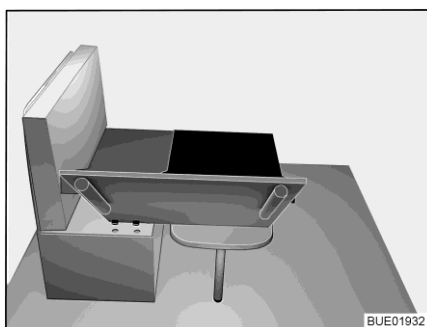

Bilde 61 Før ominnredning

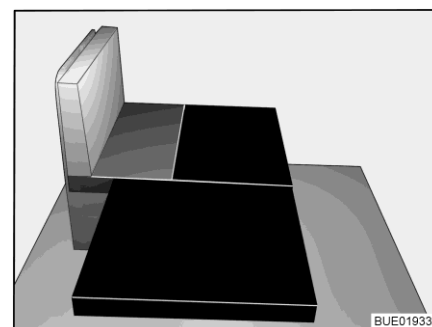

Bilde 62 Ominnredning (1)

- Hvis tilgjengelig, fold ned innfellbart bord i kjøkkenbenken.
- Konvertert anhengsbordet til sengebase (se avsnittet 6.9.2).
- Legg den lille ekstraputen foran sitteputen i sittebenken på bordet (se Bilde 62).

Bilde 63 Ominnredning (2)

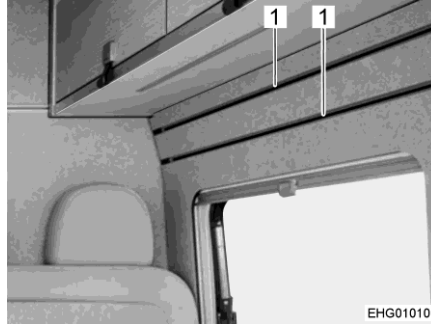
Bilde 64 Etter ominnredning

- Tappene på undersiden av polsterunderlaget settes inn i utsparingene på sittebenken. Løft sitteputen noe i den forbindelse.
- Støttebenene til polsterunderlaget klappes ut. Polsterunderlaget settes på støttebenene.
- Den store ekstraputen legges på polsterunderlaget (se Bilde 64).

6.15 Multifunksjonsskinne

- ▷ Før avreise så fjern alle hengende elementer og oppbevar dem trygt.

Bilde 65 Multifunksjonsskinne i boenheten (eksempel)

Kjøretøyets boenhet er utstyrt med multifunksjonsskinne (Bilde 65,1) flere steder, f.eks. over stuevinduet eller over koketoppen.

Multifunksjonsskinne har aluminiumsprofiler som ulike opphengselementer kan henges i.

Eksempler på opphengingselementer (utvalg):

- Leselampe
- Krydderbøsse
- Krok til klesplagg
- Hylle

- ▷ Opphengingselementer er tilgjengelig som tilbehør i ettersalgsservicen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 9.

7.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- ▶ Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- ▶ Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- ▶ Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- ▶ Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- ▶ Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.
- ▶ Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.

- ▶ De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- ▶ På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- ▶ Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- ▶ Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- ▶ Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- ▶ Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- ▶ Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

7.2 Gassflasker

- ▶ Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- ▶ Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- ▶ Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- ▶ Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- ▶ Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- ▶ Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- ▶ Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- ▶ Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- ▶ Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- ▶ Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

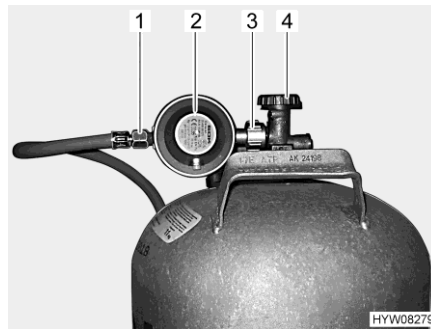

- ▷ Skrueforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.
- ▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.
- ▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.
Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.
- ▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.
- ▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.

7.3 Å bytte gassflaske

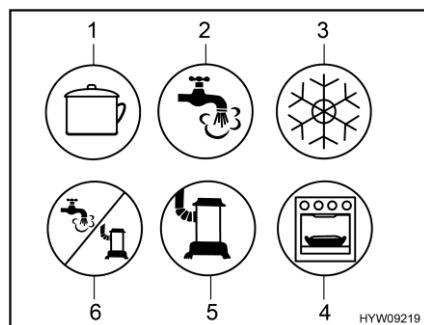
- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingsspray. Tilbehørsforretninger har dette.

Bilde 66 Tilkobling gassflaske

- Åpne luken til gasskapet.
- Steng gassflaskens hovedventil (Bilde 66,4). Vær oppmerksom på pilens retning.
- Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 66,2) og åpne fingerskruen (Bilde 66,3) (som regel venstregjenge).
- Fjern gasstrykkregulatoren med gassslange (Bilde 66,1) fra gassflasken.
- Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- Fest gassflasken med remmene.
- Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 66,2) med gassslangen (Bilde 66,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 66,3) (som regel venstregjenge). **Ikke** trekk for hardt til.
- Lukk luken til gasskapet.

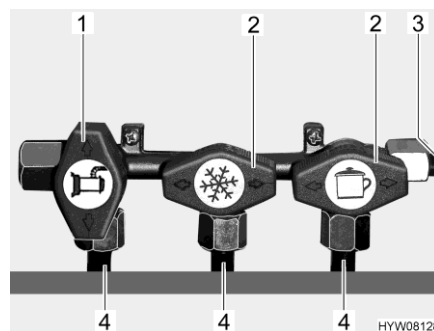
7.4 Gassavstengeventiler

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 67 Mulige symboler på gassavstengeventilene

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil (Bilde 67) for hvert gassapparat. Gassavstengeventilene befinner seg under kokeplassen.

- 1 Gassavstengeventil åpnet
- 2 Gassavstengeventil stengt
- 3 Gasstilførselsledningen
- 4 Ledning til gassapparatet

Bilde 68 Posisjon gassavstengeventiler (eksempel)

- For å åpne:*
- Still gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet parallelt (Bilde 68,1) mot ledningen (Bilde 68,4) som fører til gassapparatet.
- For å stenge:*
- Still gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet på tvers (Bilde 68,2) mot ledningen (Bilde 68,4) som fører til gassapparatet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet. Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 9.

8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
 - ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må være CE-merket og i samsvar med ECE-R10. Ta kontakt med et autorisert verksted.
- Dette er den eneste måten å sikre kjøretøyets funksjonssikkerhet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

- ▷ Forsinkelser i sending eller videresending av elektriske impulser etter start av kjøretøyet er mulig.
Styreenheten på basiskjøretøyet frigir først signalet D+ når motoren har nådd full effekt. Dette kan f.eks. vare i inntil 15 sekunder ved kaldstart om vinteren.
Derfor avgis varselsignaler (f.eks. "Stigtrinn kjørt ut") av og til med en forsinkelse.
Også automatisk inntrekking av en satellittantenne kan bli forsinket.
- ▷ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

8.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

- ▷ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Noen elektriske komponenter, som f.eks. klokke og kontrollamper trenger kontinuerlig strøm. De betegnes som kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utlading av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilespenning og hvilestrømmen faller under 12 V.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

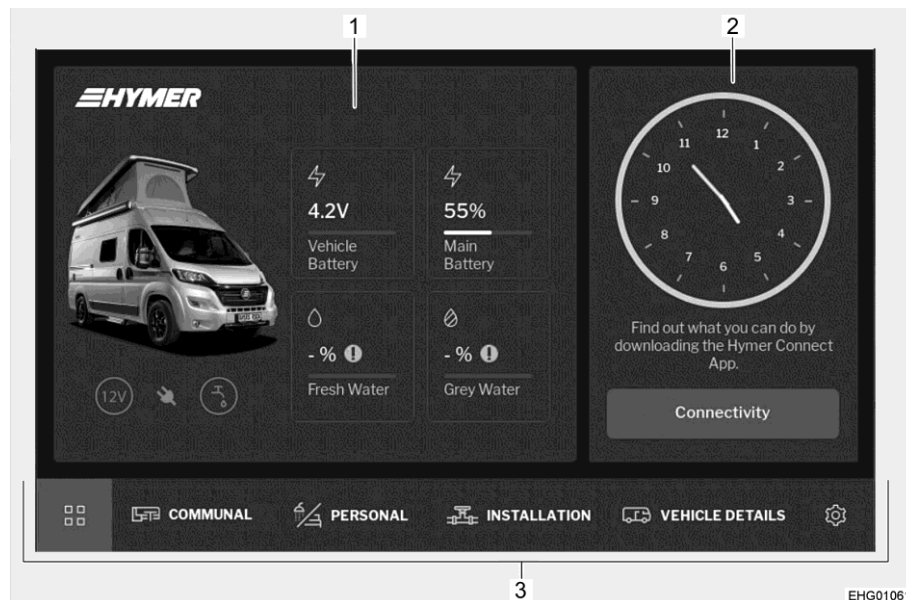
- Kapasitet** Kapasitet er elektrisitetmengden som et batteri kan mate. Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette. K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan avgi i løpet av et tidsrom på 20 timer uten at det tar skade, eller hvor mye strøm som er nødvendig for å lade opp et tomt batteri i løpet av 20 timer. Hvis et batteri kan avgi f.eks. 4 ampere i 20 timer, har det en kapasitet på $4 \text{ A} \times 20 \text{ h} = 80 \text{ Ah}$. Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt. Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

- ▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.

8.3 7"-panel

7"-panelet monteres kun dersom kjøretøyet er utrustet med et BUS-system (ekstrautstyr). (Andre komponenter hos BUS-systemet er EBL 402, systemkontrollen SCU, samt appen HYMER Connect). På 7"-panelet kan ulike funksjoner vises, overvåkes og styres. 7"-panelet kan forbindes med appen HYMER Connect.

Bilde 69 7"-panel, startskjerm

- 1 Visningsfelt for ladetilstand hos batterier og fyllenivå hos vanntank
- 2 Visningsfelt for appen HYMER Connect
- 3 Hovedmeny

Monteringssted Panelet på 7" er montert over takkontrollenheten mellom solskjermene.

Startskjerm Startskjermen (Bilde 69) viser følgende informasjon:

- Batterienes ladetilstand
- Fyllenivå hos ferskvann- og spillvannstanken
- Informasjon om appen HYMER Connect
- Hovedmeny

Via knappene på hovedmenylinjen kan ytterligere undermenyer hentes frem.

8.4 System Control Unit (SCU)

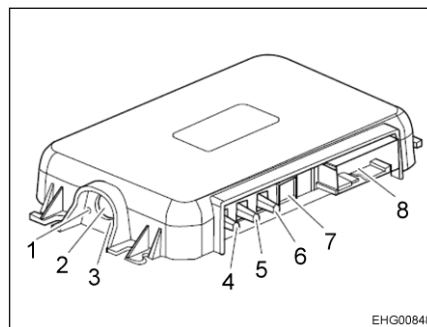
▷ Vanlige spørsmål om hvordan du betjener SCU og HYMER Connect-appen finner du via følgende lenke:

<https://www.hymer.com/de/en/connect-app>

Listen over ofte stilte spørsmål blir stadig utvidet.

▷ Hvis SCU-en svikter/er defekt, ta kontakt med et autorisert fagverksted.

SCU overtar sentrale kontroll- og overvåkningsfunksjoner i kjøretøyet. Betjeningen av kontroll- og overvåkningsfunksjonene foregår via 7"-panelet eller via HYMER Connect-appen. På selve SCU-en er betjeningen begrenset til å utløse tilkoblingsprosessen (Pairing).

- 1 LED-visning (grønn)
- 2 Sammenkoblingsknapp for å koble til Bluetooth-aktivert apparat
- 3 LED-visning (blå)
- 4 Tilkobling Bluetooth-antenne (curry)
- 5 Tilkobling GPS-antenne (blå)
- 6 Tilkobling LTE-antenne (bordeaux)
- 7 Tilkobling diagnose
- 8 Tilkobling kjøretøys-kommunikasjon

Bilde 70 System Control Unit

Aktiv drift 7"-panelet viser følgende data:

- 12 V på/av
- Skjerm 230 V
- Skjerm vannpumpe på/av (bare hvis 12 V er på)
- Skjerm startbatteri
- Visning boenhets-batteri med litiumbatteri. i %
- Innstillinger
- Menylinje

▷ Etter lengre tids fravær kan det ta opptil to minutter før 7-panelet viser gjeldende data (se energisparemodus).

Nøddrift Hvis kjøretøyfunksjonene ikke lenger kan styres via 7"-panelet eller HYMER Connect-appen, kan nøddrift aktiveres manuelt. Under nøddrift er følgende funksjoner aktive:

- 12 V-forsyning
- Lamper via lysknapper
- Vannpumpe

- ▷ Under nøddrift av kjøretøyet er SCU-skjermvisningen uten funksjon. Batteri- og vannnivå kan ikke hentes.

Forutsetninger for nøddrift:

- Ingen ekstern strømforsyning tilkoblet
- Motoren slått av
- Alle vannkraner lukket

- ▷ Før du aktiverer nøddrift, så sørg for at alle vannkraner i kjøretøyet er stengt.
Hvis ikke alle vannkraner er stengt, vil pumpen kunne gå tom og vann kan slippe ut ukontrollert. Det vil kunne oppstå materielle skader.

Aktiver nøddrift:

- Sørg for tilgang til strømsentralen.
- Slå batteri-skillerbryteren ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av)) av og på igjen fire ganger etter hverandre.
- La batteri-skillerbryteren stå i "På"-stilling ("Ein").

Energisparemodus

SCU-en vil automatisk gå over i energisparemodus etter 48 timer hvis ingen bruker er koblet til SCU-en og kjøretøyet ikke er koblet til en ekstern strømforsyning.

Energisparemodusen avsluttes, for eksempel ved følgende handlinger, SCU-en går deretter tilbake til "Aktiv drift"-modus:

- Tilkobling av kjøretøyet til ekstern strømforsyning
- Lås opp/lås kjøretøyet (avhengig av kjøretøytype)
- Aktivisering av kjøretøyets tenning
- Berøring av skjerm
- Start opp HYMER Connect-appen på en mobilenhet koblet til SCU

- ▷ Etter lengre tids fravær kan det ta opptil to minutter før skjermen viser gjeldende data.

Monteringssted

SCU-en er installert under sittegruppen og er tilgjengelig via en klaff på siden.

8.5 HYMER Connect-app

Mobilenheter kan kobles til kjøretøyet via HYMER Connect-appen.

Krav for å koble en mobil enhet til SCU:

- Fullført installasjon av HYMER Connect-appen på en mobil enhet
- QR-kode for kjøretøy
- Kompatibelt kjøretøy utstyrt med en SCU

For hvert kjøretøy som er utstyrt med en SCU, kan en hovedbruker koble til SCU via mobilenheten sin (ved å bruke HYMER Connect-appen og kjøretøyets QR-kode). Denne hovedbrukeren kan opprette gjestetilgang for andre mobile enheter via HYMER Connect-appen og også administrere dem der.

- ▷ HYMER Connect-appen kan lastes ned gratis i Apple App Store (iOS) og i Google Play Store (Android).
- ▷ Kjøretøyets QR-kode finner du i kjøretøyets dokumentveske. Oppbevar kjøretøyets QR-kode sikkert. Hvis du mister kjøretøyets QR-kode, kontakt produsentens kundeservice eller en autorisert forhandler.

For å koble mobilenheten til kjøretøyet, følg instruksjonene for HYMER Connect-appen.

8.6 12 V-spenning

- ▷ Til stikkontaktene til 12 V-spenningen kan det kun tilkobles apparater med maks. 10 A.
- ▷ Koble kun apparater med maksimalt 2,5 A til USB-kontaktene.

8.6.1 Startbatteri

Startbatteriet er beregnet for start av motoren, og forsyner basiskjøretøyets elektriske forbrukere samt tilleggsutstyr som radio, navigasjonsutstyr eller sentrallås med strøm.

Monteringssted I førerhuset, under gulvmatten ved førerasetet.

Utladning I dette avsnittet finner du opplysninger om utlading av startbatteriet.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Startbatteriet kan over tid lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere). Kontinuerlig innkoblede forbrukere er f.eks. tilleggsapparater som radio, alarmanlegg, navigasjonsutstyr eller sentrallås. Kontinuerlig innkoblede forbrukere lader ut startbatteriet også når kjøretøyets motor er slått av.

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Lade I dette avsnittet finner du opplysninger om lading av startbatteriet.

- ▶ Batterisyren er giftig og etsende. Unngå enhver kontakt med hud eller øyne. Ved kontakt spyl grundig med mye vann (hud, øyne, klær, gjenstander) og oppsøk lege om nødvendig.

- ▷ Koble aldri fra batteriene når motoren går eller 230 V-tilførselen er tilkoblet.
- ▷ Lad alltid batteriet helt opp før kortere lagring.
- ▷ Aldri koble batterikabelen på feil pol (rød kabel -> plusspol, svart kabel -> minuspol).
- ▷ Hvis startbatteriet eller boenhets-batteriet er frakoblet, må du ikke bruke tenningen eller koble til 230 V-forsyningen. Kortslutningsfare pga. åpne kabelender!
- ▷ Ta hensyn til bruksanvisningene for basiskjøretøy og batterilader.

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, får startbatteriet en ladning på opptil 18 A fra en separat installert lader. Laderen monteres under passasjersekkonsollen. Strømsentralen leverer også en liten ladestrøm, som kan bestå av ladeutgangstrinnet eller solcellekontrolleren (tilleggsutstyr).

Lagring I dette avsnittet finner du opplysninger om lagring av startbatteriet.

- Oppbevare utkoblet batteri på et kjølig og tørt sted.
- Koble et utkoblet batteri til et ladeapparat hver 4. eller 6. uke i mellom 24 og 48 timer.

- ▷ Hvis batteriet forblir tilkoblet under en lagring, kan gjenlading være nødvendig allerede etter 14 dager eller ved enda kortere intervaller.
- ▷ Hvis en "smart" batterilader med en vedlikeholdsladefunksjon er tilgjengelig, kan ladeapparatet forbli tilkoblet og slått på batteriet under hele lagringsperioden.

8.6.2 Boenhets-batteri (HYMER Smart-Battery-System)

HYMER Smart Battery-systemet med et 80 Ah litiumbatteri LiFePO4 (HYMER Battery S) er installert i kjøretøyet.

Litiumbatteriene er utstyrt med overlastvern og mot fullstendig utladning.

- ▷ "HYMER battery S" er en del av standardutstyret. Inntil tre ekstra "HYMER battery S"-batterier kan kobles til som tilleggsutstyr.

- ▷ Ikke gjør noen endringer i fabrikkinstallasjonen av litiumbatteriet.
- ▷ Litiumbatteriet må ikke åpnes.
- ▷ Følg anbefalt driftstemperatur på 15–25 °C. Ytterligere informasjon om driftstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.
- ▷ Lad opp batterisystemet fullstendig hver 6. måned.
- ▷ Koble strømsentralen under installasjon og vedlikehold.
- ▷ Hvis indikatoren for batterikapasitet ikke når 100 %, selv etter lang tid, ring kundeservice.
- ▷ Bruk kun det innebygde ladesystemet til å lade boenhets-batteriet. For å gjøre dette, kobler du 230 V-tilkoblingen (CEE-støpsel) på kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.
- ▷ Start reisen bare med et fullstendig ladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhets-batteriet helt før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad boenhets-batteriet helt etter reisen.
- ▷ Lad batteriet helt opp før midlertidig dekommisjonering.
- ▷ Pleie og vedlikehold av boenhets-batteriet skal kun utføres av et autorisert fagverksted.

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Bruk derfor ikke elektriske forbrukere som lys over lengre tid uten 230-V-forsyning.

Monteringssted I sengebenken til venstre. Tilgang via serviceluke fra midtgangen.

- Utladning** Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet.
-
- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmetvikling og brannskader.
 - ▷ Lad batteriet til riktig tid.
- Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).
- Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.
- Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasitet/måned. Selvutladingsfrekvensen tilar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasitet/måned.
- Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.
- Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.
- Lade** Boenhets-batteriet må kun lades via strømsentralen. Koble kjøretøyet til en 230-V-forsyning så ofte som mulig. For tilkobling skal i hovedsak kun 230-V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.
-
- ▷ Samtidig drift av landstrøm og motordrift er ikke tillatt da dette kan gi økte ladestrømmer. For å beskytte batterisystemet kan dette slås av. Et batteri som er slått av må bare slås på igjen av et autorisert fagverksted.
 - ▷ Lad batteriet minst 48 timer etter en fullstendig utlading.
 - ▷ Ved temperaturer under 0 °C tar et boenhets-batteri opp mindre strøm. Ved ca. -20 °C trekkes ikke strøm lenger. Boenhets-batteriet kan ikke lades lenger.
- Indikator** Spenning- og lade-informasjon til batterisystemet vises på et 7"-panel.

8.6.3 Energistatus til boenhets-batteri

Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå på over lengre tid uten 230 V-tilkobling.

Etterfølgende avsnitt beskriver hvordan den maksimale driftstiden for aktuell tilgjengelig batterikapasitet kan regnes ut.

- ▷ Eksempelregnestykket tar utgangspunkt i et nytt, helt oppladet batteri. Den faktiske tilgjengelige batterikapasitetet er avhengig av momentan ladedetilstand og alderen på batteriet.
- ▷ Hvis det finnes et ekstra boenhets-batteri, dobles den tilgjengelige kapasiteten.
- ▷ Alle lamper er LED-lamper med svært lavt strømforbruk. Per LED-lampe kan man grovt regne med en effekt på 2 W.
 - Før dagsbehovet i en protokoll. Noter brukstiden og effekten for de brukte apparatene (se tabellen nedenfor).

Eksempel: Fjernsynsapparat (strømforbruk 36 W) kan brukes to timer hver dag.

- Regn om effektmålingene til den nødvendige kapasiteten ved bruk av følgende formler:

$$\text{Effektbehov [W]} : 12 \text{ V} = \text{Strømstyrke [A]}$$

$$\text{Strømstyrke [A]} \times \text{Driftstid [h]} = \text{Kapasitet [Ah]}$$

$$36 \text{ W} : 12 \text{ V} = 3 \text{ A}$$

$$3 \text{ A} \times 2 \text{ h} = 6 \text{ Ah}$$

For en hel dag kan tabellen se slik ut:

Apparat	Effektbehov [W]	Strømstyrke [A]	Driftstid [h]	Kapasitet [Ah]
Dykkpumpe	42	3,5	0,1	0,35
LED-lampe	12	1,5	3,0	4,50
Fjernsynsapparat	36	3,0	2,0	6,00
Kjøleskap	108	9,0	18,0	162
Belysning (10 LED-lamper à 2 W)	20	1,6	3,0	4,80
Gjennomsnittlig dagsbehov				177,65

Maksimal utnyttbar energi

- Maksimal brukbar energi tilsvarer batterienergien spesifisert i de tekniske dataene.

Eksempel (litiumbatteri med 4 moduler på 80 Ah hver):

320 Ah

Maksimal driftstid

- Beregn maksimal driftstid med følgende formel:
Maks. tilgjengelig energi [Ah] : Dagsbehov [Ah] = Maks. driftstid (i dager)

Eksempel (litiumbatteri med 4 moduler på 80 Ah hver):

320 Ah : 177,65 Ah = 1,8 dager

Den momentane batterikapasiteten varer bare 1,8 dager hvis dagsbehovet forblir likt.

Solceller

Det uavhengige tidsrommet kan utvides ved bruk av solceller.

To solarceller à 95 W gir følgende utbytte:

- Sommer: Ca. 60 Ah/dag (uavhengig drift nådd)
- Vinter: Ca. 15,5 Ah/dag (for å forlenge det uavhengige tidsrommet her, må man installere et boenhets-batteri til)

8.6.4 Senere montering av en vekselretter

- ▷ Ettermontering av en vekselretter i det tiltenkte anlegget må kun utføres av et autorisert fagverksted. Feil installasjon kan føre til skade på det elektriske systemet. Vi påtar oss intet ansvar for slike skader.

Montering av en 230-V-vekselretter fører til en svært høy strømbelastning. F.eks. har en vekselretter med en utgangseffekt på 800 W på 12-V siden et strømpoptak på opp til 75 A.

Denne strømmen er for stor for utgangene på strømsentralen (se avsnittet 8.11.1).

Når vekselretteren er i drift, kan det forekomme spenningsfall. Drift under en vekselretter krever en høyere mengde energi. Hvis batterisystemet har for lite energi igjen, kan dette føre til at systemet slås raskt av.

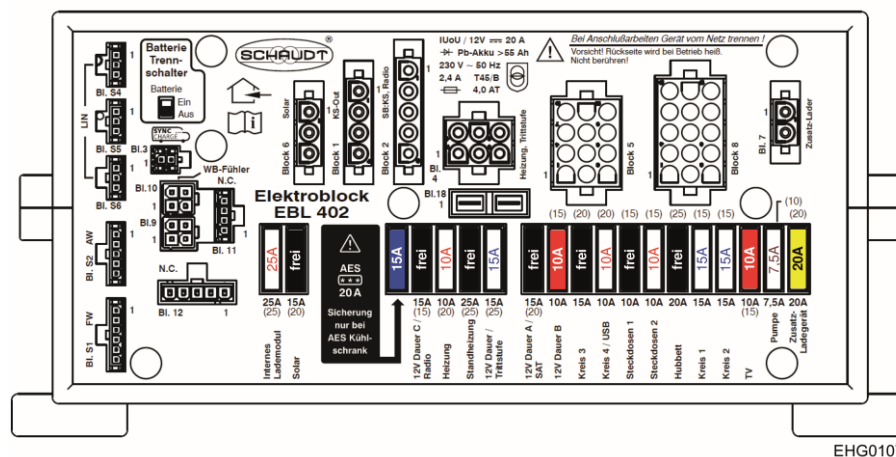
8.7 Strømsentral (EBL 402)

- ▶ Apparatet inneholder deler som inneholder 230 V nettspenning. Livsfare pga. elektrisk støt eller brann!
Ikke foreta vedlikehold eller reparasjoner på apparatet. Ved skader på kabler eller huset må ikke apparatet brukes mer og man må koble fra nettspenningen. La ikke væsker trenge inn i apparatet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun skiftes ut når nettspenningen er frakoblet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri forbikobles eller repareres.
- ▶ Strømsentralen er en universell enhet og er utformet for en spesifikk maksimal strømutgang avhengig av strømbanen. Den virkelige sikringsverdien bestemmes av forbrukere og ledningsnettdesign. Disse verdiene kan finnes i følgende tabell "Sikringer på strømsentralen". Ikke erstatt dem med andre verdier selv.
- ▶ Deler av apparatet kan bli varme under drift. Ikke berør.
- ▶ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
- ▶ Varmefølsomme objekter må ikke oppbevares nær apparatet (f.eks. temperaturfølsomme plagg, hvis apparatet er installert i klesspaket).
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i den separate bruksanvisningen fra produsenten av apparatet.

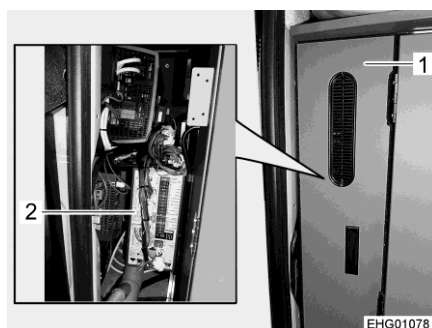
- ▷ Hvis boenhets-batteriet blir fullstendig utladet, blir det kanskje skadet og kan ikke repareres. Derfor må boenhets-batteriet lades fullstendig før og etter avstengning.
- ▷ Hvis grenseverdiene på 230 V nettspenning overskrides, kan strømsentralen, 12 V-forbrukere eller tilkoblede enheter bli ødelagt. Derfor må du sørge for at en generator er helt i samsvar med strømtilkoblingsverdiene.
- ▷ Kjøretøyet må bare kobles til en generator når generatoren går stabilt.
- ▷ Strømsentralen må ikke kobles til nettspenningen om bord i bilferger (nettspenningen på bilferger har ikke alltid perfekt spenning).

Bilde 71 Strømsentral (EBL 402)

Sikringer på strømsentralen

Antall	Funksjon	Verdi	Monteringssted
1	EBL	50 A/rød	EBL, bakside
1	Intern lademodul EBL	25 A/transparent	EBL, fremside
1	Kompressor-kjøleskap	15 A/blå	EBL, fremside
1	Varmeanlegg	10 A/rød	EBL, fremside
1	12 V varighet/stigtrinn	15 A/blå	EBL, fremside
1	Kjøleboks (tilleggsutstyr)	10 A/rød	EBL, fremside
1	Krets 4/USB	10 A/rød	EBL, fremside
1	Stikkontakt 2 (sovetak)	10 A/rød	EBL, fremside
1	Krets 1	15 A/blå	EBL, fremside
1	Krets 2	15 A/blå	EBL, fremside
1	TV-tilkobling (tilleggsutstyr)	10 A/rød	EBL, fremside
1	Vannpumpe	7,5 A/brun	EBL, fremside
1	Ekstra ladeapparat	20 A/gul	EBL, fremside

Bilde 72 Monteringssted for strømsentralen

Monteringssted

Strømsentralen (Bilde 72,2) er montert på utstyrstativet bak venstre sengebenk og er tilgjengelig via en serviceluke (Bilde 72,1).

Betjening Strømsentralen betjenes via det tilkoblede 7"-panelet (unntak: Batterifrakobling når den slås av, se nedenfor).

Ved normal drift er ingen brukerskritt påkrevd på strømsentralen.

I de følgende tilfellene er det påkrevd med innstillingsarbeider:

- Under førstegangs idriftsetting og etter aktivering av nøddrift.
- Hvis tilbehør ettermonteres av et autorisert fagverksted.

Bruksformål Strømsentralen EBL 402 utgjør sammen med kontrollenheten SCU og BUS-modulene det sentrale styrings- og strømforsyningssystemet for alle 12 V-forbrukerne i det elektriske anlegget i kjøretøyet.

- Oppgaver**
- Strømsentralen lader boenhets-batteriet.
 - Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
 - Strømsentralen forsyner alle BUS-modulene samt de tilkoblede sensorene og forbrukerne med strøm.
 - Strømsentralen sørger for kommunikasjon med BUS-modulene, panelet og styreenheten SCU via BUS-ledningene.

Strømsentralen fungerer bare i forbindelse med et BUS-kompatibelt panel (bortsett fra i nøddrift, se avsnittet 8.4).

Stømmen som er tilgjengelig i strømsentralen, deler seg opp i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

Dekommisjonering Selv om 12 V-forsyningen er slått av på panelet, er noen kretser strømførende. Alle disse er forbrukere som er koblet til 12 V permanent, for eksempel:

- Stigtrinn
- Varmeanlegg
- Kjøleskap
- Stikkontakt 12 V
- USB-stikkontakter
- Leselampe

Ved dekommisjonering kobles også disse forbrukerne fra batteriet.

Dekommisjonering: ■ Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
 ■ Skyv batteriisolatorbryteren på den elektriske blokken EBL 402 til "Av"-posisjon ("Aus").

Opphev dekommisjonering: ■ Skyv batteriisolatorbryteren på den elektriske blokken EBL 402 til "På"-posisjon ("Ein").
 ■ Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.7.1 Batteri-skillebryter

Batteri-skillebryteren slår av alle forbrukerne i boenheten, også kontinuerlig innkoblede forbrukere. I denne forbindelsen kobles alt elektrisk utstyr som forsynes av den elektriske strømblokken fra bodelsbatteriet. Heller ikke forbrukere som stigrinn, grunnbelysning eller kjøleskap vil fungere da. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

- ▷ Hvis batteriskillebryteren er slått av, kan systemkontrollenheten (SCU) fortsatt betjenes. For mer informasjon om SCU, se avsnittet 8.4.

Moneringssted

Batteri-skillebryteren befinner seg på strømsentralen.

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-stikkkontakten, kan batteriene videre lades, også når batteri-skillebryteren er avslått.

8.7.2 Batteriovervåking

- ▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkingen i strømsentralen måler spenningen til boenhets-batteriet. Alle 12 V-forbrukere slås av så snart batterispenningen faller under 11,0 V i mer enn 10 s eller 10,5 V i mer enn 1 s. Bare de forbrukerne som ikke kobles via 12 V-hovedbryteren på 7"-panelet fortsetter å forsynes med strøm.

Hvis spenningen har sunket så lavt på grunn av overbelastning eller et utilstrekkelig ladet boenhets-batteri at den automatiske utkoblingen utløses, skal forbrukere som ikke er absolutt nødvendige, slås av. Under visse omstendigheter kan 12 V-forsyningen nå settes i drift igjen for en kort stund. For å gjøre dette, slå først batteriskillebryteren på EBL av og deretter på igjen. Slå deretter på 12 V-hovedbryteren på 7"-panelet.

Men hvis batterispenningen forblir under 12,0 V, kan ikke 12 V-forsyningen slås på igjen. For å øke batterispenningen starter du kjøretøyet og lar den gå en stund. Alternativt kan kjøretøyet kobles til landstrøm.

8.7.3 Batterilading

Når kjøretøyets motor går, lades boenhets-batteriene via en intelligent lade-forsterker. Boosteren regulerer strømmen for boenhets-batteriene avhengig av ladenivået til startbatteriet, f.eks. om vinteren ved kaldstart. Her bør dynamoen og startbatteriet ikke belastes for mye.

Hvis kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-kontakten, lades boenhets-batteriene og startbatteriet av to separate systemer. Startbatteriet har en separat installert lader med opptil 18 A ladestrøm. Dette betyr at lengre radiodrift er mulig. I grunnkonfigurasjonen lades boenhets-batteriet av ladeutgangstrinnet i strømsentralen. Fra det andre HYMER Battery S (tilleggsutstyr) er det installert ett ekstra ladeapparat med opptil 18 A. Avhengig av aktive forbrukere er den maksimale ladestrømmen 36 A.

Hvis en vekselretter er installert som tilleggsutstyr, er det ikke behov for ett ekstra ladeapparat. Vekselretteren har et internt ladeutgangstrinn med maksimalt 70 A. Dette gjør det mulig å oppnå en maksimal ladestrøm på opptil 88 A (uten solenergi) uten ekstra forbrukere.

8.8 Vekselretter (Victron) med integrert lader

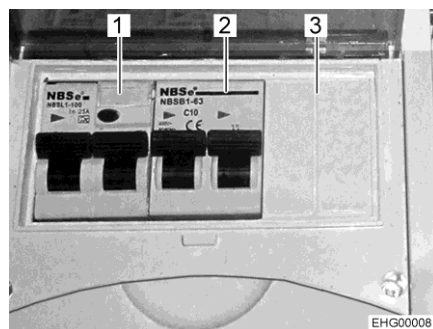

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.
- ▷ Når kjøretøyet ikke er koblet til 230 V-forsyningen og det ikke er behov for strøm, må vekselretteren slås av. Vekselretteren trekker strøm fra boenhets-batteriet også når den er i hviletilstand.
- ▷ Vekselretteren er utstyrt med en 230 V-prioritetskobling. Når en ekstern 230 V-spenning foreligger, har bruken av denne prioritet. Kun når ingen ekstern 230 V-spenning foreligger, brukes boenhets-batteriet til spenningsforsyningen.
- ▷ Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, tar vekselretteren energi fra boenhets-batteriet. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå i stikkontaktene over lengre tid uten 230 V-tilkobling.
- ▷ For å beskytte boenhets-batteriet mot fullstendig utlading, slås vekselretteren automatisk av ved underspenning. Vekselretteren slås automatisk på igjen når spenningen har nådd normalverdi igjen.
- ▷ Ved overlast eller utilstrekkelig kjøling, slås vekselretteren automatisk av. Vekselretteren slås automatisk på igjen når det ikke lenger er overlast og apparattemperaturen er sunket til en ufarlig verdi.
- ▷ Når apparatsikringen har utløst, må den trykkes inn igjen manuelt.
- ▷ Se og følg den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon.

Oppgaver Vekselretteren har følgende oppgaver:

Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, genererer vekselretteren en 230 V-spenning for alle stikkontaktene i kjøretøyet fra 12 V-likespenningen til boenhets-batteriet.

Når en ekstern 230 V-forsyning er koblet til, brukes denne til forsyningen til stikkontaktene. Det er dermed ingen strømforbruk fra boenhets-batteriet via vekselretteren.

- 1 Jordfeilbryter for stikkontakter
- 2 Ledningsbeskyttelsesbryter for stikkontakter
- 3 Sikringsboks

Bilde 73 Ekstra sikringsboks

En ekstra sikringsboks (230 V) er installert sammen med vekselretteren.

En ledningsbeskyttelsesbryter (Bilde 73,2) og en jordfeilbryter (Bilde 73,1) i den ekstra sikringsboksen (Bilde 73,3) sikrer stikkontaktene.

Moneringssted Vekselretteren er installert på utstyrsbrettet bak venstre sengebank og er tilgjengelig via en serviceluke.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten.

8.9 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenning forsyner følgende apparater (hvis tilgjengelig):

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Strømsentralen
- Et ekstra ladeapparat
- Vekselretteren

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenhets-batteriet, forsynes med strøm fra boenhets-batteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. Lademodulen i strømsentralen og det ekstra ladeapparatet (tilleggsutstyr) lader boenhets-batteriet automatisk. I tillegg er startbatteriet bufret med vedlikeholdslading.

Avhengig av utstyret er tilleggsapparater (f.eks. elektrisk varmeanlegg med varmeelement) beskyttet av en egen to-polet effektbryter.

8.9.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptere er heller ikke tillatt.

8.9.2 Kople til 230 V-forsyning

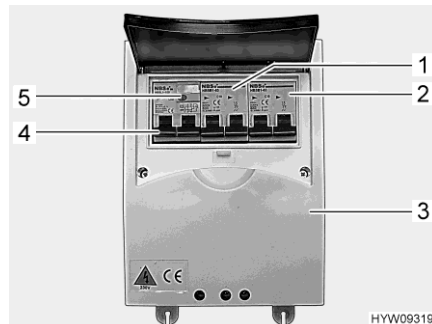

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå overoppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

- ▷ 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet er utstyrt med en jordfeilbryter (FI-bryter).
- ▷ Det kreves jordfeilbrytere (FI-brytere, 30 mA) for koblingspunkter på campingplasser (campingfordelere).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230-V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

Bilde 74 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

Bilde 75 230 V-tilkobling til kjøretøyet (CEE-stikkontakt)

- ▷ Den andre ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 74,2) er valgfri. Hvorvidt denne ledningsbeskyttelsesbryteren er til stede, avhenger av kjøretøyets utstyr (elektrisk varmeelement til Truma-varmeren DE/CE).

Koble til kjøretøyet:

- Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.

- Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 74,1 og Bilde 74,2) i sikringsboksen (Bilde 74,3).
- Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 75) og sett i stikkkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkkontakten på campingfordeleren. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- Slå på begge ledningsbeskyttelsesbrytere i sikringsboksen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 74,5) til jordfeilbryteren (FI-bryter) (Bilde 74,4) i sikringsboksen (Bilde 74,3). Jordfeilbryteren skal utløses.
- Slå på jordfeilbryteren (Bilde 74,4) igjen.

Koble fra forbindelsen:

- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 74,1 og 2) i sikringsboksen (Bilde 74,3).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

8.10 Solaranlegg (tilleggsutstyr)

Kjøretøyet er utstyrt med et solaranlegg. Kapasiteten til solcelleanlegget kan avleses på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen.

I versjonen uten sovetak er det montert 115 W-panel.

I versjonen med sovetak er det montert 2 paneler på 95 W hver.

For ytterligere informasjoner, følg produsentens bruksanvisning.

8.11 Sikringer

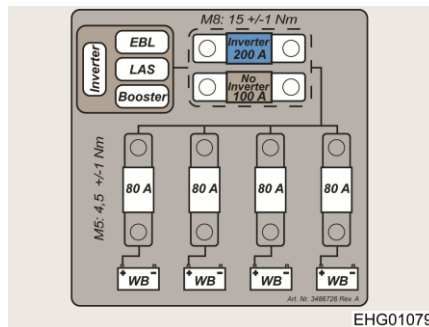
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Skruede sikringer må ikke skiftes selv. Oppsøk et autorisert fagverksted for å få dem skiftet ut.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

8.11.1 Sikringer 12 V

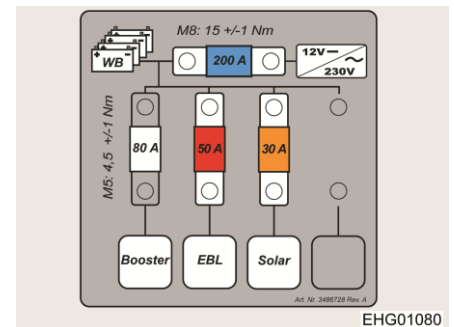
De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun bladsikringer med verdier som er angitt nedenfor.

Enkelte signaler er beskyttet av såkalte "polyswitch"-sikringer. Polyswitch er en intern, selvregulerende sikring. Etter opphevelse av overstrøm eller kortslutning blir driftsstrømmen frigitt automatisk. Dette kan ta flere sekunder (kjølefasen).

Bilde 76 Sikringer på batteristøtten

Bilde 77 Sikringer på enhetsstøtten

Sikringer på batteristøtten

Sikringene på batteristøtten (Bilde 76) er installert under venstre sengebank.

Antall	Funksjon	Verdi	Monteringssted
1 ... 4	Boenhets-batteri	80 A/hvit	12 V-sikringssskap
1	Utgangssikring	100 A/gul (uten vekselretter)	12 V-sikringssskap
1	Utgangssikring	200 A/blå (med vekselretter)	12 V-sikringssskap

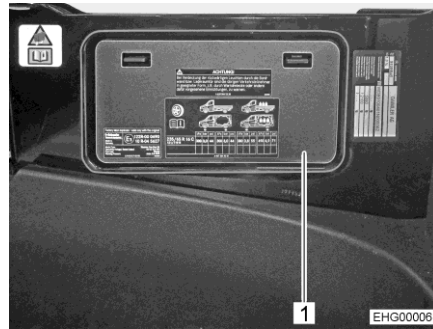
Sikringer på enhetsstøtten

Sikringene (Bilde 77) er installert på utstyrsbrettet bak venstre sengebank og er tilgjengelig via en serviceluke.

Antall	Funksjon	Verdi	Monteringssted
1	Ekstra ladeapparat	20 A/gul	Ekstra ladeapparat (LAS)
1	Solar	20 A/gul	Solcelleregulator
1	Solar	30 A/oransje	12 V-sikringssskap
1	EBL	50 A/rød	12 V-sikringssskap
1	EBL	50 A/ rød	EBL, bakside
1	Ladeforsterker	80 A/hvit	12 V-sikringssskap
1	Vekselretter	200 A/blå	12 V-sikringssskap

Sikringer for førerhusområdet

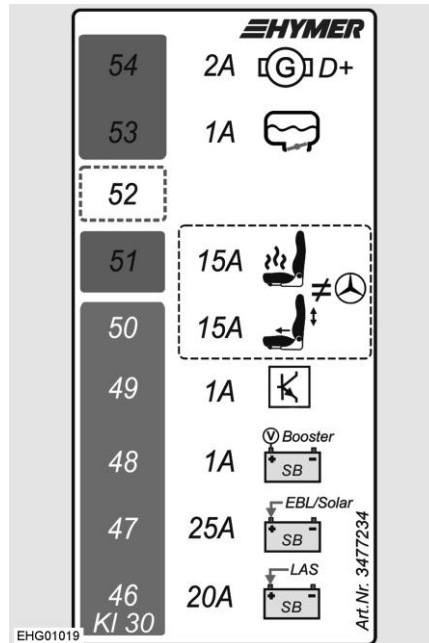
Sikringene er installert i førerstekonsollen bak et deksel (Bilde 78,1). Sikringene er tilgjengelige når førerdøren er åpen.

Bilde 78 Deksel (førerstekonsoll)

Bilde 79 Sikringer (førerstekonsoll)

Bilde 80 Merkelapp sikringer (førerse-tekonsoll)

Si-nr.	Strømforbrukende apparater	Verdi/Farve
46	Lade opp LAS startbatteri	20 A/gul
47	EBL/Solaranlegg	25 A/hvit
48	Booster	1 A/svart
49	Elektrisk strømforsyning	1 A/svart
50	Sete-justering (for ikke-Mercedes-sete)	15 A/blå
51	Setevarme (for ikke-Mercedes-sete)	15 A/blå
52		
53	Spillvannventil	1 A/svart
54	Signal D+ (motoren går)	2 A/grå

Sikringer på strømsentralen

Det er montert flere sikringer på strømsentralen. Sikringene kan identifiseres entydig via fargen og angivelsene for funksjon og verdi.

Sikring for Thetford-toalett

Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisikring.

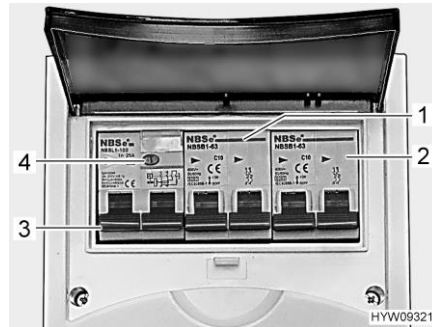
Sikring for ekstra fjernlys (CrossOver)

Sikringen til det ekstra fjernlyset er installert i fører-setekonsollen.

8.11.2 230 V-sikring

- ▷ Kontroller jordfeilbryteren (FI) hver gang den kobles til 230 V-forsyningen, men minst hver 6. måned.

- 1 Ledningsbeskyttelsesbryter
- 2 Ekstra ledningsbeskyttelsesbryter
- 3 FI-bryter
- 4 Prøvetast

Bilde 81 Ledningsbeskyttelsesbryter og jordfeilbryter (FI) (230 V-sikringsboks)

En jordfeilbryter (FI-bryter) (Bilde 81,3) i sikringsboksen sikrer hele kjøretøyet mot feilstrøm (30 mA).

Ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 81,1) beskytter 230 V-kontaktene, den elektriske blokken og det ekstra ladeapparatet.

I kjøretøy med tilleggsutstyr (f. eks. vekselretter eller elektrisk varmeovn med varmeelement), beskytter en ekstra ledningsbeskyttelsesbryter (16 A) (Bilde 81,2) enheten.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 81,4). Jordfeilbryteren (FI) må utløse.

Moneringssted

230 V-sikringsboksen er installert på batteriskuffen sammen med vekselretterens sikringskap (hvis dette finnes). Batteriskuffen er plassert på baksiden under venstre sengebank.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

9.1 Generelt

- ▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

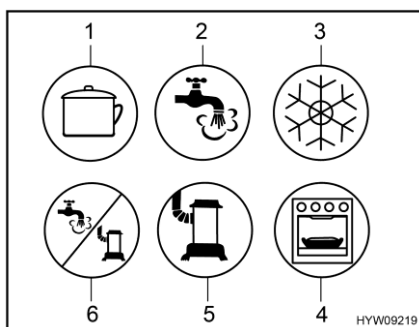

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbereider, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen.

- 1 Kokeplass
- 2 Varmtvann
- 3 Kjøleskap
- 4 Stekeovn/grill
- 5 Varmeanlegg
- 6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 82 Mulige symboler på gassavstengeventilene

9.2 Betjeningsdeler

I takskapet (Bilde 83) over sittegruppen er betjeningsdelen for følgende apparater installert:

- Vekselretter
- Varmeanlegg

- ▷ For å unngå funksjonsfeil må du ikke styre varmeanlegget på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen og på betjeningsdelen (Bilde 85 og Bilde 86) samtidig.
- ▷ Før du kontrollerer varmeanlegget på betjeningsdelen, må du gå ut av den tilsvarende menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

Bilde 83 Betjeningsdeler i takskapet (eksempel)

9.3 Varmeanlegg og varmtvannsbereder (dieseldrift)

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyets boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereder-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereder.

For dieseldrift kreves diesel i henhold til DIN EN 590. Det må ikke brukes biodiesel.

- ▶ Bruk aldri varmeanlegget i dieselmodus når du fyller drivstoff, på ferger eller i garasjen. Eksplosjonsfare!
- ▶ Bruk aldri varmeanlegget i dieselmodus i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Eksosavtrekket må ikke stenges av eller overbygges.
- ▶ Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Vannet i varmtvannsberederen kan varmes opp til 40 °C eller 60 °C. Fare for skålding!

- ▷ Varmtvannsberederen må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm varmtvannsberederen ved frostfare når den ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberederen kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter varmtvannsberederen mot forkalkning.
- ▷ Vekten av vannet i varmtvannsberederen er ikke medregnet i den faktiske vektverdien. Dersom varmtvannsberederen ikke tømmes før avgang, må vekten av vannet legges til personlig nyttelasten.

- ▷ Ikke bruk vannet i varmtvannsberederen til drikkevann.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgis røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

9.3.1 Riktig oppvarming

- ▷ Luftdysene må alltid være frie og må ikke blokkeres hhv. stenges for å tillate fri luftstrøm og for å unngå utvikling av varme.
- ▷ Gjenstander plassert foran luftdysene kan skades ved utvikling av varme.
- ▷ Hvis luftstrømmen blokkeres over lengre tid, kan utviklingen av varme føre til skade på kjøretøyet.

Bilde 84 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

Det er flere luftdyser (Bilde 84) installert i kjøretøyet, som leder varm luft fra kroppsvärmeren inn i boenheten. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket.

Hvis kjøretøyet luftdyser på dashbordet er i åpen stilling under oppvarming, kan luften fra varmeanlegget sirkulere og slippe ut. For å unngå dette, stenges luftdysene på dashbordet og sett basekjøretøyet luftfordeling til resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Hvis alle luftdysene er helt åpne, kommer mindre varm luft ut av hver enkelt dyse. Men hvis bare noen få luftdyser åpnes, strømmer mer varm luft ut av hver enkelt dyse.

9.3.2 Varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder Truma Combi D med digital betjeningsdel CP plus

- ▶ Hvis det oppstår utettheter i varmeanlegget eller eksosanlegget, er det fare for forgiftning! Hvis en lekkasje oppdages: Slå av dieselvarmlufts-varmeanlegget. Åpne vinduer og dører. La anlegget kontrolleres av en autorisert servicestasjon.
- ▶ Overhold sikkerhetsforskriftene og sikkerhetsanvisningene til produsenten, se separat bruksanvisning til produsenten.

- ▷ Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme varmtvannsberederen.
- ▷ Resirkuleringsviften slår seg på automatisk når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.

- ▷ Drift er mulig med varmlufts-varmeanlegg ved tom varmtvannsbereder.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

Maksimal varmeeffekt

Dieseldrift	Elektrisk drift *	Blandingsdrift (diesel og elektrisk drift) *
6000 W	1800 W	6900 W

* (valgfritt ved Truma DE)

Betjeningsdel

Betjeningsdelen er inndelt i to områder:

- Display
- Betjeningsknapper

- 1 Display
- 2 Dreie-/trykknapp
- 3 Tilbaketast

Bilde 85 Betjeningsdel (varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder)

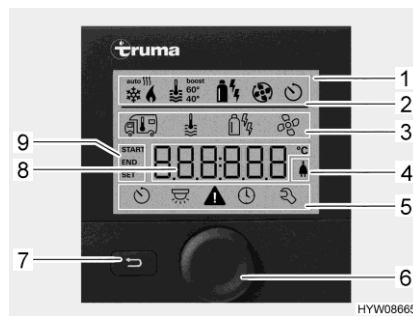
Moneringssted

Betjeningsdelen er montert i takskapet over sittegruppen.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Knapp	Tastebetjening	Funksjon
Dreie-/ trykk-knapp (Bilde 85,2)	Drei til høyre	Menyen går gjennom fra venstre til høyre Verdier økes
	Drei til venstre	Menyen går gjennom fra høyre til venstre Verdier reduseres
	Lett trykk	Valg verdi lagres Menypunkt velges til endring av verdier (valgt menypunktet blinker)
	Trykkes (3 sekunder)	Slå på eller av
Tilbaketast (Bilde 85,3)	Trykkes	Hoppe tilbake fra et menypunkt, uten å lagre verdiene

- 1 Indikator
- 2 Statuslinje
- 3 Øvre menylinje
- 4 Visning nettspenning 230 V (valgfritt)
- 5 Nedre menylinje
- 6 Dreie-/trykkknapp
- 7 Tilbaketast
- 8 Indikatorområde innstillinger og verdier
- 9 Indikator tidsbryter

Bilde 86 Betjeningsdel med displayer

Display

Displayet er inndelt i fire områder:

- Statuslinje (Bilde 86,2)
- Øvre menylinje (Bilde 86,3)
- Indikatorområde (Bilde 86,8)
- Nedre menylinje (Bilde 86,5)

- ▷ For å unngå funksjonsfeil må du ikke styre varmeanlegget på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen og på betjeningsdelen (Bilde 85 og Bilde 86) samtidig.
- ▷ Før du kontrollerer varmeanlegget på betjeningsdelen, må du gå ut av den tilsvarende menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

Slå på/av betjeningsdelen

Etter innkobling aktiveres de siste innstilte verdiene/driftsparameterne.

Når ingen knapp betjenes, kobles betjeningsdelen etter noen minutter til stand-by-modus.

Når klokkeslettet er stilt inn, skifter i stand-by-modus indikatoren i displayet mellom klokkeslett og innstilt romtemperatur.

Etter utkobling kan indikatoren i betjeningsdelen på grunn av etterløp til varmeanlegget enda være aktivert noen minutter.

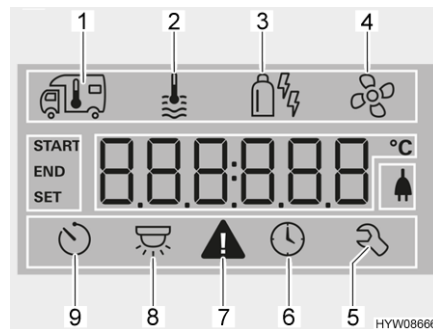
- Trykk dreie-/trykkknappen (Bilde 86,6) i ca. 3 sekunder. Begge menylinjene (Bilde 86,3 og Bilde 86,5) vises. Det første symbolet blinker.

- ▷ Å slå betjeningsdelen på/av betyr å bytte mellom stand-by-modus og innstillingsmodus. I stand-by-modus vises den innstilte romtemperaturen og klokkeslettet i veksel.

Foreta innstillinger:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til ønsket menysymbol blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 86,7).

- 1 Varmeanlegg
- 2 Varmtvann
- 3 Driftsmåte
- 4 Vifte
- 5 Servicemeny
- 6 Stille klokkeslett
- 7 Varselsymbol
- 8 Belysning (ikke brukt her)
- 9 Tidsbryter

Bilde 87 Display (betjeningsdel)

Slå på varmeanlegg:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til menysymbolet varmeanlegg (Bilde 87,1) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 86,2) blinker, til innstilt romtemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 86,7).

Slå av varmeanlegg:

- Drei tilbake temperaturverdien, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

- ▷ Ønsket romtemperatur kan også endres i stand-by-modus ved å dreie dreie-/trykknappen.

Slå på varmtvannsberedning:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til menysymbolet varmtvann (Bilde 87,2) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
 - OFF: Varmtvannsberedning er slått av.
 - 40°: Varmtvann varmes opp til 40 °C.
 - 60°: Varmtvann varmes opp til 60 °C.
 - BOOST: Rask oppvarming av varmtvann (varmtvannsbereder forrang) i maks. 40 minutter. Deretter holdes vanntemperaturen i to ettervarming sykluser på det høyere nivået (omtrent 62 °C).
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 86,2) blinker, til innstilt varmtvannstemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 86,7).

Slå av varmtvannsberedning:

- Drei dreie-/trykknappen, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

Sikkerhets-/avtappingsventil

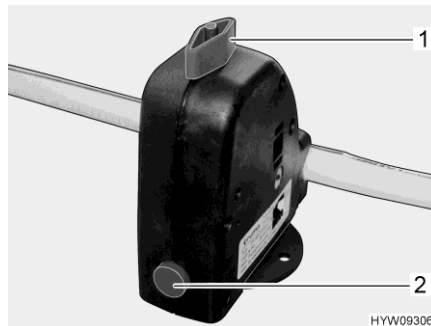
Bobilen er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 88). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet i varmtvannsberederen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmtvannsberederen når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 3 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 7 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.

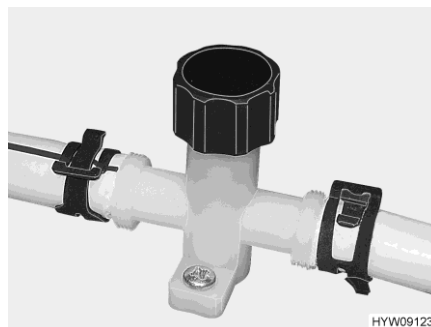

- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

- 1 Dreiebryter
- 2 Trykknapp

Bilde 88 Sikkerhets-/avtappingsventil (varmtvannsbereder)

Bilde 89 Tappekran (vannledning)

Monteringssted

Sikkerhets-/avtappingsventilen monteres i seteboksen ved siden av varmtvannsberederen. Tappekranen (vannledning) er montert under en gulvlem.

**Fylle/tømme
varmtvannsberederen**

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

Hvis kjøretøyet er koblet til en sentral vannforsyning, må det brukes en trykkreduksjon. Trykk som er høyere enn 2,8 bar må ikke forekomme i varmtvannsberederen.

**Fylle varmtvannsberederen
med vann:**

- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 88,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 88,2).
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

**Tømme
varmtvannsberederen:**

- Slå av varmtvannsberedning.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 88,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 88,2) hopper ut. Varmtvannsberederen tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 10 liter).
- Steng tappekranene. Drei hetten til tappekranen (Bilde 89) med urviseren.

Driftsmåter

Varmtvanns-varmeanlegget med varmtvannsberederen kan drives med ulike energikilder, avhengig av utstyr.

Velge driftsmåte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til menysymbolet driftsmåte (Bilde 87,3) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket driftsmåte vises:

- Dieseldrift
 - Elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W) *
 - Elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W) *
 - Dieseldrift og elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W) *
 - Dieseldrift og elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W) *
- * (valgfritt ved Truma DE)

- Trykk dreie-/trykknappen for å lagre den driftsmåten som er stilt inn. Dersom den opprinnelige innstillingen likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 86,7).

- ▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.
- ▷ Ved effektnivå 1 (900 W) brukes et strømforbruk på 3,9 A. Ved effektnivå 2 (1800 W) brukes et strømforbruk på 7,8 A.

Stille inn vifte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til menysymbolet vifte (Bilde 87,4) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.

- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
 - OFF: Viften er slått av.
 - VENT: Omluft
 - ECO: Lav viftehastighet
 - HIGH: Høy viftehastighet
 - BOOST: Rask romoppvarming. Boost er tilgjengelig, når den aktuelle romtemperaturen ligger minst 10 °C under den valgte romtemperaturen.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 86,7).

Stille inn tidsbryter:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 86,6) til menysymbolet tidsbryter (Bilde 87,9) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen. Starttiden vises, timeindikeringen blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til time for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen. Minuttindikatorene blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til minutt for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- På samme måte stiller en etter hverandre inn utkoblingstid, ønsket romtemperatur, varmtvannstrinn og viftetrinn.
- Trykk dreie-/trykknappen. Tidsbryteren er aktivert. Symbolet tidsbryter (Bilde 87,9) blinker, når tidsbryteren er programmert og aktivert.

- ▷ Servicemenyen inneholder punkt, som vanligvis kun må stilles inn en gang (språk, bakgrunnsbelysning, kalibrering), samt spesifikasjoner for servicestasjoner (versjonsnummer).

Feilindikator

Ved en varsling blinker varselsymbolet (Bilde 87,7). Varmeanlegget forsetter å gå. Hvis det kun dreier seg om en midlertidig feil, slokner varselsymbolet automatisk.

Ved en feil viser betjeningsdelen omgående feilkoden til feilen. Varmeanlegget slås av. Trykk dreie-/trykknappen, for å starte varmeanlegget på nytt.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.3.3 Digital kontroll av Truma-apparater

Truma-apparater kan kontrolleres via 7"-panelet eller via HYMER Connect-appen.

- ▷ For å unngå funksjonsfeil må du ikke styre apparatene på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen og på betjeningsdelen samtidig.
- ▷ Før du kontrollerer apparatet på betjeningsdelen, må du gå ut av den tilsvarende menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

Ytterligere informasjon:

- Avsnitt 8.3
- Avsnitt 8.4
- Avsnitt 8.5

9.3.4 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 90 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg) (eksempel)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

9.4 Kokeplass

- ▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.
- ▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.
- ▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- ▶ Ikke bruk gasskomfyr eller gass-stekeovn til oppvarming.
- ▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke votter eller grytekluter. Fare for personskade!
- ▶ Ikke plasser gardiner i nærheten av kokeplass. Brannfare!
- ▶ Hvis en varmekilde er i drift, må du alltid sette en kjele eller panne over flammen.

- ▷ Ikke plasser varme gjenstander, som kasseroller, på vaskbeskyttelsen, gasskomfyrdekslet eller benkeplaten.

9.4.1 Gasskomfyr

- ▶ Ved bruk av gassapparater, må du påse at takluken og vinduene er åpne.
- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Gasskomfyrlokket lukkes med fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Ikke bruk gasskomfyrlokket i glass som koketopp.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke utøv press på gasskomfyrdekselet når det er lukket.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 2 flammer.

Tenning Gasskomfyren har elektronisk tenning.

Bilde 91 Brytere (gasskomfyr)

- For å slå på:*
- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
 - Åpne gasskomfyrdekslet (Bilde 91,1).
 - Vri dreieregulatoren (Bilde 91,2) for ønsket varmekilde til tenningsposisjon (beredskapsflamme).
 - Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne. Det dannes gnister ved brenneren.

- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og dreid den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren (Bilde 91,2) til posisjonen "Off". Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.5 Kjøleskap

9.5.1 Thetford T2000

- ▶ På grunn av tekniske forhold, kan ikke temperaturen i kjøleskapet og fryseren holdes konstant hele tiden. Under ugunstige forhold kan matvarer i fryseren tines opp og bli ødelagt.

- ▷ Det oppstår varme under drift. For at kjøleskapet ikke skal bli overopphetet: Ventilasjonsåpningene skal alltid holdes åpne.
- ▷ Ikke plasser varme gjenstander i kjøleskapet, slik at avtiningen fremskyndes. Ikke foreta avtining av kjøleskapet med hårtørrer eller liknende.
- ▷ Slå av kjøleskapet når det skal gjøres rent.

- ▷ Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må kjøleskapet ikke drives over lengre tid uten 230 V-tilkobling når kjøretøyet står stille.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Energiforsyning

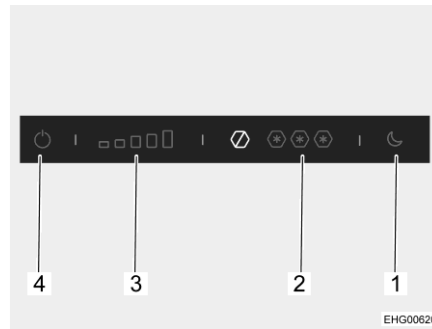
Kjøleskapet drives utelukkende med 12 V likespenning.

Ved kjøredrift leder strømsentralen strømmen fra kjøretøyets dynamo videre til kjøleskapet.

Når kjøretøyet står stille og **ikke** er tilkoblet 230 V-forsyningen, forsyner strømsentralen kjøleskapet med strøm fra boenhets-batteriet.

Når kjøretøyet står stille og er tilkoblet 230 V-forsyningen, omformer strømsentralen den inngående spenningen til 12 V og leder den videre til kjøleskapet.

Omkoblingen mellom de forskjellige forsyningsmåtene skjer automatisk.

- 1 Knapp til nattdrift
- 2 Kjølenivåindikator fryser
- 3 Kjølenivåindikator kjøleskap
- 4 På/av-knapp

Bilde 92 Kontrollpanel (kjøleskap)

- ▷ For å unngå funksjonsfeil må du ikke kontrollere kjøleskapet på 7"-panelet eller i HYMER Connect-appen og på kontrollpanelet (Bilde 92) samtidig.
- ▷ Før du kontrollerer kjøleskapet ved hjelp av kontrollpanelet, må du gå ut av den tilsvarende menyen i 7"-panelet eller slå av 7"-panelet.

For å slå på: ■ Trykk på på/av-knapp (Bilde 92,4) og hold den inne i noen sekunder. Den blå kontrollampen viser at kjøleskapet fungerer. Kjølenivåindikatoren kjøleskap (Bilde 92,3) angir innstilt kjøletrinn.

For å slå av: ■ Trykk på på/av-knapp (Bilde 92,4) og hold den inne i noen sekunder. Den blå kontrollampen slukker.

- ▷ Avkjølingseffekten avhenger av omgivelsestemperaturen og i tillegg av mengden matvarer som plasseres i kjøleskapet og skal kjøles ned, samt av hvor ofte kjøleskapdøren åpnes. Ved høye omgivelsestemperaturer må det stilles inn på et høyere kjøletrinn, mens ved lave omgivelsestemperaturer er et lavere kjøletrinn tilstrekkelig.

Stille inn kjøletrinn: ■ Trykk på ønsket kjøletrinn for kjøleskapet (Bilde 92,3).

Stille inn frysetrinn: ■ Trykk på ønsket kjøletrinn for fryseren (Bilde 92,2).

Kjøleskapet har en nattmodus. Når nattmodus er aktivert, jobber kjøleskapet stille med lavere effekt.

Aktivere nattmodus: ■ Trykk på knapp (Bilde 92,1) til nattdrift. Den blå kontrollampen viser at nattmodus er aktivert.

Deaktivere nattmodus: ■ Trykk på knapp (Bilde 92,1) til nattdrift. Den blå kontrollampen slukker. Kjøleskapet arbeider nå i normal drift.

Under drift kan det samles opp kondens i oppsamlingskaret under fryseren. Oppsamlingskaret må derfor tømmes regelmessig.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.5.2 Kjøleskapsdør-lås

- ▷ Under kjøring må kjøleskapsdøren alltid være lukket og låst i lukket posisjon.

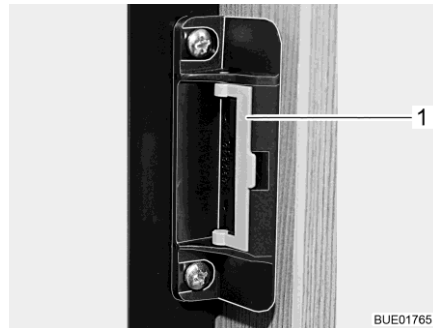
- ▷ Når kjøleskapet er avslått, låses kjøleskapsdøren i luftestilling. På denne måten unngår man at det danner seg mugg.

Kjøleskapsdøren kan stå i to stillinger:

- Lukket kjøleskapsdør mens man kjører og når kjøleskapet er i bruk
- Kjøleskapsdøren litt åpen for å luften når kjøleskapet er avslått

Kjøleskapet åpnes og lukkes med håndtaket på døren.

Kjøleskapsdøren kan blokkeres i luftestilling med hjelp av en svingbar bøyle.

Bilde 93 Låseanordning (normalstilling)

Bilde 94 Låseanordning (luftestilling)

Låse i luftestilling:

- Åpne kjøleskapsdøren.
- Vri bøylene (Bilde 93,1) framover (Bilde 94).

Når kjøleskapsdøren lukkes, blir døren stående litt åpen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet.

10.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 11).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

Vannpumpe

Bryteren for inn- og utkobling av vannpumpen er plassert på panelet.

- ▷ Før du bruker vannarmaturene, må du slå på vannpumpen på panelet.
- ▷ Når vanntanken fylles, kan det dannes en luftboble på bunnen av pumpen. Denne luftboblen forhindrer at vannet suges opp. Rist vannpumpen kraftig opp og ned i vannet.

10.2 Vannanlegg

10.2.1 Vannfilter clearliQ travel

- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av brønnvann, spillvann, el-vevann eller regnvann. Vannfilteret egner seg ikke til utvinning av drikkevann på denne måten.
- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av varmtvann.
- ▶ Det er fare for kontaminering under driftsstans. Beskytt vannfilteret mot forurensning i henhold til informasjonen i produsentens bruksanvisning.
- ▶ For sikker håndtering av vannfilteret, følg produsentens separate bruksanvisning.

Bruksformål Vannfilteret er kun ment for filtrering av kaldt drikkevann.
Vannfilteret danner hygienisk ferskvann av dette.

Moneringssted Vannfilteret er montert i kaldtvannsrøret etter ferskvannstanken.

Igangsetting Igangsetting utføres av føreren av kjøretøyet. For igangsetting er det nødvendig å lufte kjøretøyet.
For igangsetting, fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

Drift Driften av vannfilteret er automatisk og krever ingen betjening.

Vedlikehold Sjekk vannfilteret regelmessig for funksjon og lekkasjer. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.
Skift filterpatron regelmessig. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

Tiltak ved midlertidig nedetid Nødvendige tiltak avhenger av nedetidens lengde. Fortsett som beskrevet i produsentens bruksanvisning.

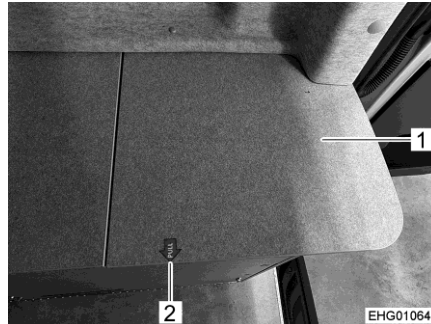
10.2.2 Vanntank

Vanntanken rommer opptil 100 l.

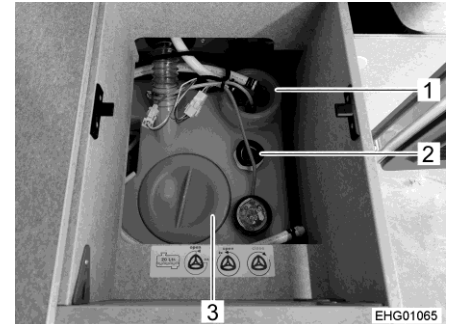

- ▷ På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres til ca. 20 l under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehåndtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 10.2.5), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

Vanntanken er montert i høyre sengebenken.

Bilde 95 Serviceåpning, lukket

Bilde 96 Serviceåpning, åpen

Tilgang til vanntanken:

- Trekk dekselet (Bilde 95,1) bort i retning midtgangen (merk klistremerket "PULL" (Bilde 95,2)).

Vannpumpen (Bilde 96,1), dreiehåndtaket (Bilde 96,2) for å tømme vannet og renseåpningen (Bilde 96,3) er tilgjengelige gjennom serviceåpningen.

For å lukke skyver du dekselet (Bilde 95,1) tilbake til sin opprinnelige posisjon.

10.2.3 Påfylling av vannanlegget

- ▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

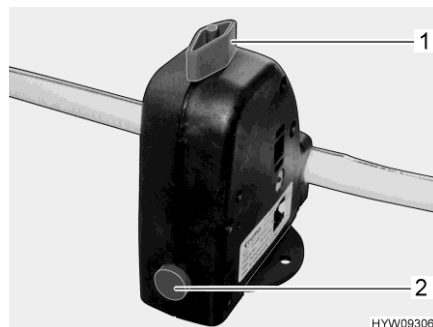

- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

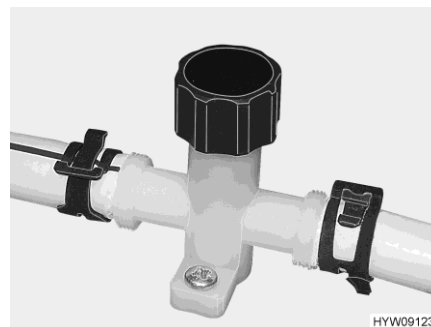

- ▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

Bilde 97 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Bilde 98 Tappekran (vannledning)

- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen (Bilde 97). Drei dreiebryteren (Bilde 97,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykkknappen (Bilde 97,2). Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.
- Steng alle tappekranene (Bilde 98). Trekk til hettene med urviseren hhv. still vippearmen vannrett. Sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene monteres i sittebenkskapet eller under en gulvlem.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk utløpsåpningen på vanntanken.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Til påfylling, husk å bruke en vannslange som er godkjent for drikkevann.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- Hvis clearIQ reisevannfilteret brukes: Kontroller om patronen er egnet. Kontroller om kassetten er satt inn riktig. Ta eventuelt hensyn til tidligere driftstid. For ytterligere informasjoner, følg produsentens bruksanvisning.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

- ▷ Når vannanlegget er fylt, sørg for at temperaturen i kjøretøyet ikke faller under 15 °C. På denne måten unngår man frostskafer.

10.2.4 Etterfyll med vann

► Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

Bilde 99 Drikkevann-påfyllingsstuss

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet "☕".

Åpne drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sving den utvendige luken (Bilde 99,1) oppover.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst opp.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei det blå dekslet (Bilde 99,2) en kvart omdreining.
- Fjern dekslet.

Fylle på vann:

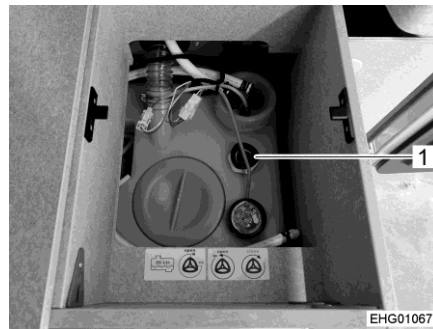
- Fyll vanntanken med drikkevann.

Lukk drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Drei dekslet en kvart omdreining.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst.
- Trekk ut nøkkelen.
- Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Sving den utvendige luken ned og lukk den.

10.2.5 Tømme vann

Dreiehåndtak Dreiehåndtaket for tapping av vann er montert på vanntanken.

1 Dreiehåndtak vannavløp

Bilde 100 Dreiehåndtak vannavløp

- For å åpne:*
- Dreiehåndtaket dreies mot urviseren (Bilde 100,1) på vanntanken til det stopper.
- For å stenge:*
- Dreiehåndtaket dreies med urviseren (Bilde 100,1) på vanntanken til det stopper.

10.2.6 Redusere vannmengden for kjøring

Dreiehåndtak Dreiehåndtaket er montert på vanntanken.

- For å åpne:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 100,1) på vanntanken til du møter motstand mot urviseren. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.
- For å stenge:*
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 100,1) på vanntanken til stopp med urviseren.

10.2.7 Tømme vannanlegg

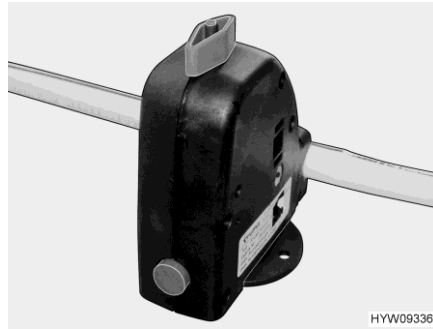
- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskafer på innbyggingsapparatene, frostskafer på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

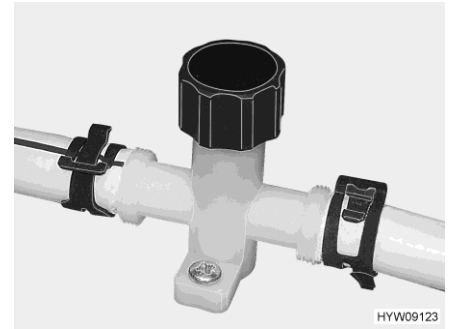
- ▷ Følg miljøverninstruksjonene i dette kapitlet.

Gå fram på følgende måte for å tømme og luften vannanlegget. Slik unngår du frostskafer og avleiringer:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Slå av 230 V-forsyningen på 230 V-sikringsboksen.
- Slå av varmtvannsberederen.

Bilde 101 Sikkerhets-/avtappingsventil

Bilde 102 Tappekran (vannledning)

- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Bilde 101). Vri dreiebryteren (Bilde 101) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Åpne alle tappekraner (Bilde 102).
- Skru av dekslet på vanntanken.
- Ta vannpumpen og vannslangen ut av vanntanken.
- Åpne vanntankens avløp.
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Hånddusjen holdes vendt opp.
- Skru av låseringen på vanntanken.
- Ta vannpumpen (festet på lokket) så langt ut som det er mulig for tilkoblingsledningene.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Legg hånddusjen i dusjkaret.
- Tømme spillvannstanken. Følg miljøvernansvisningene i dette kapittelet.
- Tøm toalett-kassetten. Følg miljøvernansvisningene i dette kapittelet.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømning.
- La alle tappekraner og evt. sikkerhets-/avtappingsventilen stå åpne.

10.3 Spillvannstank

- ▷ Ved frostfare må man tømme spillvannstanken og la tappekranen stå åpen.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

Spillvannet fra kjøkkenet og vaskeenheten renner via plastledninger inn i spillvannstanken.

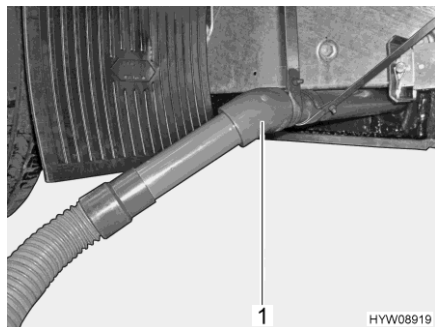
Spillvannstanken er plassert under gulvet i kjøretøyet.

Fyllenivå Spillvannstanken rommer 95 l.

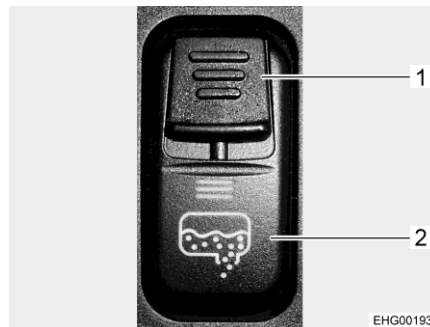
Rengjøre Rengjør spillvannstanken flere ganger i året (se kapittel 11).

Tappekranen for spillvann betjenes med en bryter.

Avløpsrøret (Bilde 103,1) med tilkobling for avløpsslangen er plassert under kjøretøyet.

Bilde 103 Avløpsrør med spillvannsslange

Bilde 104 Vippebryter (tappekran)

Elektrisk tømning av spillvannstanken

Tappekranen for spillvannstanken åpnes og lukkes med en vippebryter på bryterkonsollen i førerhuset. Vippebryteren er utstyrt med en skyvesikring (Bilde 104,1) for å hindre utilsiktet åpning av tappekranen. Avløpsrøret med tilkobling for spillvannsslange befinner seg under kjøretøyet.

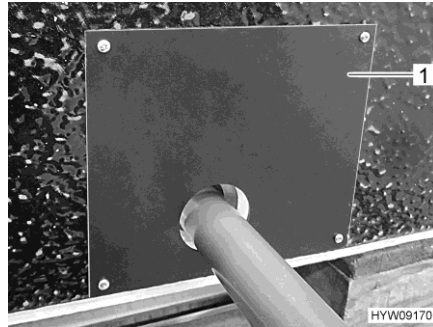
- ▷ Det er bare mulig å tømme spillvannstanken ved bruk av vippebryter når kjøretøyet står stille og kjøretøymotoren er slått av.

For å tømme:

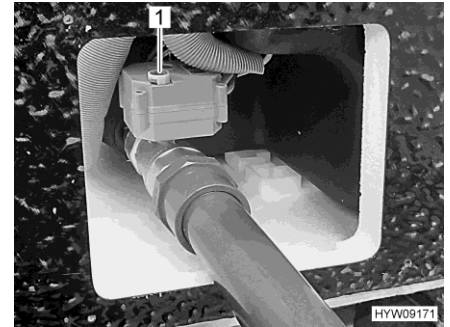
- Manøvrer kjøretøyet direkte over avløpet i tømmestasjonen for spillvann eller koble til spillvannsslengen og før den ned i avløpet.
- Skyv skyvesikringen (Bilde 104,1) på vippebryteren (Bilde 104,2) ned og slå samtidig vippebryteren ned. Dermed åpnes spillvannsventilen og spillvannstanken tømmes. LED-en lyser når spillvannkranen er åpen.
- Tøm spillvannstanken fullstendig.
- Når spillvannet er tappet helt av, skal tappekranen lukkes igjen. Trykk bryteren (Bilde 104,1) oppover.
- Trekk av spillvannsslengen og pakk den bort.

Manuell tømning av spillvannstanken

Når det ikke er mulig å foreta tømningen ved hjelp av elektrisk betjening, kan du åpne spillvannkranen manuelt og tømme spillvannstanken.

Bilde 105 Deksel (spillvannstank-kar)

Bilde 106 Håndhjul (spillvannkran)

Tømme spillvannstanken manuelt:

- Manøvrer kjøretøyet direkte over avløpet i tømmestasjonen for spillvann eller koble til spillvannsslengen og før den ned i avløpet.
- Fjern dekselet (Bilde 105,1) på spillvannstank-karet.
- Du åpner spillvannkranen ved å trekke håndhjulet (Bilde 106,1) opp og dreie det mot urviseren til det stopper. Dreieretningen (O for å åpne og S for å stenge) er merket på håndhjulet.
- Vent til spillvannstanken er tom.
- Du stenger spillvannkranen ved å trekke håndhjulet (Bilde 106,1) opp og dreie det med urviseren til det stopper.
- Sett på dekselet (Bilde 105,1).

10.4 Toalettrom

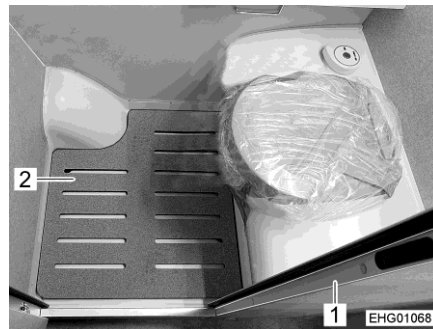

- ▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

- ▷ For å luften under eller etter bruk av dusjen eller til tørking av våte klær; lukk toalettromsdøren og åpne vinduet eller takluken i toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.
- ▷ Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.
- ▷ Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.
- ▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.
- ▷ Under kjøring må lamelldøren (Bilde 107,1) være lukket. En åpen lamelldør kan ellers forårsake støy.
- ▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 11.3.

Innleggsbrett for dusj Innleggsbrettet er laget av kork. Innleggsbrettet beskytter dusjkaret og sørger for et tørt gulv, selv etter dusjing.

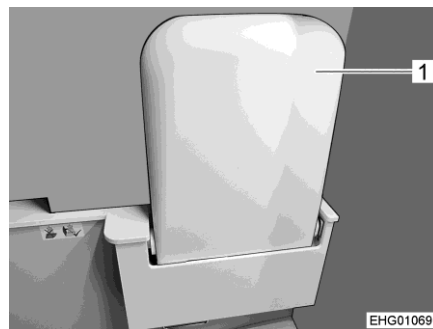
Bilde 107 Toalettrom

Overhold følgende anvisninger for å få en lang levetid:

- Før du dusjer, ta innleggsbrettet (Bilde 107,2) ut av dusjen.
- Sett innleggsbrettet tilbake i dusjkaret etter dusjing.
- Rengjør innleggsbrettet minst hver sjette måned (følg produsentens instruksjoner).

10.4.1 Vask

Toalettrommet er utstyrt med en nedslagbar vask.

Bilde 108 Vask (slått opp)

- Slå oppover:*
- Ta fatt i vasken (Bilde 108,1) på kanten foran og sving den opp mot veggen til den er magnetisk festet.
- Vippe ned:*
- Sving vasken langsomt ned til anslaget.

- ▷ Når vasken er klappet oppover, holdes den på plass av magnetisk kraft.

10.5 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kassett-toalettet når det er frostfare og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brette.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummien.

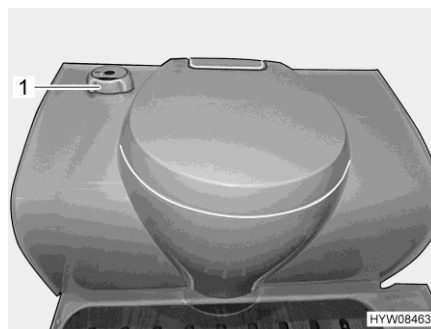

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

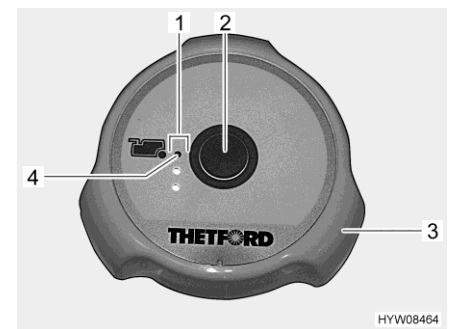

- ▷ Tøm toalett-kassetten bare på anvist tømmestasjon på campingplasser eller parkeringsplasser for bobiler.

10.5.1 Toalett med fast benk

Bilde 109 Thetford-toalett

Bilde 110 Spyleknapp/kontrollamper (Thetford-toalett)

Toalettet kan brukes med åpen eller lukket skyver.

Åpne skyver: ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 109,1) mot urviseren.

Lukke skyver: ■ Drei dreiehåndtaket (Bilde 109,1) med urviseren.

For å spyle ned: ■ Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Drei dreiehåndtaket (Bilde 110,3) mot urviseren.

■ Trykk den blå spyleknappen (Bilde 110,2) for å spyle ned.

■ Lukk skyveren etter skylling. Drei dreiehåndtaket (Bilde 110,3) med urviseren.

Kontrollampene (Bilde 110,1) viser fyllnivået til toalett-kassetten. Når den røde kontrollampen (Bilde 110,4) lyser, må toalett-kassetten tømmes.

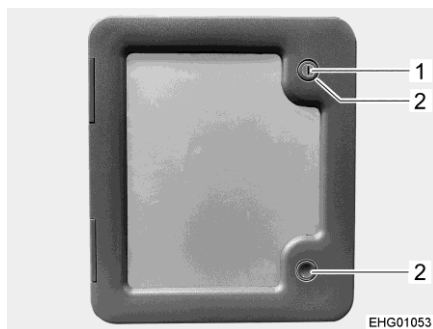
10.5.2 Tøm toalett-kassetten

- ▷ Før du tømmer toalett-kassetten, må du koble ventilasjonssystemets slange fra avfallskassetten.

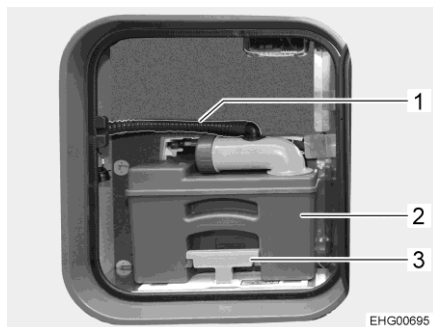

- ▷ Toalett-kassetten kan tas ut bare når skyver er lukket.

Bilde 111 Klaff (toalett-kassetten)

- Skyv skyvearmen på toalett-skålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen for toalett-kassetten på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette, sett nøkkelen inn i låsesylindren (Bilde 111,1) på trykklåsen og vri den en halv omdreining mot urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.
- Trykk på begge trykklåsene (Bilde 111,2) samtidig og åpne utvendig luke.

Bilde 112 Toalett-kassetten (i kjøretøyet)

Bilde 113 Toalett-kassetten

- Trekk av ventilasjonssystemets (Bilde 112,1) slange.
- Trekk opp holdebøylen (Bilde 112,3) og trekk ut toalett-kassetten (Bilde 112,2).
- Sving tømme-stussen (Bilde 113,1) på en markert tømme-stasjon og skru av lokket (Bilde 113,2).
- Trykk inn den fargede luftknappen (Bilde 113,3) og hold den inne helt til toalett-kassetten er tom.
- Rengjør toalett-kassetten med ferskvann.
- Lukk tømme-stussen med lokket og sving den tilbake.
- Skyv toalett-kassetten inn i tømme-sjaket til den klikker på plass.

- Koble slangen til ventilasjonssystemet.
- Lukk klaffen for å stenge toalett-kassetten.
- Fyll på ny sanitærvæske.

10.5.3 Vinterdrift

- ▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Når kjøretøyet er oppvarmet, befinner toalett, vanntank og toalett-kasset seg i et frostfritt område. Toalettet kan dermed også brukes om vinteren.

Hvis kjøretøyet ikke blir oppvarmet, må vanntank, toalett-kasset og vannledninger tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskafer.

10.5.4 Midlertidig lagring

- ▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tøm vanntanken, toalett-kassetten og vannledningene.

Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm toalett-kassetten.
- Skyll toalett-kassetten grundig.
- La tømmestussen på toalett-kassetten stå åpen.
- La toalett-kassetten tørke godt.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

11.1 Generelt

- ▷ Kjøretøyet er beregnet for fritidsbruk. Bruk som går utover en normal fritidsbruk (permanent bruk) kan føre til at det oppstår fuktighet inne i bodelen. Innredningen kan påvirkes av dette.

11.2 Utvendig stell

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvaelignende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

11.2.1 Vaske med høytrykksspyler

- ▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.
- ▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

11.2.2 Vaske kjøretøyet

- ▷ Ved rengjøring i automatiske vaskehaller kan vann komme inn i åpninger som kjøleskaps luftegitter eller eksosavtrekk. Rengjør aldri kjøretøyet i automatiske vaskegater. Når du vasker manuelt, må du påse at det ikke kommer vann inn gjennom åpningene.
- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Ved rengjøring i direkte sollys, må du påse at rengjøringsmidlet som brukes ikke forårsaker skadelige reaksjoner.
- Følg produsentens anvisninger ved bruk av rengjøringsmidler. Rengjøringsmiddelet må være pH-nøytralt.
- Prøv først rengjøringsmiddelets egnethet på et lite synlig område.
- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Gummilister på dører behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- Låsesylindere på dører behandles med grafittstøv.

11.2.3 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

- ▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.
- ▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.
- ▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.
- ▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller sili-konfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.
- ▷ Etter at kjøretøyets vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.
- ▷ Gummipakninger må ikke behandles med silikonholdige eller etsende midler (f. eks. alkoholer, myknere, organiske løsemidler osv.). Bruk av talkum eller hvit vaselin er problemfritt. Vi anbefaler et høykvalitets, perfluorert smøremiddel for gummipleie.

- ▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforretninger har dette.

11.2.4 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)

- ▷ Unngå at politur kommer i kontakt med vindusgummi og profiler.
- ▷ Glassfiberforsterket plast (GRP) må ikke bli for varm. Derfor må man ved polering med poleringsmaskin bevege denne hele tiden.

- ▷ For store byggkomponenter av GRP, kan det oppstå aldersbetingede overflateriss. Dette er en egenskap for GRP-materialer med belegg, som ikke har noen innvirkning på funksjonen til komponenten. Dette utgjør derfor ingen reklamasjonsrett.

Deler i glassfiberforsterket plast (GRP) kan på grunn av manglende vedlikehold av kjøretøyet og på grunn av materialaldring gulner eller forvitrer.

GRP-deler må derfor etterbehandles. Dermed unngår du at GRP-delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.

Etterbehandle GRP-deler:

- Kjøretøyet vaskes og tørkes som beskrevet over. Kontroller at GRP-deler er rene og tørre.
- Poleringsmiddel påføres jevnt på overflaten av GRP-delen med en myk klut.
- Vent til det har dannet seg en gråhvit overflate.
- Poler GRP-delene med en tørr, myk klut. Beveg kluten i sirkler på overflaten til GRP-delene.

Vi anbefaler at du bruker en poleringsmaskin til dette arbeidet.

- ▷ For å konservere polituren må du benytte lakkbeskyttelse. Følg bruksanvisningen til lakkebeskyttelsen.

11.2.5 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

- ▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.2.6 Motorrom

- ▷ Rengjøring og pleie av motorrommet må kun utføres mens tenningen er slått av.
- ▷ La motoren avkjøles før alle arbeider i motorrommet. Det består fare for forbrenning ved berøring av motordeler som fortsatt er varme!
- ▷ Før alle arbeider i motorrommet må de tilsvarende varsel- og håndteringsanvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyprodusenten leses og følges.
- ▷ Motorvask må kun utføres av et autorisert fagverksted.
- ▷ Dampstrålen må ikke rettes direkte på lampeinnfatninger, servomotorer og tetninger. På denne måten unngås det fuktighet i lyskasterne og feil som resulterer av dette.

- ▷ Dampstrålen må ikke rettes mot vindusviskermotoren og vindusviskerstengene.
- ▷ Motorbeskyttelseslakk må kun påføres, når komponentene i motorrommet er avkjølt og fri for smuss.
- ▷ Bruk kun smøremidler, fett og væsker som er godkjent av produsenten til basiskjøretøyet.

Produsenten overtar ingen garanti for skader, utettheter eller svikt på elektriske komponenter, som oppstår etter en motorvask.

11.2.7 Vindusspyleranlegg og vindusvisker

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
- ▷ Ikke slå på vindusspyleranlegget eller vindusviskerne, når viskerbladene er frosset fast. Løsne først viskerbladene med avisingsmiddel.
- ▷ Ikke bruk vindusviskerne til å fjerne snø som har samlet seg på frontruten. Fei først bort snøen fra frontruten.
- ▷ Ikke slå på vindusviskerne når frontruten er tørr.
- ▷ Ikke rengjør vindusviskerstengene og vindusviskermotoren med høytrykksspyler.
 - Kontroller vindusspyler og vindusvisker regelmessig for korrekt funksjon.
 - Kontroller fyllenivået til spylervæskebeholderen regelmessig. Det er kun når det tilføres tilstrekkelig med spylervæske på frontruten, at vindusviskerne kan rengjøre denne. Fri sikt er avgjørende for sikker kjøring.
 - Før frostperioden begynner må spylervæskebeholderen fylles med vindusspylervæske som har tilstrekkelig frostbeskyttelse.
 - Etterfyll vindusspylervæske i tide. Bruk kun rent vann til fortykning av vindusspylervæsken.
 - Insektrester skal fjernes snarest mulig fra viskerbladene.
 - Rengjør viskerbladene regelmessig med vindusspylervæske. Til dette føres en svamp eller en klut langs gummileppen.
 - Fjern voksrester etter kjøretøyvask med en voksløsende vindusspylervæske.
 - Rengjør dysene til vindusspyleranlegget regelmessig for smussavleiringer.
 - Etter kjøring på sterkt tilsmusset strekning skal vindusspylerdysene skylles med rent vann, for å forebygge avleiringer.
 - Rengjør tilstoppede vindusspylerdyser med en tynn nål.

11.2.8 Takvindu

Ved rengjøring av takvinduet skal man kun benytte det rengjøringsmiddelet som produsenten har anbefalt. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.2.9 Stigtrinn

Når stigtrinnene smøres kan store smussbiter feste seg i smøremidlet under kjøring og dermed ødelegge funksjonen til trinnene eller føre til skade på stigtrinnene. Derfor skal stigtrinnets bevegelige deler ikke smøres med fett eller olje.

11.2.10 Gjør rent sovetaket

- ▷ Ikke lagre en skitten, våt foldebelg foldet eller sammenlagt over lengre tid.
- ▷ Ikke bruk høytrykksspyler!
- ▷ Ikke bruk aggressive rengjøringsmidler!
- ▷ Bruk silikonfrie impregneringsmidler for etterimpregnering, i henhold til produsentens bruksanvisning.

- ▷ Stoffet på foldebelgen er vannavvisende, men er **ikke** nødvendigvis vantett.
- Sett opp sovetaket for rengjøring og impregnering.
- Børst sovetaket regelmessig med en myk børste. Sovetaket skal være tørt når du børster det.
- Fjern mindre flekker med et viskelær eller skyll av med varmt vann (maks. 35 °C).
- Fjern større flekker med en mild såpeløsning (f.eks. grønnsåpe, maks. 35 °C). Skyll godt for å ikke etterlate noen såperester.
- La stoffet tørke godt etter rengjøringen, helst i solen.
- Etterimpregner sovetaket ved behov.

11.3 Innvendig stell

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende midler og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.

- ▷ Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.
- Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
- Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
- Tepegulvene skal rengjøres med teppekum og støvsuges ved behov.
- PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Tepegulv og PVC-gulvbelegg kan klistres sammen.
- Børst myggnettingen/insektnettsjalousien med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats.
- Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.
- Teltduken til sovetaket må kun tørkes av med en fuktig, myk klut for å beskytte impregneringen.
- Rengjør røykvarsleren regelmessig med en støvsuger. Ikke åpne dekslet når du gjør dette.
- Tørk av røykvarsleren med en myk børste eller en klut uten vann. Ikke bruk rengjøringsmidler.

11.4 Kjøkkeninnredning

11.4.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger

- Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- Overflaten til kjøkkenarbeidsplaten er ikke ripefast. Bruk alltid et underlag ved arbeid med skarpe gjenstander. Bruk kun milde rengjøringsmidler til rengjøring og pleie. Det må ikke brukes skurende eller slipende pleieprodukter eller skuresvamper.
- Brennerne på gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i åpningene på brennerdekslene. Vann kan skade brennerne på gasskomfyren.
- Ved rengjøring av brennerringen må det påses, at hullene ikke er tilstoppet.
- Kokeplassens overflate og særlig kokefeltet rengjøres med varmt vann og litt oppvaskmiddel. Flytende skuremiddel og skarpe gjenstander skader overflaten på kokeflaten. Kokeflatens overflate er lettere å rengjøre når den fortsatt er litt varm. Før rengjøringen må det sikres at kokeflaten bare er lunken (restvarmeindikatoren er slukket). Kokeflaten må under alle omstendigheter rengjøres før den benyttes på nytt.
- Dreieknappene kan trekkes av for rengjøring.

- Rengjør de ytre flatene til kjøkkeninnredningen med enfuktig klut uten skurende, korrosive eller klorholdige rengjøringsmidler. Ikke bruk stållull.
- Syreholdige eller alkaliske substanser (eddik, salt, sitronsaft og liknende) må fjernes omgående.
- La stekeovnen eller grillen kjøles av før rengjøringen. Varme overflater kan skades av kaldt vann eller en fuktig klut. Emaljerte flater må kun rengjøres med vann tilsatt såpe eller oppvaskmiddel.

11.4.2 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

11.5 Overflater i rustfritt stål

- ▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.
- ▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

- ▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egner seg for denne overflaten.
- ▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.
- ▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natronblandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

11.6 Puter

De instruksene til stell og rengjøring som står oppført nedenfor er kun ment som en hjelp. Instruksene gir ingen garanti for at rengjøringen blir vellykket. Instruksene berettiger ikke til noen garantikrav.

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Flekker skal aldri fjernes med husholdningsrensedyer (f.eks. oppvaskmiddel).
- ▷ Før flekker behandles, må rensedyet testes på et skjult sted på putetrekkene. Slik kan du se om rengjøringen har en negativ innvirkning på stoffene eller fargene.
- ▷ Fuktige eller oljeholdige flekker må kun bare tørkes av, men aldri gnis. Det mest effektive er å bruke en klut med god sugesevne eller en svamp og trykke denne lett på flekken.
- ▷ Putetrekkene skal ikke vaskes.
- ▷ Når skinntrekk rengjøres, må det påses at skinnet ikke blir gjennomfuktet og at vannet ikke trenger inn i sømmene på skinntrekket.

- ▷ Flekken skal behandles utenfra og innover. På denne måten kan flekken ikke spre seg utover.
- ▷ Ved faste eller bløtere forurensninger skal først de grove delene fjernes. Deretter behandles flekken forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- ▷ Dersom flekken allerede har tørket, skal de grove delene børstes forsiktig av. Deretter tørkes flekken forsiktig av med en fuktig klut eller svamp.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen. Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.
- ▷ Avhengig av utstyret du har valgt, har puttene et flekkbeskyttet trekk.

Fjerne fett, olje, vin, melk, alkoholfrie drikkevarer:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne urin, svette:

- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne sjokolade, kaffe:

- Fukt kluten med lunkent vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne fruktrest:

- Fukt kluten med kaldt vann.
- Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne stearin/voks:

- Skrap voksen forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- Dekk til flekken med flere lag blekkpapir og stryk den.

- Fjerne blod:*
- Bland 2 spiseskjeer salt og 1 liter vann.
 - Fukt flekken og tørk den av med en tørr klut.
 - Ved vanskelige flekker tørker man forsiktig av med salmiakkspiritus.
- Fjerne blekk (fra kulepenn):*
- Fukt kluten med white spirit.
 - Tørk forsiktig av flekken med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne søle:*
- Fjern forsiktig så mye smuss som mulig med en sløv kniv eller en spatel.
 - La smusset tørke og fjern det med en støvsuger.
 - Ved vanskelige flekker fukter du kluten med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer salmiakkspiritus med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne blyantflekker:*
- Fukt klut med milde rene tekstilrensere uten vann.
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.
- Fjerne oppkast:*
- Fjern oppkassen forsiktig.
 - Tørk puter av med kaldt vann.
 - Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
 - Tørk forsiktig av med kluten.
 - Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

11.7 Vannanlegg

11.7.1 Rengjør vanntanken

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).
- Skrubb vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubb også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonnen rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

- ▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel. De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel. Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

11.7.2 Rengjøre vannledninger

- ▷ Når du velger rengjøringsmiddel, er det viktig å ta hensyn til informasjonen i den separate bruksanvisningen for vannfilteret til clearIQ travel.
- ▷ Bruk kun tillatte rengjøringsmiddel fra forhandleren.
- ▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vanntanken.

Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.

- Åpne tappekranene en etter en.
- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

11.7.3 Desinfisere vannanlegget

- ▷ Når du velger desinfeksjonsmiddel, er det viktig å ta hensyn til informasjonen i den separate bruksanvisningen for vannfilteret til clearliQ travel.
- ▷ Bruk kun tillatte desinfeksjonsmidler fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.
- ▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

- ▷ Samle opp blandingen av vann og desinfeksjonsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 11.7.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

11.7.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

- Tømme spillvannstanken.
- Åpne da tappekranen og rengjøringsåpningen på spillvannstanken.
- Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
- Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.

11.8 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren

Veisalt skader undergulvet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

- ▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.
- ▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekkes til om natten med vinterisolasjonsmatter.

11.9 Lagring

11.9.1 Midlertidig lagring

- ▶ Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autoriserte forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

Gjennomgå følgende sjekkliste før lagring:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Fyll drivstofftanken helt full. På denne måten unngås rustskader på tankanlegget	
	Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke. Dette forhindrer trykkpunkter på dekkene og hjullager	
	Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
	Pumpe opp dekkene til anbefalt maksimumstrykk	
	Sørg for tilstrekkelig lufttilførsel til undergulvet	
	 ▶ Fuktighet eller oksygenmangel, f.eks. ved tildekking med plastfolier, kan forårsake optiske uregelmessigheter på undergulvet.	
	Følg i tillegg henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Karosseri	Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftsystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn	
	For å hindre at det dannes kondens med påfølgende jordslag, må boenheten og alle oppbevaringsrom som er tilgjengelige utenfra samt oppstillingsplassen (f.eks. garasje) luftes hver 3. uke	
Inne	Still opp putene til lufting og dekk dem til	
	Vask kjøleskapet	
	La dørene til kjøleskap og fryseskap stå på gløtt	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Koble flatskjermen fra strømnettet og ta den eventuelt ut av kjøretøyet	
Gassanlegg	Steng gassflaskens hovedventil	
	Lukk alle gassavstengeventiler	
	Ta alltid gassflasken ut av gasskapet, selv om de er tomme	

	Ting å gjøre	Utført
Elektrisk anlegg	Boenhets- og startbatteriet skal lades helt opp	
	 ▷ Lad alltid batteriet minst 20 timer før kortere lagring. Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Slå av batteri-skillegryter på strømsentralen (se kapittel 8)	

Vannanlegg	Tøm hele vannanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar). La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Se anvisningene i kapittel 10	
-------------------	---	--

11.9.2 Lagring om vinteren

Supplerende forholdsregler er nødvendige ved lagring over vinteren:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
	Fyll drivstofftanken med vinterdiesel	
	Kontroller frostvæsken i kjølevannet	
	Utbedre lakkskader	
	Påfylling av vindusspylervæske med frostvæske	

Karosseri	Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
	Luftesystemet må stå åpent	
	Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
	Låser skal pensles med olje eller glyserin	
	Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
	Låsesylindrene skal behandles med grafittstøv	

Inne	Sett opp avfukter (granulater)	
	Puter og madrasser må tas ut av kjøretøyet og oppbevares på et tørt sted	
	Boenheten må luftes hver tredje uke	
	Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
	Rengjør boenheten grundig	
	Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	

Elektrisk anlegg	Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre dem frostfritt (se kapittel 8) eller koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	
-------------------------	---	--

	Ting å gjøre	Utført
Vannanlegg	Rengjør vannanlegget med tillatte rengjøringsmidler som fås hos faghandelen	

Hele kjøretøyet	Plasser tildekkingen slik at lufteråpningene ikke tildekkes, eller bruk plater som tillater luftgjennomstrømning	
------------------------	--	--

11.9.3 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

Gjennomgå følgende sjekklister før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Kontroller trykket i dekkene	
	Sjekk trykket i reservehullet (der det finnes)	

Karosseri	Rengjør stigtrinnets dreielager	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at sovetaket fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
	Fjern vinterdekslet foran kjøleskapgitteret (der det finnes)	

Gassanlegg	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gasstrykkregulatoren	
-------------------	---	--

Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 8)	
	Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer	

Vannanlegg	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Steng tappekraner og vannkraner	
	Kontroller at vannanlegget er tett	

Innebygde apparater	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	
----------------------------	---	--

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler, og om våre handelspartnere og servicestasjoner.

12.1 Lovlige kontroller

Avhengig av de lovpålagte bestemmelsene må følgende kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

For Tyskland gjelder for eksempel følgende lovbestemmelser:

Fra 1. april 2022 bortfaller kontrollplikten for gassanlegg som del av hovedkontrollen (HK). I stedet for må en selvstendig gasskontroll (etter DVGW-arbeidsark G 607) for campingkjøretøy (bobiler og campingvogner) gjennomføres. Gasskontrollen dokumenteres gjennom korrekt utfylt gul kontrollbok og en gyldig kontrolletikett på kjøretøyet.

Mer informasjon om gasskontroll og om hvor ofte disse må gjennomføres kan hentes på følgende webside:

- Departementet for digital- og transportinfrastruktur i Tyskland (BMDV): www.bmvi.de
- Tysk forening for gass og vann (DVGW): www.dvgw.de
- Tysk forening for flytende gass (DVGW): www.dvfg.de

Dersom det ikke er regulert ved lov hvor ofte gasskontroll må gjennomføres, anbefaler DVGW kontroll annethvert år.

Mange campingplass-drivere forlanger bevis på gyldig gasskontroll for tildeling av oppstillingsplass.

- ▷ Endringer på gassanlegget må godkjennes av en sertifisert sakkyndig for gassanlegg.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

12.2 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Erfaring og regelmessig teknisk opplæring fra fabrikken samt fasiliteter og verktøy garanterer en profesjonell inspeksjon av kjøretøyet som samsvarer med de siste funnene.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

12.3 Vedlikeholdsarbeid

Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskeligere driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

12.4 Sovetak

- Sjekk om beltebandene og laskene fungerer riktig og om de har skader.
- Luft stoffet/foldebelgen flere ganger i året, slik at det ikke dannes ubehagelig lukt.
- Reparer små skader i foldebelgen ved hjelp av reparasjonssettet. Reparasjonssettet er tilgjengelig hos en fagforhandler.
- Alle andre reparasjoner og justeringsarbeid (både på foldebelgen og andre komponenter) skal kun utføres av et autorisert verksted.

12.5 Utskiftning av lyspærer, utvendig

- ▶ Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme. La dem derfor alltid avkjøles før de byttes ut.
- ▶ Oppbevar lyspærer utilgjengelig for barn.
- ▶ Ikke bruk lyspærer som er falt ned eller som har riper i glasset. Lyspærene kan sprekke.

- ▷ Ikke ta på en ny lyspære med bare fingre. Bruk en klut når du skal sette inn en ny lyspære.
- ▷ Bruk kun lyspærer av samme type og med riktig styrke.
- ▷ Oppsøk et autorisert fagverksted dersom lysdiodene i lysene er defekte.

Utelys er en del av basiskjøretøyet. Bytte av lyspærer er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

12.6 Belysning i boenheten

- ▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

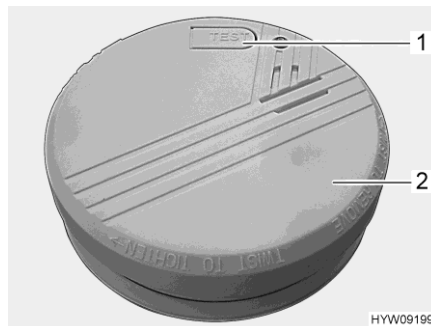
I boenheten er alle lampene utstyrt med LED-teknologi.

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

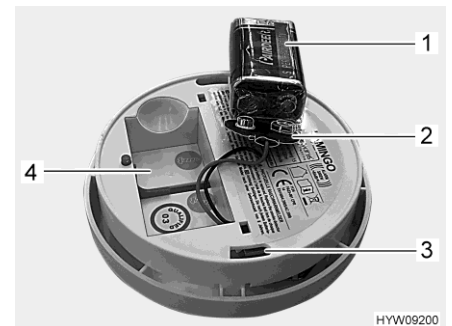

- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

12.7 Batteriskifte røykvarsler

Bilde 114 Røykvarsler

Bilde 115 Røykvarsler (bakside)

Skifte av batteri:

- Drei røykvarsleren (Bilde 114,2) mot urviseren til den løsner fra festeordningen.
- Ta av røykvarsleren.
- Ta ut batteriet og skill det fra batteriklipsen (Bilde 115,2).
- Dersom tilgjengelig: Fjern beskyttelsesfolien til det nye batteriet.

- Koble det nye batteriet (Bilde 115,1) til batteriklipsen (Bilde 115,2). Kontroller derved at batteripolene går i lås på batteriklipsen.
- Legg batteriet i batterirommet (Bilde 115,4).

Bilde 116 Montere røykvarsler

- Sett røykvarsleren (Bilde 116,1) på festeanordningen (Bilde 116,3). Festekragene (Bilde 116,2) må gripe i åpningene (Bilde 115,3) i røykvarsleren.
- Drei røykvarsleren med urviseren til den går i lås.
- Teste røykvarsleren. Trykk dertil prøvetasten (Bilde 114,1). Alarmtonen skal høres.

- ▷ Skift ut røykvarsleren etter 8 år.
- ▷ Skift batteriet til røykvarsleren regelmessig (senest når varselsignalet lyder, som varsler at batteriet nesten er tomt).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til apparatprodusenten som er vedlagt separat.

12.8 Reservedeler

- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Tilleggsutstyret og original-reservedelene som anbefales av oss er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen fører disse produktene. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen er informert om tillatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av oss kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av oss. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

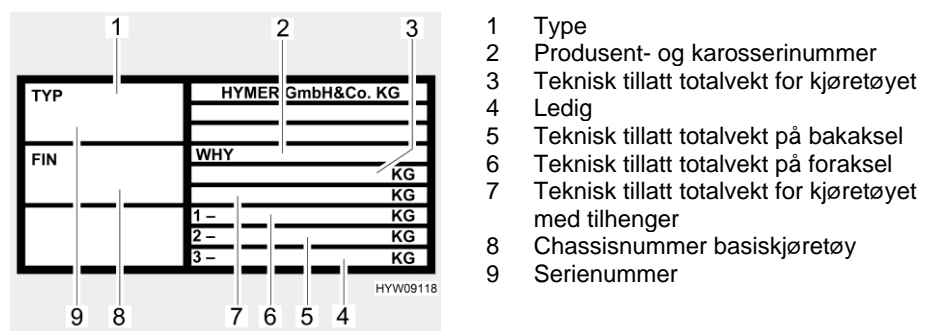
Noen forslag for viktige reservedeler:

- Sikringer
- Lyspærer
- Vannpumpe (dykkpumpe)

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer hhv. chassisnummer og kjøretøysmodell til forhandleren.

Kjøretøyet som beskrives i denne bruksanvisningen er konstruert og utrustet i samsvar med fabrikknormene. Avhengig av bruksområde tilbys det nyttig tilleggsutstyr. Ved montering av tilleggsutstyr må det undersøkes om disse må føres inn i vognkortet. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.9 Typeskilt kjøretøy

Bilde 117 Typeskilt

Typeskiltet med serienummeret er plassert i rammen til høyre førerhusdør.

Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

- ▷ Oppgi alltid **serienummeret** ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

12.10 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

- ▷ Reserveklistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

12.11 Forhandler

De autoriserte forhandlerne og servicestasjonene er kontaktesteder når man trenger reservedeler til kjøretøyet.

Adressene og telefonnumrene til de autoriserte forhandleren og servicestasjonene finner du:

- I brosjyren, som ligger løst i kjøretøyet ved levering
- På internett på produsentens hjemmeside

12.12 Reservenøkkel

Følgende informasjon er viktig ved bestilling av reservenøkler:

Låser fra:	Nødvendig for bestilling:	Anskaffes hos:	Info telefon:
Basiskjøretøy Fiat	Chassisnummer	Fiat-kontraktverksted	–
Alarmanlegg	Ekstranøkkel	Thitronik	+49 431 66668-0
Karosseri	Serienummer, chassisnummer, ekstranøkkel eller nøkkelnummer	Forhandler	–

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

13.1 Generelt

- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
- ▷ Den maksimale vanddybden som et kjøretøy kan kjøre gjennom uten å bli skadet, omtales som "vadedybden". Maksimal vadedybde bestemmes av støtfangerens underkant, men er maksimalt 40 cm. Dette gjelder alle lasteforhold.
Kjør aldri gjennom dypere vann. Vann og skitt kan skade kjøretøyet. Før han/hun kjører gjennom vann eller gjørme, eller kjører over forhøyede hindringer, må sjåføren sørge for at intet utstyr kan bli skadet. Ytterligere detaljer finner du i Mercedes Benz bruksanvisningen.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkparasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.

Eksempel: (0723) Uke 07, produksjonsår 2023

- OBS:**
- Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
 - Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
 - Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
 - Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
 - Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyets vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
 - Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.

Bilde 118 Trekk til hjulmutrene eller hjulskruene over krysset

- Stram til hjulmutre eller hjulskruer i rekkefølgen som vises i Bilde 118. Bruk en dreiemomentnøkkel og overhold det påbudte tiltrekkingsmomentet.
- Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet. Etter skifte av hjul må hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter 50 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 118.
- Ved bruk av nye eller nylakkerte felger skal hjulmutrene eller hjulskruene ettertrekkes etter ca. 1000 til 5 000 km. Gå frem i rekkefølgen som vises i Bilde 118.
- Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre: Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

13.2 Dekkutvalg

- ▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

- ▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra teknisk tillatt totalvekt på akselen som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekk's tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speed-indeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

13.3 Betegnelser på dekket

**215/70 R 15C 109/107 Q
(eksempel)**

Betegnelse	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
107	Bæreevne-karakteristikk tvillingdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

13.4 Grovstrukturerte dekk – 16"/18" (spesialmodeller)

- ▶ I følge fartsindeksen S er dekk godkjent for hastighet opptil 180 km/t. Av sikkerhetsmessige årsaker er maksimal mulig hastighet for kjøretøy med grovstrukturerte dekk begrenset til 120 km/t fra fabrikk. Hvis kjøretøy ettermonteres med knudrete dekk, kjør heller ikke fortere enn 120 km/t.
- ▶ Vær oppmerksom på at bremselengden er lenger ved bruk av 16"/18" grovstrukturerte dekk sammenlignet med standard dekk! Funksjonen til nødbremseassistenten kan være begrenset!
- ▶ Påse at standard sidevindsassistent er deaktivert, og dermed er uten funksjon!
- ▶ Ytterligere sikkerhetsanvisninger om dekk og hjul finner du i kjøretøyets bruksanvisning!

- ▷ Mercedes-Sprinter med firehjulsdrift er utformet som firehjulsdrift med trekkraft, og ikke som en terrenggående firehjulstrekk. Når man bruker kjøretøyet på terreng, kan chassiset bli skadd. Dette gjelder spesielt ved kjøring i hjulspor (f.eks. i skogen).

Nødvendig dekktrykk se avsnittet 13.7.

13.5 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klemt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klemt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.

13.6 Hjulbytte

13.6.1 Generelle råd

- ▶ Kjøretøyet må stå på et jevnt, hardt og sklisikkert underlag.
- ▶ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ▶ Trekk til håndbremsen før kjøretøyet heves.
- ▶ Sikre kjøretøyet med støtteklosser på motsatt side, slik at det ikke begynner å trille.
- ▶ Kjøretøyet må ikke løftes ved hjelp av de påmonterte støttene.
- ▶ Når en tilhenger er tilkoblet: Koble fra tilhengeren før kjøretøyet løftes.
- ▶ Sett jekken på festepunktene som er beregnet til dette (se avsnittet 13.6.2).
- ▶ Jekken må aldri overbelastes. Maks. tillatt belastning er angitt på jekkens typeskilt.
- ▶ Bruk jekken kun til kortvarig løfting av kjøretøyet under dekkskiftet.
- ▶ Ikke start motoren mens kjøretøyet er hevet.
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Påse at gjengeboltens gjenger eller hjulskruene ikke skades under hjulbyttet.
- ▷ Trekk hjulmutrene eller hjulskruene diagonalt (Bilde 118).
- ▷ Ved bytte til andre felger (f.eks. alufelger eller hjul med vinterdekk) må det brukes tilhørende hjulskruer i riktig lengde og form. Sikkert feste av hjulet og funksjonen til bremseanlegget er avhengig av dette.
- ▷ Alle 4 hjulene må være av samme type og størrelse og godkjent for kjøretøyet.
- ▷ Felger og dekk som ikke er godkjent for kjøretøyet, kan føre til nedsatt trafiksikkerhet og må vurderes og skiftes av godkjent kontrollinstans.
- ▷ Hjulene må ikke skiftes kryssvis.

- ▷ Kjøretøyet skal sikres i henhold til nasjonale forskrifter, f.eks. med varseltrekant.
- ▷ Før hjulbytte må felg- og dekkdimensjonen kontrolleres, likeså dekkenes belastningsevne og hastighetindeksen på dekket. Bruk kun de felg- og dekkdimensjoner som står oppført i vognkortet.
- ▷ Håndverktøyet er tilpasset de monterte hjulmutrene eller hjulskruene. Hvis det er montert alufelger, må du alltid ha med et egnet verktøy til reservehjulet (stålfelg).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

13.6.2 Bytte hjul

- ▶ Fotplaten til jekken må stå jevnt på gulvet.

- ▷ Sørg for å få reparert hjulet som er byttet ut umiddelbart.
- ▷ Følg generelle anvisninger i dette kapitlet.
 - Parker kjøretøyet på et så flatt og fast underlag som mulig.
 - Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
 - Trekk til håndbremsen.
 - Legg under bremseklosser eller lignende egnede gjenstander for å sikre kjøretøyet.
 - Løsne reservehjulet fra festeanordningen for reservehjulet.
 - Hvis underlaget er mykt, må man legge et stødig underlag under jekken, f.eks. en treplate.
 - Festepunktene for jekken ser du i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
 - Løsne hjulskruene noen omdreininger med hjulnøkkelen, men skru dem ikke ut.
 - Hev kjøretøyet til hjulet er 2 til 3 cm over bakken.
 - Skru ut hjulskruene og ta av hjulet.
 - Sett reservehjulet på hjulnavet og rett det ut.
 - Skru inn hjulskruene og trekk til i kryss.
 - Jekk ned jekken og ta den bort.
 - Trekk til hjulmutre eller hjulskruer, og få nærmeste verksted til å teste festet.

13.6.3 Bytte hjul med alufelger

- ▶ Det skal brukes ulike hjulskruer ved alufelger og stålfelger. Når det er montert alufelger, følger det med riktige hjulskruer for reservehjulet (stålfelger).

Hjulbytte med alufelger gjøres på samme måte som med stålfelger (se avsnittet 13.6.2).

13.7 Dekktrykk

- ▶ For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- ▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- ▶ Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

- ▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.
- ▷ Ved varme dekk må trykket være 0,3 bar høyere enn ved kalde dekk. Kontroller trykket på nytt med kalde dekk.
- ▷ Dekktrykket angis i bar.
- ▷ Over 4,75 bar er en metall-ventil prinsipielt nødvendig.
- ▷ Dekktrykk-toleransen er +/- 0,05 bar.
- ▷ Opplysninger om tillatt aksellast finner De i vognkortet.
- ▷ Gjeldende er kun dekktrykkverdiene i **denne bruksanvisningen**, også når produsenten til basiskjøretøyet angir andre verdier.

Kjøretøyene tilpasses stadig nyeste tekniske standard. Det er mulig at nye dekkdimensjoner ikke er tatt med i denne tabellen. I så fall opplyser den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen gjerne om de nyeste verdiene.

Basiskjøretøy Mercedes Benz

Dekkdimensjoner	Dekk-produzent	Luftrykk foran (bar)	Luftrykk bak (bar)
¹⁾	-	-	-
245/75 R 16LT 120 Q ²⁾	Alle produsenter	3,2	4,5
255/55 R 18C 116/114 T	Alle produsenter	3,5	4,5

¹⁾ Informasjon om dekktrykket til "Mercedes-Benz-dekkene" finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

²⁾ Dekk på 16" ståfelger, bare med firehjulsdrift

Angivelsene for dekktrykk gjelder for dekkutrustningen som tilbys av **HYMER** som tilleggsutstyr.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

14.1 Bremseanlegg

- ▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

14.2 Elektrisk anlegg

- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ For skifte av sikringer, se kapittel 8.

Feil	Årsak	Tiltak
Den innebelysningen fungerer ikke	LED-lampe eller kabling defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	230 V-sikringsautomat har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet defekt	Skift stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-blinklyset lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Boenhets-batteriet er koblet fra 12 V-spenningen	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice

Feil	Årsak	Tiltak
12 V-forsyning i boenhetsen fungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Boenhets-batteriet er koblet fra 12 V-spenningen	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Boenhets-batteriet er koblet fra 12 V-spenningen	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	230 V-sikringsautomat har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
Startbatteriet blir utladet ved 12 V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Boenhets-batteriet er koblet fra 12 V-spenningen	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen
Ingen spenning fra boenhets-batteriet	Boenhets-batteriet er utladet	<p>Lad boenhets-batteriet umiddelbart</p> <p> ▷ Fullstendig utlading skader batteriet.</p> <p>Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhets-batteriet lades helt opp</p>
Boenhets-batteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Fjern den store bladsikringen på boenhets-batteriet, oppsøk deretter kundeservice

14.3 Gassanlegg

- ▶ Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- ▶ Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Besøk et fagverksted umiddelbart.
- ▶ Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Hovedventilen på gassflasken er stengt	Åpne hovedventilen på gassflasken
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice

14.4 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Still tennsikringsføleren riktig (ikke bøy den). Følerspissen skal stikke 5 mm over brenneren. Følerhalsen skal ikke ha mer enn 3 mm avstand til brennerkransen; oppsøk eventuelt kundeservice

14.5 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikk. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

14.5.1 Varmeanlegg/varmtvannsbereder med digitalt betjeningsdel CP plus

- ▷ Følg merknadene og informasjonen om feil/feilsøking i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturføler på betjeningsdelen eller den eksterne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostat. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Ingen visning på betjeningsdelen	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Sikringen i den elektroniske styreenheten har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Defekt boenhets-batteri	Lad eller bytt boenhets-batteri
Feil med feilkode vises	Se tabell "Veiledning for feilsøk"	Se tabell "Veiledning for feilsøk"
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/avtappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 8 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappingsventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service

Veiledning for feilsøk

Feilkode	Årsak	Utbedring
E 111 H	Romtemperatursensor eller kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice
E 122 H	Mangel på drivstoff (drivstofftanken er tom eller kjøretøyet står på skrå)	Fyll på drivstoff
E 131 H	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og betjeningsdel	Ta kontakt med kundeservice

Feilkode	Årsak	Utbedring
E 150 H	Ikke alle varmluftskanaler er tilkoblet	Ta kontakt med kundeservice
	Varmluftutganger utgang blokkert	Sjekk utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen
E 151 H E 152 H	Overtemperatur i vann-tanken	Slå av apparatet og la det avkjøles. Fyll varmtvannsberederen med vann
	Varmluftutganger utgang blokkert	Sjekk utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen
E 160 H	Underspenning < 10,2 V	Kontroller batterispenningen, lad om nødvendig batteriet eller bytt batteri
		Slå av forbruk eller start kjøretøymotoren til oppvarmingen går (ca. 4 minutter)
E 161 H	Overspenning > 16,4 V	Kontroller batterispenning og spenningskilder (f.eks. ladeapparatet)
E 162 H	Sikkerhetsbryteren har utløst	(ikke brukt her)
E 164 H	Ingen 230 V-forsyning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-sikringsautomat har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	Vern mot overoppheting har utløst	Tilbakestill vern mot overoppheting. La varmeanlegget avkjøles. Fjern kontaktdekselet og trykk på tilbakestillingsknappen
E 170 H	Truende underspenning < 11,5 V	Lad batteri
W 255 H	Ingen 12 V-forsyning	Kontrollere spenningsforsyningen
	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og betjeningsdel	Ta kontakt med kundeservice

Dersom tiltakene ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.6 Kjølenskap

14.6.1 Generelt

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikk. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

14.6.2 Thetford T2000

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet kjøler ikke, kompressor fungerer ikke	Batterispenning er for lav	Lad batteri
	Startforsinkelse på 1 minutt (ikke en feil)	Vent i 1 minutt
	Omgivelsestemperatur er for høy	Slå av kjøleskapet i 1 time, luft kjøretøyet, deaktiver nattmodus
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Fryseren oppnår ikke frysetemperatur	Omgivelsestemperatur er under 16 °C	Øk temperaturen i bo-enheten og/eller velg høyere kjøletrinn
Kjøleskapet kjøler ikke, kompressor starter, men slår seg av igjen med en gang	Omgivelsestemperatur er for høy	Slå av kjøleskapet i 1 time, luft kjøretøyet, deaktiver nattmodus
Kjøleskapet kjøler for mye	For høyt kjøletrinn innstilt	Still inn lavere kjøletrinn
Støy er sterkere enn i nattmodus	Kjøleskapet kjører i normal drift	Bytt til nattmodus (kun når temperatur er under 30 °C)
Kjøleskapet kjøler ikke, kompressor jobber kontinuerlig	Feil hos kjøleskapet	Ta kontakt med kundeservice
Kjøleskapet er ikke kaldt nok	Omgivelsestemperatur er for høy	Slå av kjøleskapet i 1 time, luft kjøretøyet, deaktiver nattmodus
	Ventilasjonsåpning er helt eller delvis blokkert	Fjern blokkering
	Kjøleskapdøren er ikke skikkelig lukket	Lukk kjøleskapdøren, sjekk tetning
	For mye is på fordampner (islag er tykkere enn 3 mm)	Tin opp fordampner, sjekk tetning

14.7 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (få noen til å gjøre det)
	Vannledningen er knekt	Rett opp vannrøret eller skift det ut (få det skiftet ut)
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Drikkevannsfilerpatronen er ikke satt inn riktig eller er skitten	Sett inn eller bytt patronen på riktig måte
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Spillvannstank og avløpsrør blåses ut. Spyl spillvannstanken grundig
	Elektrisk ventil er defekt	Åpne ventil manuelt
Utløpet på engrepsblanden tilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalles i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vann dysene på dusjhodet tilstoppet	Vann dysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
	Sifonen er delvis tilsmusset, f.eks. av hår	Fjern tilsmussingen
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyl med rikelige mengder drikkevann
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyl med rikelige mengder drikkevann
Ferskvannsondene viser feil verdier	Ferskvannsondene er forkalket	Rengjør ferskvannsondene

Feil	Årsak	Tiltak
Avløpsvannsondene viser feil verdier	Avløpsvannsondene er forkalket eller dekket med såperester	Rengjør avløpsvannsondene
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann. Hvis dette er resultatløst: Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drikkevannsfilerpatronen har nådd slutten av sin levetid	Skift patronen
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

14.8 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje
Sovetaket går tungt	Gassfjær eller løftekant defekt	Ta kontakt med kundeservice

- ▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

15.1 Vekt og tilleggsutstyr

- ▶ Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av oss kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafiksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- ▶ Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafiksikkerheten.
- ▶ Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av oss. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Ulike tilleggsutstyr tilbys avhengig av modellserien. Du kan finne ut hvilket tilleggsutstyr som er tilgjengelig for kjøretøyet ditt i det separate dokumentet "Prisliste og tekniske data". Du finner også informasjon om vektene til det enkelte tilleggsutstyr der.

16.1 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilbehør eller tilleggsutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Dette vil kunne føre til at antall personer som er tillatt blir redusert. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen fra produsenten av basiskjøretøyet. De tekniske data er ikke tatt med i bruksanvisningen.

Teknisk informasjon finner du i dokumentasjonen fra produsenten, men autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Vektangivelsene og -kontrollene for bobiler er enhetlige innenfor EU og oppført i kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/535 (til juni 2022: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU). 1230/2012). Nedenfor har vi sammenfattet og forklart de viktigste begrepene og lovbestemte kravene fra denne forordningen. Hos våre forhandlere og av HYMER-konfiguratoren på nettstedet vårt får du mer hjelp når det gjelder konfigurasjon av kjøretøyet.

1. Teknisk tillatt totalvekt

Kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt (også: teknisk tillatte maksimalvekt i lastet tilstand) (f.eks. 3500 kg) er produsentens vektspesifikasjon som kjøretøyet ikke må overskride. Opplysninger om teknisk tillatt totalvekt for den modellen som du har valgt, finner du i tekniske data. Hvis kjøretøyet i praktisk kjøredrift overskrider den teknisk tillatte totalvekten, er dette en lovovertrødelse som kan straffes med bøter.

2. Vekt i kjøreklar tilstand

Enkelt sagt er vekten i kjøreklar tilstand basiskjøretøyet med standardutstyr pluss en lovfestet spesifisert standardvekt på 75 kg for føreren. Dette omfatter først og fremst følgende punkter:

- vekten av det tomme kjøretøyet pluss ettermonteringer inkludert alle driftsstoffer, som smørefett og olje samt kjølevæske,
- standardutstyr, dvs. alle utstyrsgjenstander som er del av leveringsomfanget og som er montert fra fabrikken,
- ferskvannstank fylt 100 % i kjøredrift (kapasitet iht. produsentens angivelser, 20 liter) og aluminiumsflaske med flytende gass fylt 100 % med en vekt på 16 kg,
- drivstofftank fylt 90 % samt drivstoff,
- føreren, hvis vekt – uavhengig av faktisk vekt – er satt til 75 kg som standard ifølge EU-rett.

Opplysninger om vekt i kjøreklar tilstand for hver modell finner du i våre salgsdokumenter. Det som er viktig er at den verdien som er oppført i salgsdokumentene angående vekt i kjøreklar tilstand, er en standardverdi som ble spesifisert i typegodkjenningsprosessen og som ble kontrollert av myndighetene. Det er rettslig tillatt og mulig at vekten av det kjøretøyet i kjøreklar tilstand som er levert til deg, kan avvike fra den nominelle verdien som er oppført i salgsdokumentene. Lovbestemt, tillatt toleranse utgjør $\pm 5\%$. Dette betyr at EU-lovgiver tar med i beregningen at det kan forekomme vektvariasjoner på leverte deler samt visse variasjoner som skyldes prosess- og værbeingelser når det gjelder vekt i kjøreklar tilstand. Vektavvikene kan illustreres utfra en eksempelberegning:

- Vekt i kjøreklar tilstand iht. salgsdokumentene: 2850 kg
- Lovbestemt tillatt toleranse på $\pm 5\%$: 142,50 kg
- Lovbestemt tillatt margin for vekt i kjøreklar tilstand: 2707,50 kg til 2992,50 kg

Den konkrete marginen for tillatte vektavvik finner du i de tekniske dataene for hver modell. HYMER bestreber seg veldig på å redusere vektvariasjonene til en så lav minimumsverdi som produksjonsteknisk er mulig. Derfor er det svært sjelden at det forekommer avvik i marginens øvre eller nedre ende, men det er teknisk ikke mulig å utelukke dette fullstendig, til tross for alle optimaliseringer. Derfor blir kjøretøyets faktiske vekt samt overholdelse av tillatt toleranse kontrollert av HYMER gjennom veiing ved produksjonsslutt.

3. Passasjervekt

Produsenten beregner passasjervekten med en standardverdi på 75 kg for hver person, uavhengig av hvor mye personene faktisk veier. Førervekten er allerede en del av kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og beregnes derfor ikke på nytt. For en reisemobil som er tillatt for fire personer utgjør passasjervekten følgende $3 \times 75 \text{ kg} = 225 \text{ kg}$.

4. Tilleggsutstyr og faktisk vekt

Som tilleggsutstyr (også: spesialutstyr eller ekstrautstyr) teller, iht. juridisk definisjon, også alle valgfrie utstyrsdeler som ikke er inkludert i standardutstyret, som på produsentens ansvar – dvs. fra fabrikken – monteres på kjøretøyet og som kan bestilles av kunden (f.eks. markise, sykkel- eller motorsykkelholder, satellittanlegg, solcelleanlegg, stekeovn osv.). Opplysninger om enkelt- eller pakkevekt på det bestillbare tilleggsutstyret finner du i våre salgsdokumenter. Utfra denne definisjonen er annet tilbehør som ettermonteres av forhandleren eller deg selv på kjøretøyet ditt etter levering fra fabrikken, ikke del av tilleggsutstyret.

Kjøretøyets vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over) og vekten på tilleggsutstyr som fabrikken monterer på kjøretøyet, betegnes samlet som faktisk vekt. Under punkt 13.2 i samsvarssertifikatet (Certificate of Conformity, CoC) finner du de angivelsene som gjelder for ditt kjøretøy etter levering. Vær oppmerksom på at også disse angivelsene er en standardisert verdi. Siden det gjelder en lovbestemt, tillatt toleranse på $\pm 5 \%$ (se nr. 2) for vekten i kjøreklar tilstand – som element for faktisk vekt – kan den faktiske vekten avvike tilsvarende i forhold til angitt, nominell vekt.

5. Nyttelast og minste nyttelast

Montering av tilleggsutstyr er også gjenstand for tekniske og rettslige grenser: Det kan kun bestilles og fabrikkmonteres så mye tilleggsutstyr at det fremdeles er tilstrekkelig ledig plass til bagasje og annet tilbehør (såk. nyttelast), uten at teknisk tillatt totalvekt overskrides. Nyttelasten beregnes ved å trekke vekten i kjøreklar tilstand (nominell verdi iht. salgsdokumentene, se nr. 2 over), tilleggsutstyrvekten og passasjervekten (se nr. 3 over) fra teknisk tillatt totalvekt (se nr. 1 over). For reisemobiler forutsetter EU-regelverket en fastlagt minste nyttelast, som minst må være igjen for bagasje eller annet tilbehør som fabrikken ikke har montert. Minste nyttelast beregnes som følger:

Minste nyttelast i kg $\geq 10 \times (n + L)$

Her gjelder: "n" = maks. antall passasjerer utenom føreren, og "L" = kjøretøyets totale lengde i meter.

For en 6 m lang reisemobil som er tillatt for 4 personer utgjør minste nyttelast altså f.eks. $10 \text{ kg} \times (6 + 4) = 100 \text{ kg}$.

For at minste nyttelast skal kunne overholdes, foreligger det en maksimalt bestillbar kombinasjon av tilleggsutstyr for hver kjøretøymodell. I eksempelet over med en minste nyttelast på 100 kg vil f.eks. tilleggsutstyrets totalvekt på et kjøretøy som er tillatt for fire personer og en vekt på 2850 kg i kjøreklar tilstand utgjøre maksimalt 325 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2850 kg vekt i kjøreklar tilstand
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 100 kg minste nyttelast
= 325 kg tillatt totalvekt på tilleggsutstyr

Det er viktig å være klar over at denne beregningen av vekt i kjøreklar tilstand baserer seg på den standardverdien som er spesifisert i typegodkjenningsprosessen, uten at det tas hensyn til de tillatte avvikene for vekt i kjøreklar tilstand (se nr. 2 over). Hvis tilleggsutstyrets tillatte totalvekt (i eksempelet) på 325 kg tilnærmet eller fullstendig fylles opp, kan det ved et vektavvik hende at den anslåtte minste nyttelasten på 100 kg riktignok fremdeles er riktig i forhold til standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand, men at det faktisk ikke lenger foreligger tilsvarende lastemulighet. Nedenfor har vi oppført enda et eksempel på en beregning av vekten på et kjøretøy som er tillatt for fire personer, hvis faktiske vekt i kjøreklar tilstand ligger 2 % over nominell verdi:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 325 kg tilleggsutstyr (tillatt totalvekt)
= 43 kg faktisk lastemulighet (< minste nyttelast på 100 kg)

For å unngå en slik situasjon reduserer HYMER den tillatte totalvekten på samtlige bestillbart, modellrelatert tilleggsutstyr enda mer. Begrensningen for tilleggsutstyr skal garantere at minste nyttelast, dvs. lovbestemt spesifisert fri vekt for bagasje og ettermontert tilbehør, faktisk står til disposisjon som tilleggslast for levert HYMER. Siden vekten av et bestemt kjøretøy først kan konstateres ved veiing etter produksjonsslutt, kan det i svært få tilfeller skje at minste nyttelast ikke lengre kan garanteres ved produksjonsslutt, til tross for denne begrensningen av tilleggsutstyr. For å garantere minste nyttelast selv i slike tilfeller kontrollerer HYMER, sammen med forhandleren og deg, om man skal øke nyttelasten i kjøretøyet, f.eks. ved å redusere tillatt antall personer eller fjerne tilleggsutstyr, før kjøretøyet leveres.

6. Hvordan toleransene for vekt i kjøreklar tilstand har konsekvenser for nyttelasten

Også uavhengig av minste nyttelast bør du ta hensyn til at uunngåelige, produksjonsbetingede variasjoner i vekten i kjøreklar tilstand – både oppover og nedover – gjengir hvordan dette virker inn på gjenværende lastemulighet: Hvis du bestiller kjøretøyet i eksempelet (se nr. 3 over), f.eks. med tilleggsutstyr med en totalvekt på 150 kg, resulterer dette i en anslått nyttelast på 275 kg basert på standardverdien på vekten i kjøreklar tilstand. Den faktiske lastemuligheten du har til disposisjon kan avvike fra denne verdien og være høyere eller lavere på grunn av toleransene. Hvis den tillatte vekten på kjøretøyet ditt i kjøreklar tilstand er 2 % høyere enn det som er angitt i salgsdokumentene, blir lastemuligheten redusert fra 275 kg til 218 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk målt vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % i forhold til angitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg passasjervekt
- 150 kg bestilt tilleggsutstyr for gjeldende kjøretøy
= 218 kg faktisk lastemulighet

For å sikre at beregnet nyttelast faktisk foreligger bør du for sikkerhets skyld ta mulige og tillatte toleranser for vekten i kjøreklar tilstand med i beregningen når du konfigurerer kjøretøyet.

Dessuten anbefaler vi at du veier den ferdig lastede reisemobilen før hver reise på en automatisk vekt og tar hensyn til passasjerenes individuelle vekt for å fastslå om den teknisk tillatte totalvekten og den teknisk tillatte totalvekten på akselen overholdes.

12 V-spenning.....	79
Feillokalisering	150
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling	89
230 V-sikring	94
230 V-sikringsboks.....	94
230 V-spenning.....	88
230 V-tilkobling	89
Feillokalisering	149

A

Alufelger.....	147
Anhengsbord.....	61
et topp	61
Forkorte bordplaten	61
Forlengte bordplaten.....	61
Forminske	62
Gjør om til en sengebase.....	62
Med delbart støtteben	62
Sammenklappbart.....	61
Senke	61
Utvide	62
App HYMER Connect	78
Armlenene, stille inn.....	38
Automatisk luftesystem	11

B

Bakre seng	
Demontere	67
Monteres	66
Barnesete.....	35
Barnesikringssystemer.....	35
Batteri se startbatteri	
eller boenhets-batteri	79, 80
Batterienes kapasitet	76
Batteriovervåking	86
Batteri-skillebryter	86
Belastning	22
Lastestativ for taklast.....	27
Sykkelstativ	27
Belastning se også last.....	22
Belysning.....	64
Boenhet.....	139
Lamper, rengjøre	128
Lyspærer, skifte	139
Betegnelser på dekket	145
Betjeningsdel, varmeanlegg.....	96, 98
Betjeningsdel, vekselretter	96
Betjeningsdeler	96

Blendingsfoldegardin, førervindu.....	39
Åpne	51
Sikre	39
Stenge	51
Blendingsfoldegardin, frontrute	
Åpne	50
Stenge	50
Blendingsfoldegardin, passasjervindu.....	39
Åpne	51
Sikre	39
Stenge	51
Blendingsfoldegardin, rengjøre	128
Blendingsfoldegardin, vinduer	50
Blendingsfoldegardin, vippe-takluke	
Åpne	54
Stenge	54
Blendingsgardin, rengjøre	128
Blendingsgardin, takluke med smekklås	
Åpne	53
Stenge	53
Boenhets-batteri	80
Energistatus	81
Feillokalisering.....	149, 150
Lade	81
Merknader	80
Monteringssted.....	80
Utladning	81
Boenhetsdør	39, 45
Myggnetting.....	45
Bord.....	61
Brann	
Oppførsel ved.....	11
Slukking.....	11
Brannfare, unngå.....	11
Brannvern	11
Bremseanlegg, feillokalisering.....	149
Bremser	34
Kontrollere	34, 149
Butangass.....	14, 72

C

Campingflasker, bruke	15, 72
-----------------------------	--------

D

Dekk	
Bæreevne.....	146
Dekktrykk.....	148
Dekkvalg.....	144
Generelle råd.....	143
Grovstrukturerte dekk.....	145

Håndtering av dekkene.....	145	Fjernsynsapparat.....	29
Merking	145	Koble til.....	63
Økt slitasje	13, 30, 143, 148	Før kjøring	17
Dekkskifte se hjulbytte	146	Førerdør	39, 45
Deler se tilleggsutstyr.....	12	Førersete	37
Dimensjoner, se tekniske data.....	159	Armlenene, stille inn	38
Dører		Dreie i kjøreposisjon.....	37
Boenhetsdør	39, 45	Justere i lengderetningen.....	37
Feillokalisering	156	Ryggstø, stille inn	38
Førerdør.....	39, 45	Setehelling, stille inn	38
Passasjerdør.....	39, 45	Forhandler	142
Driftsmåter, varmlufts-varmeanlegg.....	102	Første igangsetting.....	17
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Truma)	102	Frostfare	109, 114
Drikkevann-påfyllingsstuss		Fullstendig utlading	75
Åpne.....	113	Fyllenivåmåler for toalett	119
Stenge.....	113		
Dugg se kondens	46, 48		
Dusj	117		
DVB-T-antenne	63		
E		G	
Elektrisk anlegg		Gassanlegg	
Begrepsforklaringer	75	Defekt	14, 71, 151
Feillokalisering	149	Feillokalisering	151
Sikkerhetsanvisninger.....	16	Generelle råd.....	14, 71
Energistatus, boenhets-batteri	81	Ingen gass.....	151
		Gassavstengeventil	74
		Symboler	74, 95
		Gassflasker	72
		Sikkerhetsanvisninger	15, 72
		Skifte	73
		Gasskap	15, 72
		Gasskomfyr	105
		Feillokalisering	151
		Rengjøre.....	128
		Slå av	106
		Slå på	105
		Gasslukt.....	14, 71, 151
		Gasstrykkregulator, skrueforbindelser	73
		GRP-deler, stell	125
		Grunnutstyr.....	19
		H	
		Håndbremse	41
		Dra til	12
		Håndtering av dekkene	145
		Henvisningsklistremerker	141
		Hjulbytte.....	146
		Ved alufelger	147
		Holdebremse, se håndbremse	41
		Høyt gassforbruk.....	14, 71, 151
		Høytrykkspyler, vaske med	123
		Hvilespenning	75
		Hvilestrøm	75
		HYMER Connect-App	78

I

Igangsetting	
Etter lagring over vinteren.....	136
Etter midlertidig lagring	136
Innebelysning.....	139
Feillokalisering	149
Innebygde apparater.....	95
Innebygde apparater, anvisninger	12
Innvendig dør, feillokalisering	156
Innvendig stell	127
Insektnettsjalusi, rengjøre	128
Inspeksjoner.....	138
Isofix festesystem for barnesete	36

J

Jordfeilbryter	89
Kontrollere.....	94

K

Kabeltrommel.....	89
Kjettinger	30
Kjøkkenområde.....	30
Kjøleskap	41
Dørlås	108
Feillokalisering	154
Nattmodus, aktivere.....	107
Nattmodus, deaktivere.....	107
Slå av	107
Slå på.....	107
Still inn temperatur.....	107
Kjøleskapdør.....	108
Kjørehastighet.....	33
Kjøretøy, vaske	124
Kjøretøylysning, se belysning	139
Kjøring.....	33
Kobling av tilhenger	13
Sikkerhetsanvisninger.....	13
Kokeplass.....	104
Kondens på akrylglass-dobbeltvinduet	48
Kondens på gulv-understellforskruinger	46
Kontroller se sjekkliste	30, 134
Kontroller, lovlige	137
Kontrollfrister.....	137
Konvensjonell belastning	20
Kvelningsfare	11

L

Lagring	
Avstengning, midlertidig (toalett).....	121
Midlertidig	134
Over vinteren.....	135
Lamper	139
Rengjøre.....	128
Lås, utvendig luke	46
Last se også belastning.....	17
Lekkasjevann i kjøretøyet.....	155
Lettmetallfelger se alufelger	147
Lovlige kontroller	137
Luftdyser, innstilling.....	97
Lufting.....	46
Toalettrom	117
Lyspærer, skifte.....	139
Boenhet	139
Utelys	139

M

Markise	41
Miljøvernansvisninger	10
Møbelflater, rengjøre	128
Møbelklaffer, feillokalisering	156
Monteringssted	
Betjeningsdel varmeanlegg.....	96, 98
Betjeningsdel vekselretter	96
Boenhets-batteri	80
Sikkerhets-/avtappingsventil varmtvannsbereder	101
Startbatteri.....	79
Vannfilter	110
Vekselretter	88
Motorrom, stell.....	125
Multifunksjonsskinne	70
Myggnetting, rengjøre	128
Myggnetting, takluke med smekklås	52
Myggnetting, vindu	50
Myggnetting, vippe-takluke	
Åpne	54
Stenge	54

N

Nakkestøtter	38
Justere.....	38
Nøkkelsett.....	17

O	
Oppbevaringsrom	60
Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet	60
Overbelastning	22
Overflater i rustfritt stål, rengjøres	129
P	
Påfyllingsstuss for drivstoff	39
Panel, 7 tommer	76
Passasjerdør	39, 45
Passasjersele	37
Armlenene, stille inn	38
Dreie i kjøreposisjon	37
Justere i lengderetningen	37
Ryggstø, stille inn	38
Setehelling, stille inn	38
Personlig utstyr	21
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre	128
Propangass	14, 72
Putetrekk, rengjøre	130
PVC-gulvbelegg, rengjøre	128
R	
Rengjøre se stell	123
Reservedeler	140
Reservenøkkel	142
Resirkuleringsvifte	98
Røykvarsler	65
Aktivere	66
Batteri, skifte	139
Rengjøre	128
Teste	66
S	
Sanitæranlegg	109
Satellittanlegg, tilkobling	63
SCU	77
Senger	66
Ekstra seng	69
Krysseng bak	66
Seng i sovetak	68
Serienummer	141
Seter, dreie	59
Sikkerhets-/avtappingsventil varmtvannsbereder	101
Monteringssted	101
Sikkerhetsanvisninger	11
Brannvern	11
Elektrisk anlegg	16
Hjulbytte	146
Kobling av tilhenger	13
Kokeplass	104
Trafikksikkerhet	12
Vannanlegg	16
Sikkerhetsbelter	34
Rengjøre	128
Riktig festing	34
Sikringer	
230 V-sikring	88
For ekstra fjernlys	93
For førerhusområdet	92
For Thetford-toalett	93
På batteristøtten	91
På enhetsstøtten	91
På strømsentralen	93
Sikring 230 V	94
Sikringer 12 V	91
Sikringer 12 V	91
For ekstra fjernlys	93
For førerhusområdet	92
For Thetford-toalett	93
På batteristøtten	91
På enhetsstøtten	91
På strømsentralen	93
Sikringer, se sikringer 12 V og 230-V-sikring	90
Sitteplassfordrning	38
Sjekkliste	
For idriftsetting etter lagring	136
Før kjøring	30
Trafikksikkerhet	30
Ved lagring over vinteren	135
Ved midlertidig lagring	134
Skinntrekk, rengjøre	130
Sleping	40
Solaranlegg	90
Solceller	82
Sovetak	55
Feillokalisering	156
Impregnere	127
Rengjøre	127
Spillvannstank	115
Feillokalisering	155
Stell	133
Tømme	116
Startbatteri	
Feillokalisering	149
Lade	79
Monteringssted	79
Utladning	79
Stell	123
Blendingsfoldegardin	128
Blendingsgardin	128
GRP-deler	125

Høytrykksspyler, vaske med.....	123		
Innvendig stell.....	127		
Innvendige plastdeler.....	128		
Insektnettsjalusi.....	128		
Kjøkkeninnredning.....	128		
Lamper.....	128		
Møbelflater.....	128		
Motorrom.....	125		
Myggnetting.....	128		
Om vinteren.....	133		
Overflater i rustfritt stål.....	129		
Putetrekk.....	130		
PVC-gulvbelegg.....	128		
Røykvarsler.....	128		
Sikkerhetsbelte.....	128		
Skinntrekk.....	130		
Sovetak.....	127		
Spillvannstank.....	133		
Stigtrinn.....	127		
Teppegulv.....	128		
Undergulv.....	125		
Utvendig stell.....	123		
Vannanlegg.....	131		
Vannledninger.....	132		
Vanntank.....	131		
Vaske.....	124		
Ved lagring over vinteren.....	135		
Ved midlertidig lagring.....	134		
Vindusruter.....	124		
Vindusspyleranlegg.....	126		
Vindusvisker.....	126		
Stigtrinn.....	29, 41		
Feillokalisering.....	149		
Skyve ut.....	29		
Stell.....	127		
Trekke in.....	29		
Varselsignal.....	29		
Stikkontakt 12 V.....	65		
Stikkontakt 230 V.....	65		
Stikkontakter			
12 V.....	65		
230 V.....	65		
USB.....	65		
Strømsentral.....	83		
Dekommisjonering.....	85		
Oppgaver.....	85		
Sykelstativ			
Belastning.....	27		
Kjøring med lastet sykkelstativ.....	27		
Symboler for gassavstengeventil.....	74, 95		
Symboler for sikkerhetsanvisninger.....	9		
System Control Unit.....	77		
		T	
Taklast.....	27		
Takluke med smekklås			
Åpne.....	52		
Blendingsgardin.....	53		
Stenge.....	52		
Takluker.....	51		
Takrail, belastning.....	27		
Tanken.....	39		
Tanklokk, se påfyllingsstuss til drivstoff.....	39		
Tappekran, spillvannstank.....	116		
Teknisk tillatt totalvekt.....	18, 21		
Tekniske data.....	159		
Tepegulv, rengjøre.....	128		
Thetford-toalett			
Fyllnivåmåler.....	119		
Skyver, åpne.....	119		
Skyver, lukke.....	119		
Spyle ned.....	119		
Tilbehør, montering.....	12		
Tilhengerkobling.....	28		
Tilkoblingsledning se 230 V-tilkobling.....	89		
Tillatt totalvekt, se teknisk tillatt totalvekt.....	18		
Tilleggslast.....	17		
Beregning.....	21		
Eksempel på beregning.....	19		
Sammensetning.....	19		
Tilleggsutstyr.....	21		
Beskrivelse.....	9		
Merking.....	9		
Sikkerhetsanvisninger.....	12		
Vekter.....	157		
Toalett.....	119		
Feillokalisering.....	155		
Midlertidig lagring.....	121		
Sikring.....	93		
Vinterdrift.....	121		
Toalett-kassett			
Tømme.....	120		
Uttak.....	120		
Toalettrom.....	117		
Lufting.....	117		
Tømming			
Kloakk.....	10		
Søppel.....	10		
Spillvann.....	10		
Trafikksikkerhet.....	30		
Anvisninger for.....	12		
Sjekkliste.....	30		
TV-anlegg.....	63		
Typeskilt.....	141		

U

Undergulv, stell	125
USB-stikkontakter	65
Utelys	30, 139
Utvendig stell	123
Utvendige luker	46
Klaffelås	46

V

Vannanlegg	110
Desinfisering	133
Påfylling	111
Rengjøre	131
Sikkerhetsanvisninger.....	16
Stell	131
Tømme.....	114
Vannfilter	110
Monteringssted	110
Vannforsyning	
Feillokalisering	155
Generelt	109
Vannedninger, rengjøre	132
Vannpumpe.....	109, 111
Vanntank.....	111
Påfylling	113
Rengjøre	131
Vann, fyller	113
Vann, tappe	114
Vannmengde, redusere	114
Varmeanlegg.....	96
Feillokalisering	152
Første igangsetting	97
Luftdyser, innstilling	97
Resirkuleringsvifte	98
Varmluftfordeling.....	97
Varmluftfordeling.....	97

Varmluft-varmeanlegg	98
Betjeningsdel.....	98
Driftsmåter	102
Feillokalisering	152
Resirkuleringsvifte	98
Varmtvannsbereder	96
Varmtvannsbereder (Truma)	98
Driftsmåter	102
Feillokalisering	152
Sikkerhets-/avtappingsventil	101
Tømme	102
Vann, fyller.....	102
Varmtvannsberedning, slå av.....	101
Varmtvannsberedning, slå på	100
Varselmerker	141
Varselsignal, stigtrinn	29
Vaske med høytrykksspyler	123
Vedlikeholdsarbeid	138
Vekselretter	83, 87
Monteringssted.....	88
Vekt i kjørekklar tilstand	19
Vekt og tilleggsutstyr	157
Vindu med åpning utover	48
Åpne	49
Langvarig lufting	49
Stenge	49
Vinduer	47
Vindusruter, rengjøre.....	124
Vindusspyleranlegg, stell.....	126
Vindusvisker, stell.....	126
Vintervedlikehold	133
Vippe-takluke.....	53
Åpne	53
Blendingsfoldegardin.....	54
Luftestilling	54
Myggnetting.....	54
Stenge	54